

JÄRVA
V A L D

Järva Vallavalitsuse ja selle hallatavate asutuste optimaalse piirkondliku struktuuri kujundamine

Lõppraport

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

November 2019

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. METOODIKA	4
2. JÄRVA VALLA PAIKNEMINE, RUUMIMUSTER JA RAHVASTIK.....	6
2.1. ASUKOHT JA RUUMIMUSTER	6
2.2. JÄRVA VALLA RAHVASTIK	10
2.3. TEENUSEVAJADUSE PROGNOOS AASTANI 2040.....	17
3. JÄRVA VALLA ASUTUSED JA TEENUSED	23
3.1. ASUTUSED JA NENDE PAIKNEMINE	23
3.2. TEENUSTE TARBIMINE JA KASUTAJATE PAIKNEMISMUSTER	24
3.2.1. VALITSEMINE	24
3.2.2. ALUSHARIDUS.....	24
3.2.3. ÜLDHARIDUS	26
3.2.4. HUVIHARIDUS	29
3.2.5. NOORSOOTÖÖ	29
3.2.6. KULTUURITEGEVUS	30
3.2.7. RAAMATUKOGUD	32
3.2.8. SOTSIAALASUTUSED	33
4. ASUTUSTE EELARVED JA TÖÖTAJAD	35
4.1. VALLA EELARVEPOSITSIOON	35
4.2. ASUTUSTE EELARVED JA TÖÖTAJATE KOOSSEIS	36
5. TEENUSE OSUTAMISEKS KASUTAV KINNISVARA	42
5.1. HOONETE JA TEENUSTE ANDMED	42
5.2. SEISUKORD JA INVESTEERIMISVAJADUS	45
6. JÄRELDUSED JA OPTIMAALSE PIIKONDLIKU STRUKTUURI KUJUNDAMINE.....	49
6.1. JÄRVA VALLA PIIRKONNAD	49
6.2. TEENUSTE KORRALDUSE LAHENDUSED PIIRKONDADES	50
6.3. VÕIMALIKUD OPTIMEERIMISPROJEKTID	52
6.4. ÜBERKORRALDUSTE TEGEVUSKAVA JA MÕJUD.....	66
LISAD	68
Lisa 1. Rahvaarv ja muutus kantides.....	68
Lisa 2. Vanuserühm 0-18 piirkondades	68
Lisa 3. Rahvastiku vanusstruktuur piirkondades.....	70
Lisa 4. Rahvastikuproгноos piirkondades.....	74
Lisa 4.1 Albu-Ambla piirkond	74
Lisa 4.1.1 Albu.....	76
Lisa 4.1.2 Ambla.....	77
Lisa 4.2 Imavere-Koigi piirkond.....	78
Lisa 4.2.1 Imavere	80
Lisa 4.2.2 Koigi	81
Lisa 4.3 Järva-Jaani – Kareda piirkond	82
Lisa 4.3.1 Järva-Jaani	84
Lisa 4.3.2 Kareda.....	85
Lisa 4.4 Koeru piirkond.....	86
Lisa 5. Lasteaedade töökohtade koosseis	88
Lisa 6. Koolide töökohtade koosseis	89

SISSEJUHATUS

Järva vald moodustus 2017. aastal haldusreformi tulemusena, kui ühinesid seitse Järva maakonna omavalitsusüksust – Albu, Ambla, Imavere, Järva-Jaani, Kareda, Koeru ja Koigi vald. Valla eripäraks on paiknemine Eesti keskel, suur territoorium, hõre asustus ja ühe kindla tõmbekeskuse puudumine. Valla elanike arv on rahvastikuregistri andmetel 9029 seisuga 1. jaanuar 2019. Pindala on 1223 km², mis teeb keskmiseks asustustiheduseks 7,4 in/km² kohta.

Valla juhtimise seisukohast on väljakutseks asjaolu, et vald ei moodusta uutes piirides ühe tõmbekeskusega tervikut, vaid koosneb piirkondadest, millel on omad tõmbekeskused ja liikumissuunad. Samuti on erinevate toimepõhimõtetega harjunud seni eraldi toimetanud kogukonnad, erinevatest aluspõhimõtetest on lähtunud ka teenuste korraldus jms.

Valla hallata on 41 asutust 15nes erinevas asustusüksuses. Valla tänane finantsvõimekus näitab, et tulevikus positiivse tulemiga majandamiseks ja investeeringute elluviimiseks on vajalik ellu viia ka teenuste korraldust ja vallavara optimeerivaid otsuseid. Mitme keskusega toimumudel on, arvestades vajadust tagada põhiteenuste kättesaadavus mitmes erinevas asukohas, kulukam kui ühe keskusega, kuid teenused peavad olema kättesaadavad kogu valla territooriumil. Ühe tõmbekeskusega omavalitsus ei tagaks teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. Nii vallavalitsuse ametiasutuseks kui ka hallatavate asutuste optimaalse töökorralduse väljatöötamine ja rakendamine on seega üks suuremaid valla arengu väljakutseid.

Valla toimumudeli ülevaatamise keskne põhjus peitub demograafias. 2003. aastal oli piirkonna elanike arv ca 11 500, tänaseks on see enam kui 20% väiksem. Sama aja jooksul on aga vanusegrupp 0-18 vähenenud ligi kaks korda, samas pole suuri muutusi nt haridusasutuste võrgus tehtud. Tööealine elanikkond on vähenenud enam kui 20% võrra ja jätkab kiiret vähenemist ka tulevikus. Sarnased väljakutsed on iseloomulikud paljudele Eesti maapiirkondadele, kus haldusreformi järgselt on omavalitsusüksuse toimumudeleid hakatud ka muutunud olukorrast lähtuvalt aktiivsemalt üle vaatama.

Kestlikuma valla toimumudeli väljatöötamiseks on koostatud käesolev analüüs, mille raames esitatakse visioon Järva Vallavalitsuse (ametiasutus) ja selle hallatavate asutuste optimaalse piirkondliku struktuuri kohta. Analüüsi raames on kaardistatud tänane olukord, teenuste tarbimine, asutuste struktuurid ja töötajate koosseisud, tugiprotsessid ning kinnisvara kasutamine, koostatud rahvastikuproгноos ja teenusvajaduse prognoos nii valla kui terviku kui ka iga piirkonna kohta, esitatud ettepanekud ümberkorraldusteks ja hinnatud muutustega kaasnevaid finantsmõjusid. Optimeerimisettepanekute puhul on arvestatud, et teenuste kättesaadavus peab erinevates piirkondades ka peale muutustele elluviimist säilima nii, et teenused oleks kvaliteetsed ja vajadustest lähtuv.

Väljapakutud lahenduste puhul peab arvestama, et kõik nn optimeerimisprojektid pole teostatavad koheselt ning osa neist vajab laiemat diskussiooni nii vallavolikogus kui ka kogukonnaga. Samas tähendab eelkõige suurema finantsmõjuga projektide edasilükkamine aga seda, et valla investimisvõimekus ajas väheneb ning võimekus teenuste ja taristu arendamiseks jääb väga tagasihoidlikuks.

Analüüsi on koostanud OÜ Cumulus Consulting, koostajad tänavad Järva Vallavalitsust meeldiva koostöö eest ning loodavad, et analüüs on aktiivsete ja konstruktiivsete arutelude ning otsuste jaoks heaks sisendiks.

1. METOODIKA

Töös on andmed esitatud 2017. aasta haldusreformi järgse administratiivjaotusega. Haldusreformi raames toimus Albu, Ambla, Imavere, Järva-Jaani, Kareda, Koeru ja Koigi valla ühinemine ning moodustus uus omavalitsusüksus Järva vald.

Analüüsis on Järva vallas eristatud seitse piirkonda endise omavalitsuse piirides ning neli teeninduspiirkonda:

- **Albu - Ambla piirkond** – asustusüksused haldusreformi eelse Albu ja Ambla valla piirides;
- **Imavere - Koigi piirkond** – asustusüksused haldusreformi eelse Imavere ja Koigi valla piirides;
- **Järva-Jaani - Kareda piirkond** – asustusüksused haldusreformi eelse Järva-Jaani ja Kareda valla piirides;
- **Koeru piirkond** – asustusüksused haldusreformi eelse Koeru valla piirides.

Analüüsis on erinevate andmete esitamise perioodiks valitud peamiselt möödunud viis-kuus aastat. Valla rahvastikuülevaates on kasutatud järgnevaid rahvastikuregistri andmeid:

- rahvastiku soo-vanusjaotus 1. jaanuari seisuga aastatel 2013-2019;
- elussünnid ja surmad aastatel 2013-2018;
- sisse-, välja- ja siseränne aastatel 2013-2018.

Piirkondade rahvaarvus ei sisaldu Järva valla täpsusega registreeritud elanike andmed. Rahvastikuregistri andmed piirkondade kohta on aluseks demograafilise prognoosi koostamisele.

Haridusülevaates on kasutatud Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid Järva valda registreeritud elanikest õppijate ja valla haridusasutustes õppivate isikute kohta alus-, üld- ja huvihariduse tasemel. Üldhariduskoolides on arvestatud ainult statsionaarses õppevormis õppijatega.

Töös on kasutatud valla ja asutuste arengudokumentides, vallaeelarves ning teistes vallavalitsuse edastatud ja avalikult kättesaadavates dokumentides sisalduvat infot, samuti erinevate riiklike andmekogude andmeid.

Töös sisalduv rahvastikuprognoos koosneb Järva valla seitsme piirkonna rahvastikuprognoosidest, mis on koostatud enimkasutataval kohortkomponendi ehk vanusnihke meetodil. Vanusnihke meetodil koostatud prognoos näitab rahvastikku moodustavate aastakäikude suuruse sammsammulist teisenemist ühest kalendriaastast järgmisse. Igal aastal lisab sündimus prognoositavasse rahvastikku ühe uue sündipõlvkonna, vanemate aastakäikude suurus aga väheneb surnute arvu võrra. Avatud rahvastiku puhul muudab aastakäikude suurst ka ränne. Vanusnihke põhimõttel tehtud prognoosi väljund on eri aastakäikude suurus tulevikus.

Tulevast rahvaarvu ja rahvastiku koosseisu mõjutavad kaks olulist tegurit — prognoosi hetkeks kujunenud rahvastiku vanuskoosseis ja see, mis juhtub sündimuse, suremuse ja rändega prognoosisperioodil. Prognoosi lähteaasta rahvastiku vanuskoosseis on prognoosi hetkeks juba kujunenud ehk see mõjutab ühtemoodi kõiki prognoosi stsenaariume. Seega tekib stsenaariumide vaheline erinevus sündimus-, suremus- ja rändekäitumisest.

Prognoos on koostatud aastateks 2019-2040, mis demograafilisel ajaskaalal vastab enam kui ühe põlvkonna pikkusele vaatele. Kuni 16-aastaselt perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, seejärel aga eelkõige soo-vanuskoosseis ning sündimus- ja

suremuskäitumine. Milliseks reaalsuses kujuneb rahvastiku dünaamika esimesel prognoosipoolel, sõltub seega peamiselt siiski lähituleviku tegelikust rändekäitumisest.

Prognoos lähtub stabiilse arengu eeldusest ehk ei näe ette suuri ja ootamatuid muutusi, mida on võimatu ennustada. Samas peab arvestama, et majandus on tsükliline ja kriisid omavad olulist mõju elanikkonna rände- ja ka sündimuskäitumisele.

Prognoosi väljundiks on Järva valla igale piirkonnale koostatud baas-stsenaarium ja rändestsenaarium. Baasstsenaariumis eeldatakse tavapäraselt, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle koostamisel rännet ei arvestata ning analüüsitakse tänase sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku arengule. Seega iseloomustab baasstsenaarium tänaseks kujunenud rahvastiku sisemist taastevõimet piirkondades. Rändestsenaariumis on arvestatud viimaste aastate piirkondlikult diferentseeritud sündimuskäitumise ja väljarände jätkumiseks. Prognoosistsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvara Spectrum.

Lähtuvalt analüüsist on püstitatud järgnevad eeldused, mis jäävad kehtima kogu prognoosiperioodi jooksul:

- alushariduses (sõime- ja lasteaiakohad) osalevad 1,5 kuni 6 (k.a) aastased lapsed, põhihariduses osalevad 7-15-aastased lapsed ja gümnaasiumihariduses 16-18-aastased lapsed;
- põhikooli ja gümnaasiumi teenusevajadus tekib jooksva aasta 1. septembri seisuga. Arvestatud on proportsiooniga, mille kohaselt läheb 1 klassi 74% siseneva aasta ja 26% sellest vanema aasta lastest;
- lasteaialaste ning põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste osakaal vastavas eas lastest on arvestatud õppeaasta 2015/2016 kuni 2018/2019 aastakeskmisena. Lasteaias käib 85% vanuserühma lastest, statsionaarses õppes omandab põhiharidust 99% vanuserühma lastest ja statsionaarses õppes gümnaasiumiharidust 48% vanuserühma lastest¹.

Prognoosi väljundiks on valla tuleviku rahvaarv erinevates vanuserühmades ja hinnanguline teenusevajadus alus-, põhikooli- ja gümnaasiumihariduse kohta. Rahvastikuprognoosi tulemused ja täpsemad eeldused on esitatud peatükis 2.3 ja töö lisades.

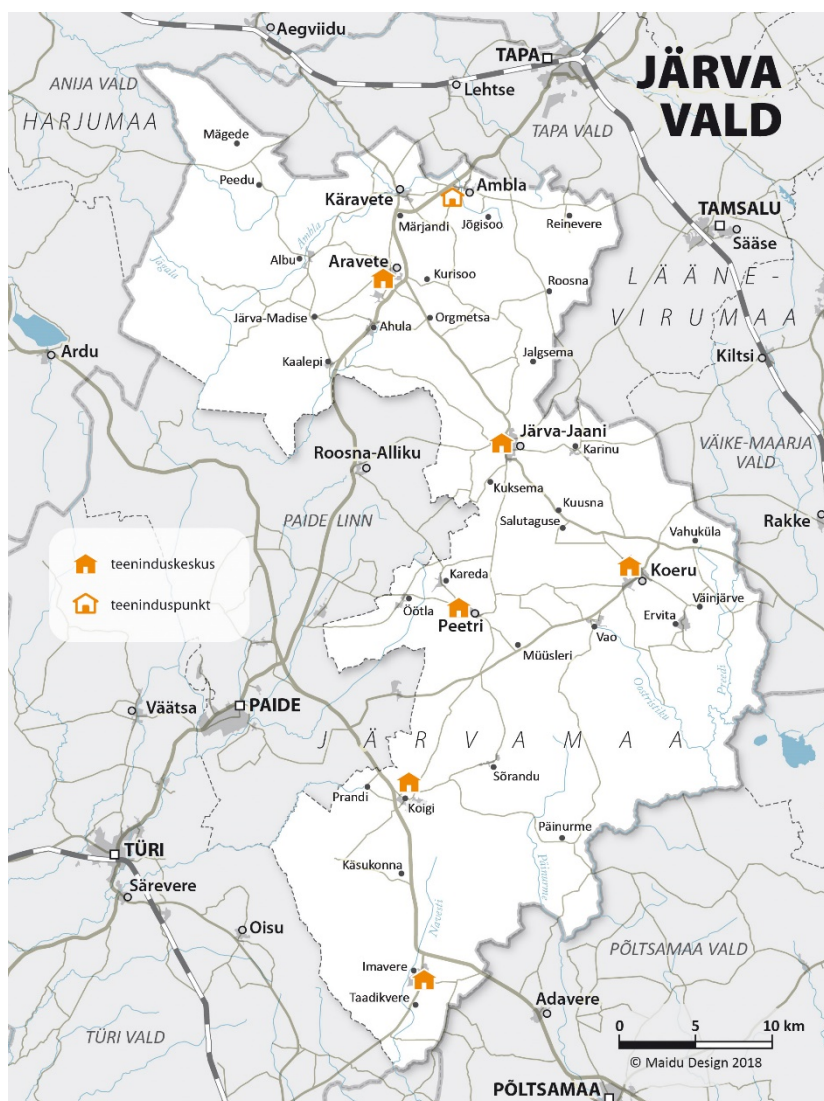
¹ Rahvastikuregistri ja EHIS andmete võrdlus

2. JÄRVA VALLA PAIKNEMINE, RUUMIMUSTER JA RAHVASTIK

2.1. Asukoht ja ruumimuster

Järva vald asub Kesk-Eestis, sirutudes kaarjalt Lõuna-Kõrvemaalt üle Pandivere kõrgustiku edelaosa Kesk-Eesti tasandikule. Valla keskosas asuva valla halduskeskuse Järva-Jaani alevi kaugus nii Tallinnast kui ka Tartust on u 100 km ning maakonnakeskusest Paidest u 30 km. Järva vald piirneb põhjas Tapa, Anija ja Kose vallaga, läänes Paide linna ja Türi vallaga, lõunas Põhja-Sakala ja Põltsamaa vallaga ning idas Jõgeva ja Väike-Maarja vallaga.

Järva valla (joonis 1) eripäraks on suur territoorium (1223 km²) ja hõre asustus. Järva maakonna kolmest omavalitsusüksusest on Järva pindalalt suurim, moodustades 50% maakonnast, kuid rahvaarvult väikseim (29%).

Joonis 1. Järva vald

Enne 2017. aastal toimunud haldusreformi koosnes praegune Järva vald seitsmest omavalitsusüksusest:

✓Albu – u 1100 elanikku, pindala 257 km², asustustihedus u 4 in/km²;

✓Ambla – u 2000 elanikku, pindala 167 km², asustustihedus u 12 in/km²;

✓Imavere – u 900 elanikku, pindala 140 km², asustustihedus u 6 in/km²;

✓Järva-Jaani – u 1500 elanikku, pindala 127 km², asustustihedus u 12 in/km²;

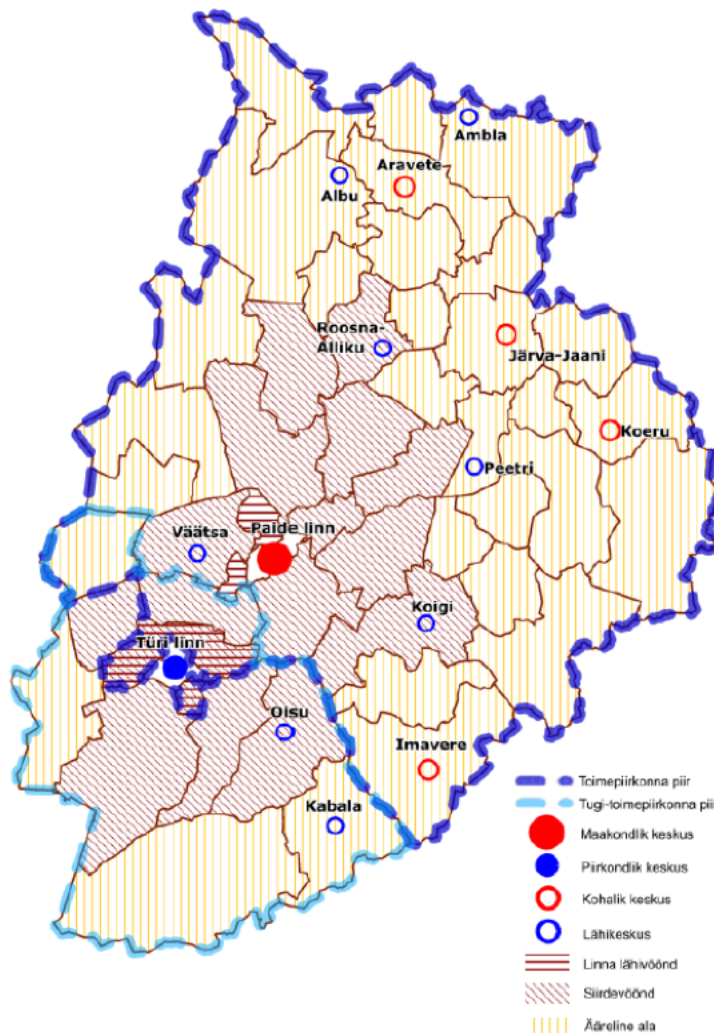
✓Kareda – u 600 elanikku, pindala 92 km², asustustihedus u 6 in/km²;

✓Koeru – u 2100 elanikku, pindala 237 km², asustustihedus u 9 in/km²;

✓Koigi – u 900 elanikku, pindala 204 km², asustustihedus u 4 in/km².

2017. a lõpus kehtestatud Järva maakonnaplaneeringus 2030+ määratud hierarhia järgi asub Järva vallas neli kohaliku tasandi keskust ja neli nn lähikeskust (joonis 2):

- Järva-Jaani, Koeru, Aravete ja Imavere kohalik keskus (keskus, mis pakub kodukoha lähedal esmavajalikke teenuseid. Keskus, mis võib, kuid ei pruugi olla ka oluliseks kohaliku tasandi töökohtade pakkujaks);
- Albu, Ambla, Koigi ja Peetri lähikeskus (keskus, mis pakub kohaliku keskusega võrreldes suhteliselt väiksemat hulka teenuseid, kuid mille roll on oluline üksikute kodulähedaste teenuste pakkumisel).

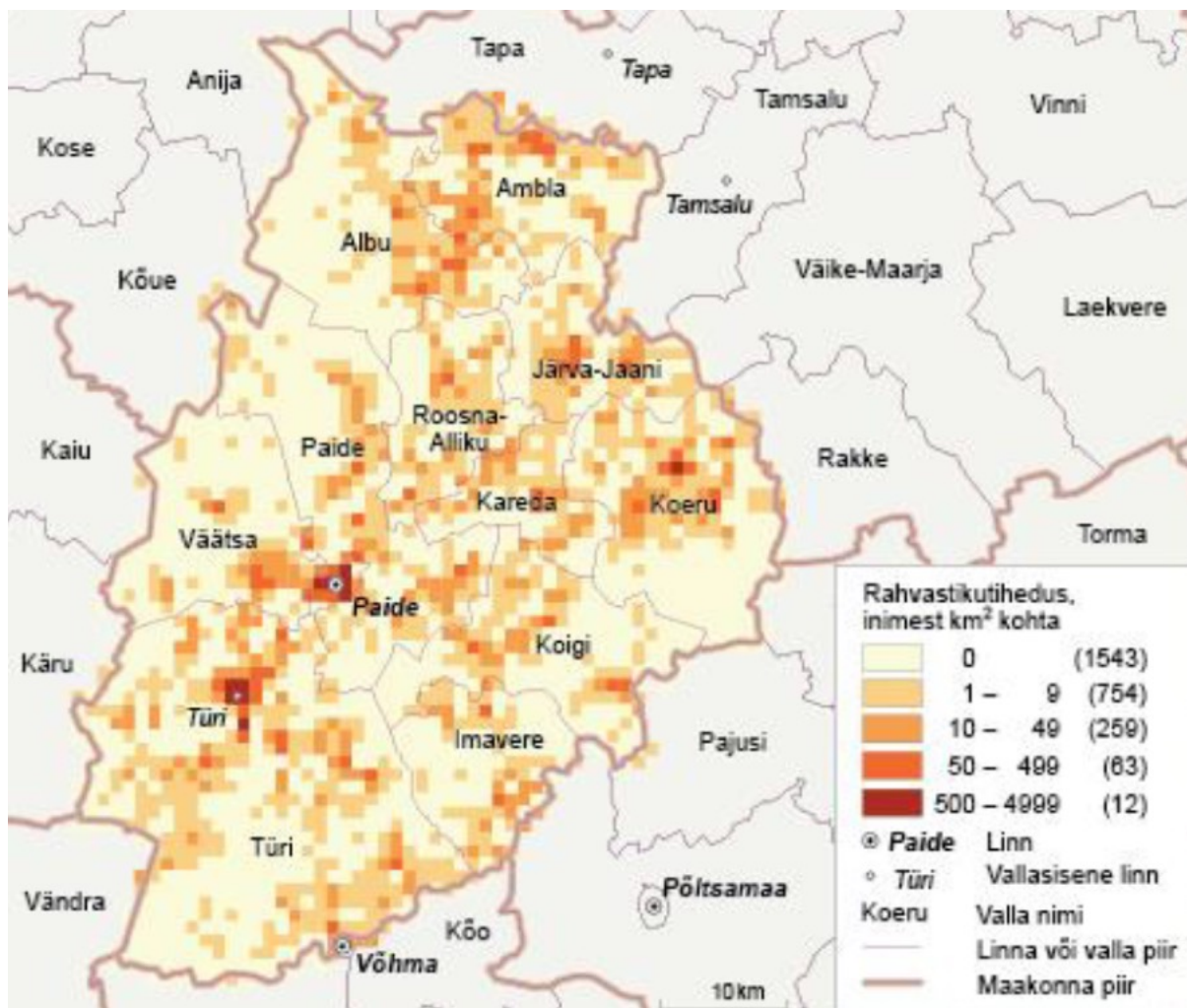
Joonis 2. Keskuste võrgustik (Järva maakonnaplaneering 2030+)

Kuna Järva vald moodustus seitsemest väiksemast vallast, selle territoorium on geograafiliselt „välja venitatud“ (põhja- ja lõunaosa vahemaa on 60-70 km,) ning kõik valla asulad on väiksemad kui 1000 elanikku, ei ole vallal välja kujunenud klassikalisi tõmbekeskuseid. Maakonnaplaneeringu järgi on valdav osa valla territooriumist ääreline ala (elanikest 15% ja vähem on seotud linnaga (maakondliku keskuse Paide linnaga). Valla elanikud liiguvad tööle ja teenuseid tarbima eri piirkondadesse (sh naabermaakondadesse). Kodu lähedalt on võimalik saada enamus teenuseid – haridus, huviharidus, sotsiaalteenused, perearsti- ja osaliselt eriarstiteenus, erasektori pakutavad teenused (kaubandus jms).

Maakonnakeskusesse on Järvamaal hästi korraldatud ühistransport. Valdavalt kasutavad vallaelanikud isiklikku sõiduvahendit. Valda läbivatel Tallinn-Tartu ja Pärnu-Rakvere maanteedel on võimalik kasutada ka kaugliine. Pooleteise tunni pikkuse autosõidu kaugusel on kaks Eesti suurimat linna – Tallinn ja Tartu, aga ka Viljandi ja Rakvere. Samuti on hea rongiühendus Aegviidust Tallinna.

Järva vallas on eristatud 23 kanti, milles kokku on 106 asustusüksust – valla halduskeskus Järva-Jaani alev, viis alevikku (Ambla, Aravete, Käreve, Peetri, Koeru) ja 100 küla. Valla asustustihedus on 7,4 in/km², mis on üks madalamaid näitajaid Eestis ja ka väiksem maakonna keskmisest (11,5 in/km²). Valla rahvaarvult suurimad asustusüksused ongi endised vallakeskused, enam kui 100 elanikku on seitsmeteistkümnes asustusüksuses. Palju on väikeseid külasid - 50-99 elanikku on 24 külas, 65 külas elab vähem kui 50 inimest.

Asustus on maakonnas koondunud peamiselt suurematesse keskustesse ja nende lähiümbrusesse ning suuremate maanteed äärde. Tulenevalt loodulikest tingimustest (suured metsamassiivid ning raba- ja soomaastikud) on nii maakonnas kui ka Järva vallas mitmeid hõredamalt asustatud alasid. Eriti väikese asustustihedusega on enise Albu ja Imavere valla läänepoolne osa ning endise Koeru ja Koigi valla kagupoolne osa (joonis 3).

Joonis 3. Rahvastikutihendus Järva maakonnas REL 2011 (Statistikaamet)

Hõre asustus ja suur territoorium tähendavad seda, et teenuste (üldarstiabi, abielu sõlmimine jms), mida osutatakse maakonnakeskuses, tarbimiseks tuleb elanikel sõiduaeg keskmiselt 20-30 minutit. Igas valla teeninduskeskuses (endises vallakeskuses, v.a Albu) on elanikele tagatud Järva valla enda osutatavad kodulähedased teenused.

Järva valla puhul on tegu võrgustiku tüüpi omavalitsusüksusega, kus Järva-Jaani on märgitud administratiiv keskuseks, kuid ei omada täienavad suuremat mõju kui Aravete ja Koeru.

Kodanikulähedaseks vallajuhtimiseks ning teenuste tagamiseks on vald jaotatud neljaks teeninduspiirkonnaks. Piirkondlikud teeninduskeskused on moodustatud järgmiselt:

1. Albu–Ambla – enam kui 3000 elanikku, teeninduskeskus Aravetel, teeninduspunkt Amblas;
2. Järva-Jaani– Kareda – enam kui 2100 elanikku, teeninduskeskus Järva-Jaanis, kus asub ka valla juhtkond, teeninduskeskus Peetris;
3. Imavere – Koigi – ligi 1800 elanikku, teeninduskeskused asuvad Imaveres ja Koigis;
4. Koeru – üle 2000 elaniku, teeninduskeskus Koerus.

Lähtuvalt valla kujust on erinevate piirkondade keskuste ja teenustega asulate omavahelised vahemaad suhteliselt suured (tabel 2).

Tabel 1. Keskuste vahemaad (Regio veebikaart)

		Vahemaa (kilomeetrit)																	
Vahemaa (minutit sõiduaga)		Ambla	Aravete	Ahula	Albu	Kärvete	Imavere	Koigi	Käskonna	Päinurme	Järva-Jaani	Peetri	Karinu	Koeru	Ervita	Vao	PAIDE	Tallinn	Tartu
	Ambla		9	14	14	6	62	50	55	64	23	35	21	36	41	32	43	84	122
	Aravete	8		4	7	5	52	41	46	55	15	28	20	29	33	33	33	83	114
	Ahula	10	4		9	10	48	37	41	51	14	24	20	28	38	37	29	88	114
	Albu	14	8	9		8	52	41	46	55	22	29	27	35	40	40	34	78	126
	Kärvete	5	5	7	9		58	46	51	60	19	31	24	32	37	37	40	78	118
	Imavere	43	37	33	40	40		12	7	21	45	32	52	40	45	36	29	111	76
	Koigi	36	30	26	32	33	9		6	14	33	21	41	29	34	25	18	100	86
	Käskonna	40	33	30	36	36	5	5		20	38	26	45	34	38	30	23	105	81
	Päinurme	48	42	38	44	45	21	13	18		36	25	33	22	27	18	32	114	76
	Järva-Jaani	18	11	11	19	13	35	28	31	36		13	6	14	18	18	31	96	99
	Peetri	28	23	22	28	25	23	16	19	25	12		17	13	18	10	21	96	106
	Karinu	22	18	18	26	20	40	33	36	35	7	17		12	16	16	35	102	95
	Koeru	28	23	23	31	25	29	21	25	24	12	11	11		5	4	35	109	89
	Ervita	33	28	34	37	30	34	27	30	29	17	16	16	5		9	39	114	87
	Vao	31	27	35	35	29	25	18	21	20	16	8	15	4	9		31	106	93
	PAIDE	32	27	22	28	29	22	15	18	27	25	20	32	26	32	23			
	Tallinn	66	66	68	62	61	78	71	75	83	74	71	80	82	88	79			
	Tartu	90	84	85	92	86	55	62	58	62	74	76	72	65	67	69			

Samas on neli piirkonda suhteliselt kompaktsed:

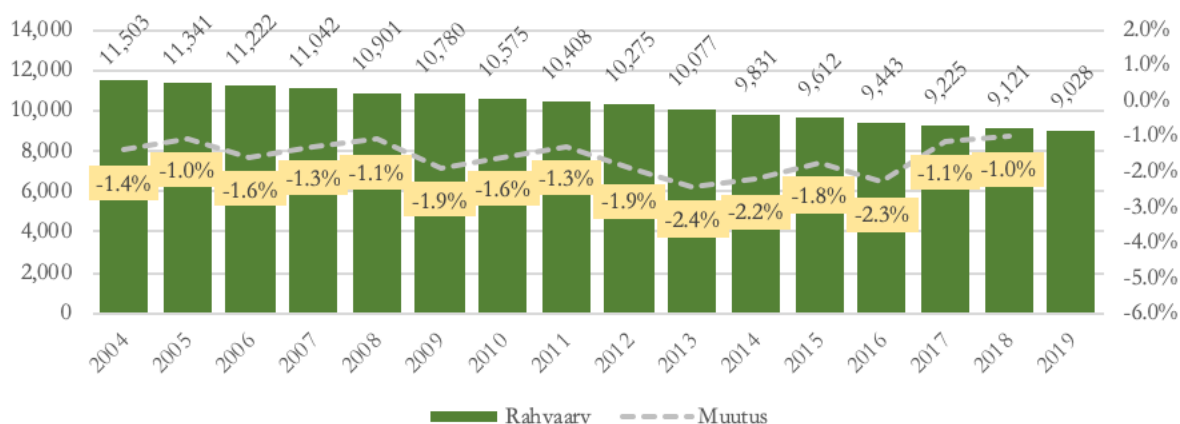
- Ambla - Albu piirkonnas on sõiduaeg keskusesse Aravetele kõikjalt vähem kui 10 min;
- Koeru piirkonnas on sõiduaeg Koeru alevikku kõikjalt vähem kui 10 min;
- Järva-Jaani - Kareda piirkonnas jääb sõiduaeg Peetri alevikust Järva-Jaani alla 15 min – mis on sama, mis Peetrist Koeru;
- Imavere ja Koigi omavaheline kaugus on samuti alla 10 min, mõnevõrra eraldiseisvaks jääb vaid Päinurme küla.

Paidesse on kõikidest piirkondadest sõiduaeg keskmiselt 20-30 minutit, Albu-Ambla ja Järva-Jaani-Kareda piirkonnast on lähim suurem keskus Tallinn ning Koeru ja Imavere-Koigi piirkonnast Tartu. Väiksematest keskustest jääb Tapa Amblast 11 minuti pikkuse ja Põltsamaa Imaverest 14 minuti pikkuse teekonna kaugusele.

2.2. Järva valla rahvastik

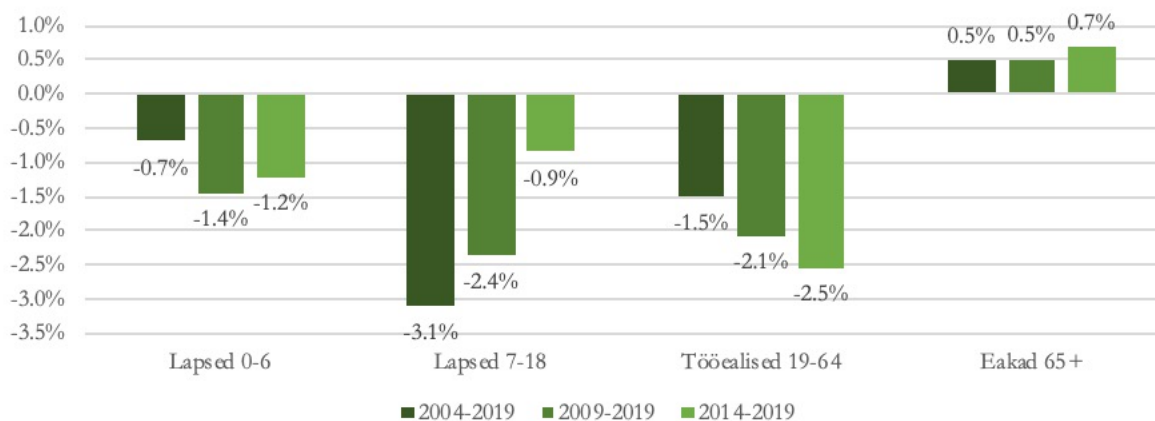
Järva maakonnas elas rahvastikuregistri andmetel 30 661 inimest seisuga 01.01.2019 ehk 2,3% kogu Eesti rahvastikust. Maakonna keskmine asustustihedus on 11,5 inimest km², seega on tegemist Eesti kontekstis väikese ning hõredalt asustatud piirkonnaga. Järva maakond on pärast taasiseseisvumist üks suuremaid väljarändepiirkondi Eestis. Kõikide maakonna omavalitsuste vanusstruktuuri jätkusuutlikkus on küsitav, kuna kogu maakonnas on demograafilise tööturusurveindeksi väärtus väiksem kui üks.

Järva valla elanike arv 1. jaanuari 2019 seisuga oli 9029 inimest mis moodustab 29,4% kogu Järva maakonna elanikest. Nii nagu kogu Järva maakonna elanike arv näitab langustrendi, teeb seda ka elanike arv Järva vallas. Viimase 15ne aasta jooksul on rahvaarv valla territooriumil vähenenud u 2 500 inimese võrra (-22%), mis teeb aastakeskmiseks -1,4% (joonis 4).

Joonis 4. Rahvaarvu muutus Järva vallas 2004-2019 (Rahvastikuregister)

Seejuures on kõige enam (47% võrra) kahanenud 7-18-aastaste laste arv. Tööealiste ja eakate arv on kahanenud 23% ning koolieelikute arv 10%. Ainsana on suurenenud 65-aastaste ja vanemate elanike arv (7%). Kui koolieelikute aastakeskmise kahanemise tempo on püsinud stabiilsena ja 7-18-aastaste kahanemise tempo viimasel viiel aastal vähenenud, siis tööealiste kahanemise tempo on oluliselt kiirenenud (joonis 5).

Joonis 5. Rahvaarvu aastakeskmise muutus vanuserühmades 2004-2019 (Rahvastikuregister)

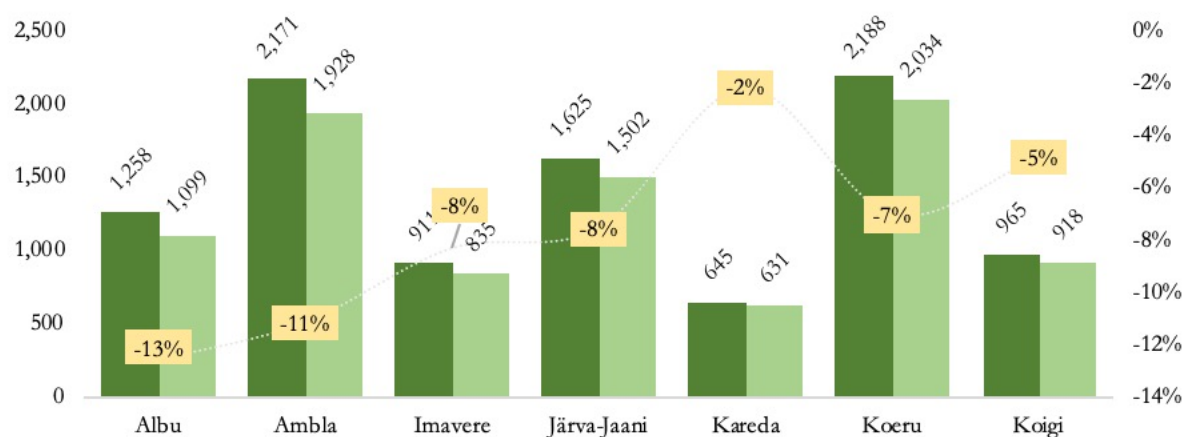
Järva valla pindala on 1223 km² ja valla keskmine asustustihedus 7,4 inimest km², mis on väikseim näitaja maakonnas. Valla siseselt on olulised erinevused piirkondade vahel. Kõige tihedam asustus on endise Järva-Jaani ja Ambla valla territooriumil, kõige madalamad näitajad on endise Albu ja

Koigi valla territooriumil. Enam kui kolmandik rahvastikust elab Albu-Ambla piirkonnas, 24% Järva-Jaani – Kareda, 23% Koeru ning 19% Imavere-Koigi ning ligi 20 piirkonnas (tabel 2).

Tabel 2. Rahvaarv ja asustustihedus piirkondades (Rahvastikuregister)

	Asustusüksuste arv	Elanike arv seisuga 1.01.2019	Pindala (km ²)	Asustustihedus (in/ km ²)	Osakaal elanikest	Osakaal pindalast
Albu	16	1 099	257	4,3	12%	21%
Ambla	13	1 928	167	11,6	21%	14%
Imavere	13	835	140	6,0	9%	11%
Järva-Jaani	10	1 502	127	11,8	17%	10%
Kareda	12	631	92	6,9	7%	7%
Koeru	27	2 034	237	8,6	23%	19%
Koigi	15	918	204	4,5	10%	17%
KOV täpsusega		81			1%	
Kokku	106	9 028	1 223	7,4		
Albu-Ambla	29	3 027	424	7,1	34%	35%
Imavere-Koigi	28	1 753	344	5,1	19%	28%
Järva-Jaani-Kareda	22	2 133	218	9,8	24%	18%
Koeru	27	2 034	237	8,6	23%	19%

Viimase viie aasta jooksul on rahvaarv kahanenud kõikides piirkondades, kuid kahanemise tempo seisukohalt saab eristada kolm gruppi. Kõige kiiremini on toimunud vähenemine Albu ja Ambla piirkonnas (11-13%). Imavere, Järva-Jaani ja Koeru piirkonnas on see olnud 7-8% ning Koigi ja Kareda piirkonnas veelgi tagasihoidlikum (joonis 6).

Joonis 6. Rahvaarvu muutus piirkondades 2014-2019 (Rahvastikuregister)

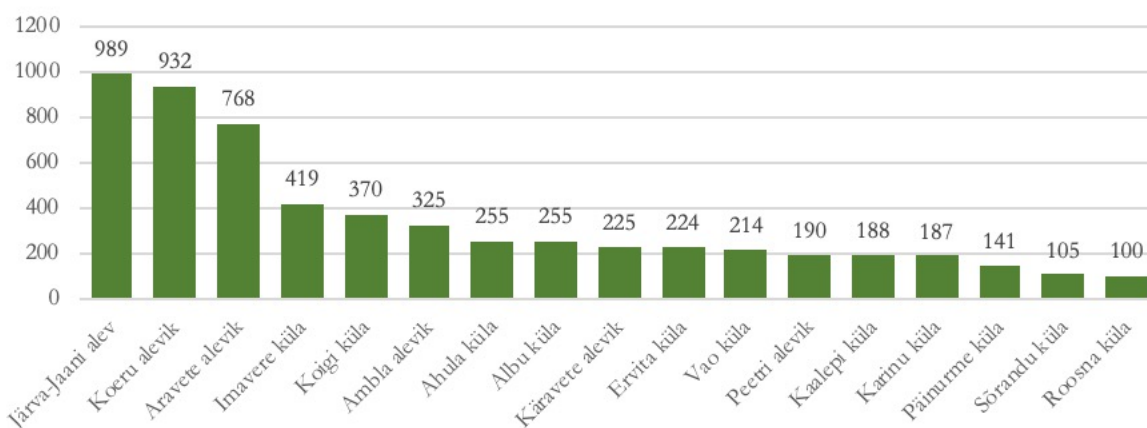
Valla rahvastikust kaks kolmandikku elab enam kui 100 elanikuga asulates. Kahanemise tempo on olnud kiirem aga enam kui 200 elanikega asustusüksustes (tabel 3).

Tabel 3. Rahvaarvu osakaal ja muutus 2014-2019 asustusüksuste suuruse alusel (Rahvastikuregister)

Asustusüksuse selanike arvu vahemik	Asustusüksuste arv	Osakaal rahvastikust	Elanike arv 2019	Muutus 2014-2019
500 ja enam	3	30%	2 689	-8,5%
200 kuni 499	8	25%	2 287	-10,7%
100 kuni 199	6	10%	911	-7,2%
50 kuni 99	24	18%	1 595	-6,8%
10 kuni 49	52	15%	1 399	-6,7%
kuni 10	13	1%	66	-7,0%
Omaavalitsuse täpsusega		1%	82	
Kokku	106		9 029	-8,4%

Suuremad asustusüksused on (joonis 7):

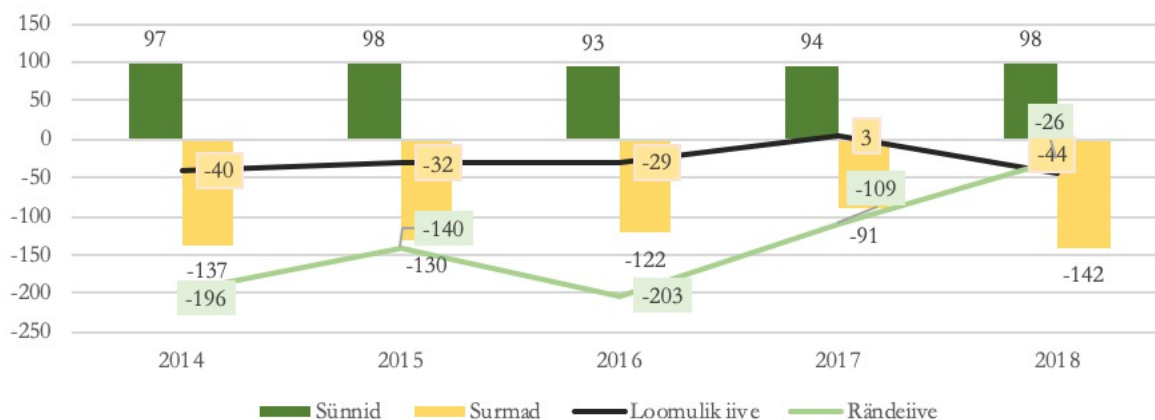
- Albu-Ambla piirkonnas Aravete alevik (768 elanikku), Ambla alevik (325), Ahula küla ja Albu küla (mõlemas 255 elanikku);
- Imavere Koigi piirkonnas Imavere küla (419), Koigi küla (370) ja Päinurme küla (141);
- Järva-Jaani – Kareda piirkonnas Järva-Jaani alev (989), Peetri alevik (190) ja Karinu küla (187);
- Koeru piirkonnas Koeru alevik (932), Ervita küla (224) ja Vao küla (214 elanikku).

Joonis 7. Rahvaarv Järva valla suuremates asustusüksustes 2019 (Rahvastikuregister)

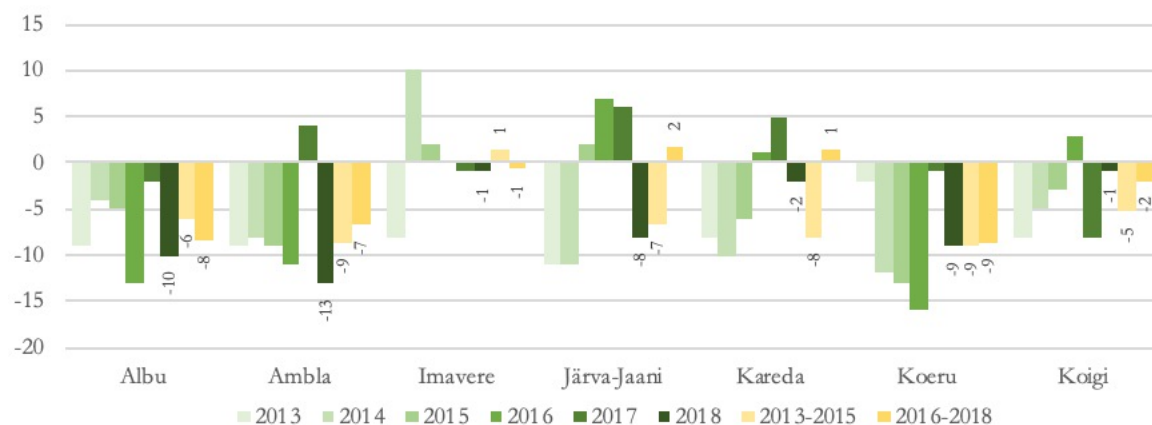
Albu-Ambla, Järva-Jaani - Kareda ja Koeru piirkondades joonistub selgelt välja üks suurem keskus, kus rahvaarv ületab mitmekordselt suuruselt järgmise asustusüksuse rahvaarvu. Imavere-Koigi piirkonnas on aga kaks võrdse suurusega väiksemat keskust.

Valla loomulik iive on juba pikemat aega negatiivne, mis tähendab, et surmade arv ületab oluliselt sündide arvu. Viimasel viiel aastal on aastakeskmiselt olnud sünde 96 ja surmasid 124 (ainult 2017. aasta oli erakorraliselt, tulenevalt madalamast surmade arvust, positiivse loomuliku iibega). Samuti on rändeiive olnud pikka aega negatiivne. Viimasel viiel aastal on aastakeskmiselt lahkunud 135 inimest enam kui saabunud (joonis 8).

Joonis 8. Loomulik- ja rändeiive 2014-2018 (Rahvastikuregister)

Samas on nii periooditi kui ka piirkonniti sündimuskäitumine olnud erinev. Kui aastatel 2013-2015 vähenes rahvaarv loomuliku iibe tulemusena aastakeskmiselt 42 inimese võrra, siis perioodil 2016-2018 vähem - aastakeskmiselt 23 inimese võrra. Piirkondadest on loomulik iive olnud stabiilselt negatiivne Albu, Ambla ja Koeru piirkonnas, teistes on viimasel kolmel aastal toimunud mõningane positiivne nihe (joonis 9).

Joonis 9. Aastakeskmine loomulik iive piirkondades 2013-2018 (Rahvastikuregister)

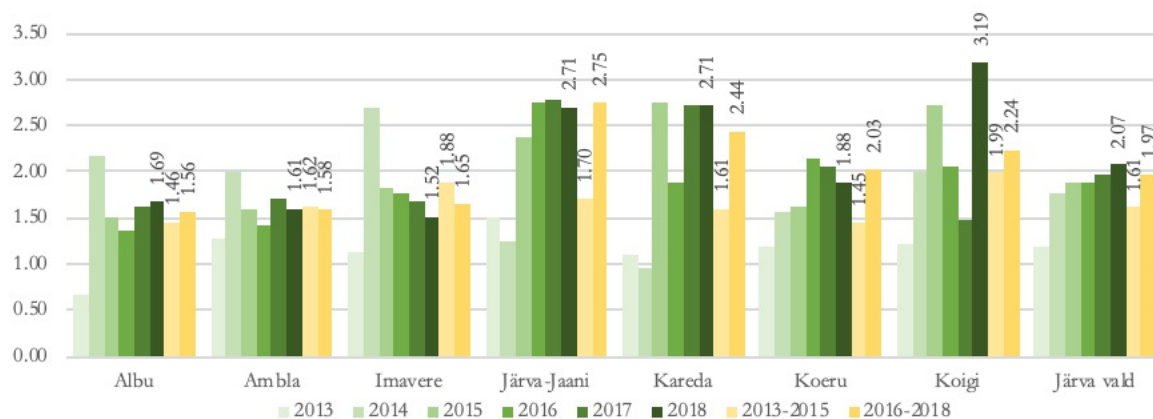
Sündide arv on püsinud viimasel viiel aastal stabiilne. Sündide arvu langust on pidurdanud sündimuskäitumises aset leidnud olulised muutused. Viimasel kuuel aastal on ema keskmine vanus lapse sünnil nii Eestis tervikuna kui ka Järva maakonnas kiirelt kasvanud. Kui aastal 2013 oli 29-aastaste ja nooremate naiste osakaal sündide arvukuses 69,2%, siis 2018. aastal juba vaid 45,6% (joonis 10). Selline trend võib tulenevalt riigi perepoliitika jm mõjudest veel ka järgnevatel aastatel jätkuda, kuid arvestades bioloogilisi tegureid, mitte lõputult. Rahvaarvult väiksemate põlvkondade peamisse viljakasse ikka jõudmisel hakkab sündide arv ka Järva vallas paratamatult vähenema.

Joonis 10. Sündide osakaal viljakas eas naiste vanuserühmades 2013-2018 Järva maakonnas (Statistikaamet)

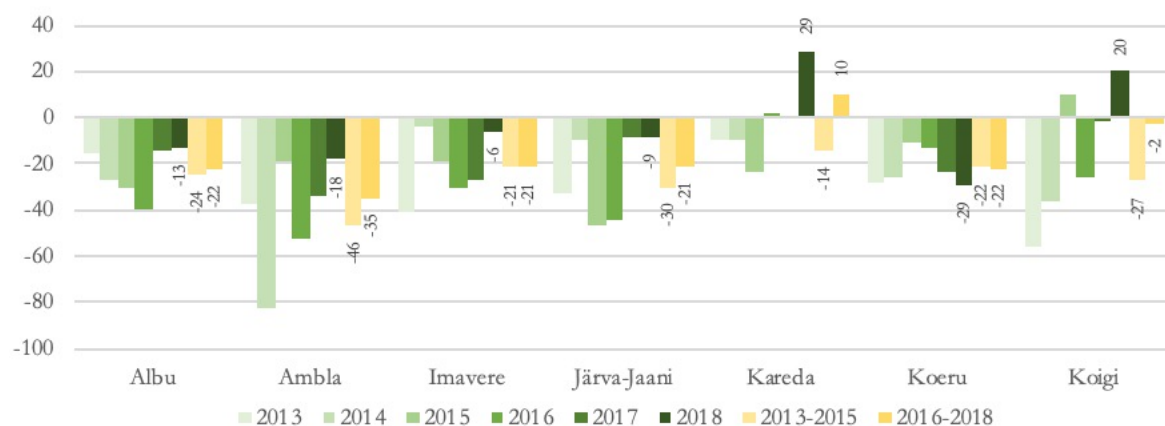
Summaarne sündimuskordaja on Järva vallas viimasel kuuel aastal järjepidevalt suurenenud, väärtuselt 1,18 last viljakas eas naise kohta aastal 2013 väärtuseni 2,07 last aastal 2018. See on väga vähe allpool rahvastiku taastetasel (keskmiselt 2,1 last) ja näitaja on oluliselt kõrgem võrreldes Eesti keskmisega (mis oli 2018. aastal 1,67 last viljakas eas naise kohta).

Piirkondade vaates saab eristada kaks erineva sündimuskäitumisega piirkondade rühma. Albu, Ambla ja Imavere piirkondades on sündimuskordaja stabiilselt selgelt madalam (u 1,6 last) ja positiivset muutust perioodide 2013-2015 ja 2016-2018 võrdluses toimunud ei ole. Järva-Jaani, Kareda ja Koeru piirkonnas on perioodide võrdluses toimunud oluline kasv taastetasemeni või sellest kõrgemale. Koigi piirkonnas oli sündimuskordaja juba varem taastetaseme lähedal (joonis 11).

Joonis 11. Summaarne sündimuskordaja piirkondades 2013-2018²

Nii periooditi kui ka piirkonniti on rändekäitumine olnud erinev. Perioodil 2013-2015 oli rändesaldo negatiivne aastakeskmiselt 185 inimese võrra ja aastatel 2016-2018 negatiivne aastakeskmiselt 113 inimese võrra. Sisse- ja väljaränne ei jaotu valla territooriumil ühtlaselt. Kõige enam elanike on lahkunud Ambla piirkonnast. Aastakeskmiselt stabiilselt enam kui paarkümmend inimest Albu, Imavere, Järva-Jaani ja Koeru piirkonnast. Perioodide lõikes on toimunud olulisem muutus Koigi ja Kareda piirkonnas, kus viimasel kolmel aastatal on rändesaldo vastavalt tasakaalus või isegi positiivne. Samas tuleb süüsi arvestada, et 2018 aasta rändenumbrite üheks oluliseks mõjutajaks on üle Eesti toimunud valla täpsusega elanikkonna registreerumine konkreetsesse elukohta (joonis 12).

Joonis 12. Aastakeskmise rändeiive piirkondades 2013-2018 (Rahvastikuregister)

Võrreldes peamises rändeeas (0-49) rahvastiku vanusstruktuuri (2019. a andmed) viie aasta taguse ajaga (sh arvestades sünde), joonistub piirkondade lõikes välja sarnane dünaamika. Enam kui 80% väljarändajatest on vanuses 20-39, seejuures kõige enam vanuses 25-29 (29%) ja vanuses 30-34 (23%) ehk peamises fertiilses eas. Nooremates (ja ka vanemates) vanuserühmades on rändeliikumised oluliselt tagasihoidlikumad, millest saab järeldada, et välja rändavad eelkõige inimesed, kellel ei ole veel lapsi (tabel 4).

² Konsultandi arvestused

Tabel 4 . Rände kogumõju perioodil 2014- 2019 vastava aasta vanuserühmade võrdluses piirkondade lõikes (Rahvastikuregister)

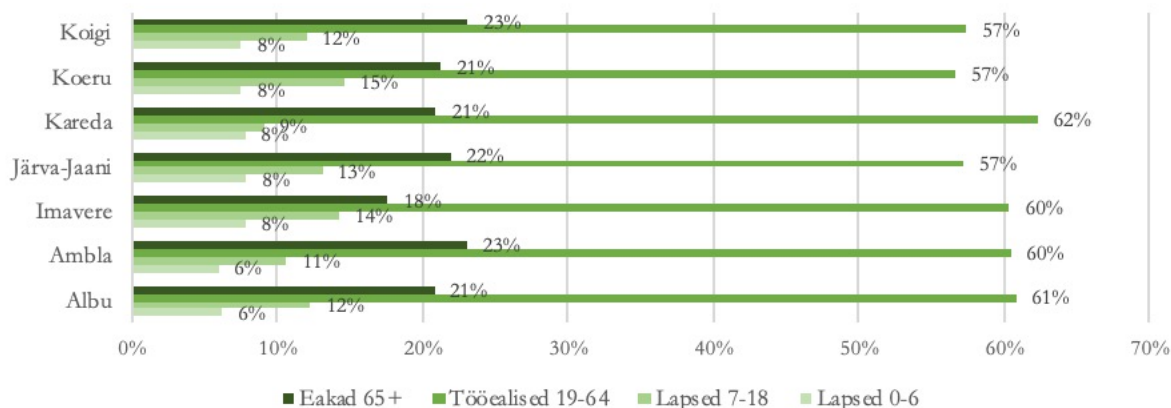
	Albu	Ambla	Imavere	Järva-Jaani	Kareda	Koeru	Koigi	Järva vald
0 –4	2	-13	-3	-9	1	9	0	-12
5 – 9	-7	-11	-2	0	5	1	5	-10
10 – 14	0	-9	-2	-8	-3	-5	-4	-29
15 – 19	-2	-7	-4	-5	-3	2	-1	-19
20 – 24	-15	-8	-9	-14	7	-18	-5	-60
25 – 29	-24	-50	-23	-22	-10	-29	-13	-169
30 – 34	-37	-44	-11	-21	4	-17	-10	-134
35 – 39	-22	-22	-18	-7	-1	-31	-8	-106
40 – 44	2	-14	-2	2	2	-4	-4	-21
45 –49	-5	-3	-4	-4	3	-4	-4	-17
0-49	-108	-181	-78	-88	5	-96	-44	-577

Vaadeldes täpsemalt haridusasutuste seisukohalt olulist vanuserühma 0-18 ja võrreldes 2019. a laste arvu viie aasta taguse ajaga (sh arvestades sündi), on muster mõnevõrra erinev. Väljaränne jaotub suhteliselt ühtlaselt vanuse lõikes, on ka mõned üksikud sisse- ja väljarändajate vanuserühmad, kuid summaarselt on numbrid väikesemahulised. Kõige enam on lahkunud lapsi Ambla piirkonnast (-38 last), Järva-Jaani (-20) ja Imavere (-14) piirkonnast. Teistes piirkondades jääb muutus allapoole 10 lapse piiri (tabel 5).

Tabel 5. Rände kogumõju perioodil 2014-2019 vanuses 0-18 eluaastat piirkondade lõikes (Rahvastikuregister)

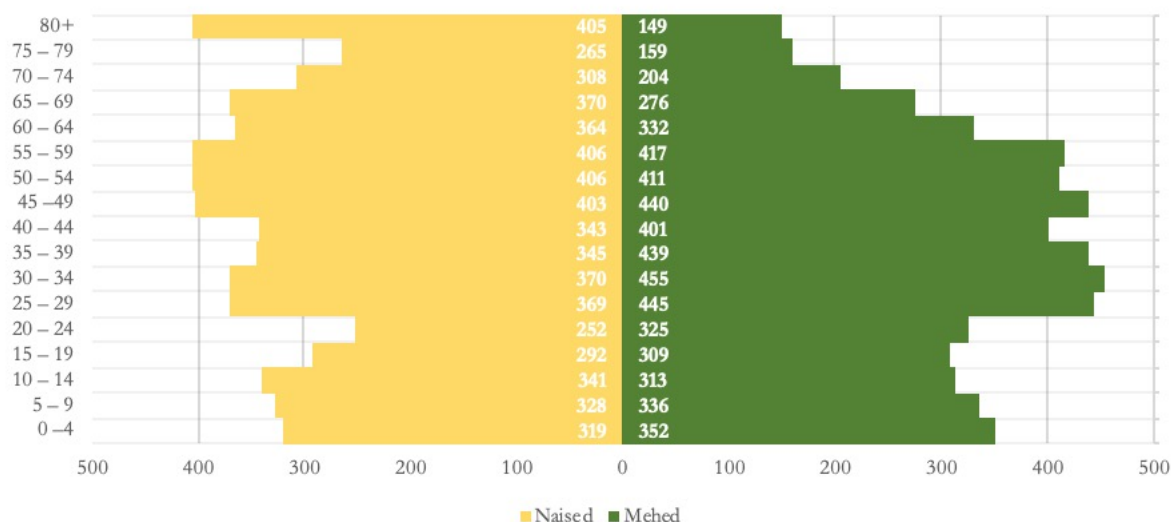
	Albu	Ambla	Imavere	Järva-Jaani	Kareda	Koeru	Koigi	Järva vald
0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	-1	1	-2	0	4	-1	1
2	-1	-4	1	-1	1	4	2	2
3	2	-2	-2	-4	0	2	-5	-9
4	1	-6	-3	-2	0	-1	4	-7
5	-1	-1	1	0	3	2	-1	3
6	0	-4	-1	1	5	3	0	4
7	-6	2	-3	-1	-2	1	2	-7
8	3	-5	1	0	0	-3	2	-2
9	-3	-3	0	0	-1	-2	2	-7
10	-2	-5	-1	2	-2	2	-3	-9
11	0	-1	0	0	-1	-2	3	-1
12	-1	0	-1	-3	0	1	-1	-5
13	3	-4	-1	-1	-1	0	-1	-5
14	0	1	1	-6	1	-6	-2	-11
15	-4	0	-1	2	-1	-1	0	-5
16	0	-1	0	-1	-2	3	2	1
17	1	-1	-4	1	0	0	-1	-4
18	0	-3	-2	-5	0	2	1	-7
Kokku	-8	-38	-14	-20	0	9	3	-68

Järva valla elanikest 19% on nooremad kui 18 eluaastat, tööealisi on 59% ning 65-aastaseid ja vanemaid elanikke 22% kogurahvastikust. Piirkondade lõikes on mõningad erinevused. Noorima koosseisuga rahvastik on Imavere ja Koeru piirkonnas, kus 18-aastaseid ja nooremaid on 22% elanikkonnast ja eakaid vastavalt 18% ja 21%. Ka Järva-Jaani piirkonnas on nooremate vanuserühmade osakaal kõrgem (21%). Albu ja Ambla piirkonnas on 0-6-aastaste osakaal 6%, mis on võrreldes teiste piirkondadega (8%) madalam. Eakate osakaal kogurahvastikust on kõige kõrgem (23%) Ambla ja Koigi piirkonnas (joonis 13).

Joonis 13. Vanuserühmade osakaal piirkondades 2019 (Rahvastikuregister)

Järva valla elanikkonna soo-vanuskooesseisu vaadeldes on näha, et valla elanike jaotus ei ole tasakaalus. Laste põlvkonnad on väiksemad kui vanemate põlvkonnad. Lähikümnendil sisenevad peamisse viljakasse ikka seega oluliselt väiksemad põlvkonnad. Vanuserühmad 45-69 on kolmandiku suuremad kui vanuserühmad 0-19. Samuti on meeste ülekaal naiste suhtes arvestatav, mis on eriti märkimisväärne vanuses 20-59. Rahvastiku vananedes olukord pöördub, alates 65. eluaastast on naisi tulenevalt sooliselt diferentseeritud elueast märgatavalt enam (joonis 14).

Joonis 14. Rahvastiku soo-vanusjaotus Järva vallas seisuga 1.01.2019 (Rahvastikuregister)

Piirkondade lõikes on rahvastiku soo-vanusjaotuses olulised erinevused (vt ka lisad). Kokkuvõttev profiil peamistest demograafilistest näitajatest on esitatud tabelis 6.

Tabel 6 Demograafilised näitajad piirkondades (Rahvastikuregister ja Statistikaamet)

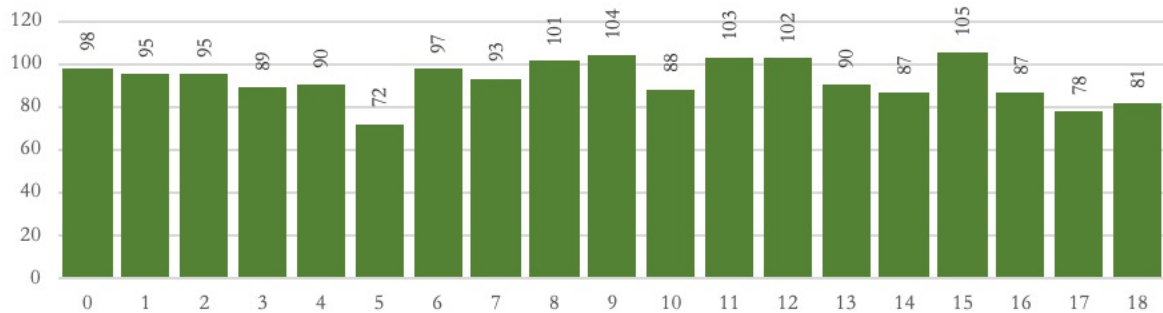
	Albu	Ambla	Imavere	Järva-Jaani	Kareda	Koeru	Koigi	Järva vald
Keskmine vanus	46	48	40	44	46	43	45	45
Ülalpeetavate määr ³	0,53	0,57	0,56	0,63	0,55	0,63	0,64	0,59
Demograafilise töötururinde indeks ⁴	0,53	0,54	0,97	0,80	0,56	0,84	0,67	0,69
Sugude suhe ⁵	1,11	1,05	0,98	0,97	1,11	1,00	1,07	1,04
Sugude suhe vanuserühmas 20-39	1,51	1,38	1,58	1,35	1,37	1,23	1,47	1,39

³ Ülalpeetavate määr – mittetöõealiste (0–14-aastased ja üle 65-aastased) elanike arv 100 töõealise (15–64-aastased) elaniku kohta.

⁴ Demograafilise töötururinde indeks – eelseisval kümnendil töõturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil töõturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

⁵ Sugude suhe – meeste arv suhtena naiste arvu

2019. aastaks on Järva valla suuremad laste aastakäigud (vanuses 8-12 eluaastat) juba sisenenud põhikooliikka. Teisalt ei ole laste arv vanuses 0-4 eluaastat oluliselt madalam ehk arvestades juba sündinud laste arvuga, püsib põhikoolieas laste arv järgneval seitsmel aastal pigem stabiilne. Kolme-nelja aasta pärast jõuab mõningane kasv ka gümnaasiumiastmesse. Lasteaiaaas laste arvukus sõltub eelkõige tuleviku sündimusest (joonis 15).

Joonis 15. Kuni 18 aastased lapsed Järva vallas (Rahvastikuregister)

Piirkondade lõikes on laste vanusjaotuses samuti olulised erinevused, vastavad joonised on esitatud töö lisades.

2.3. Teenusevajaduse prognoos aastani 2040

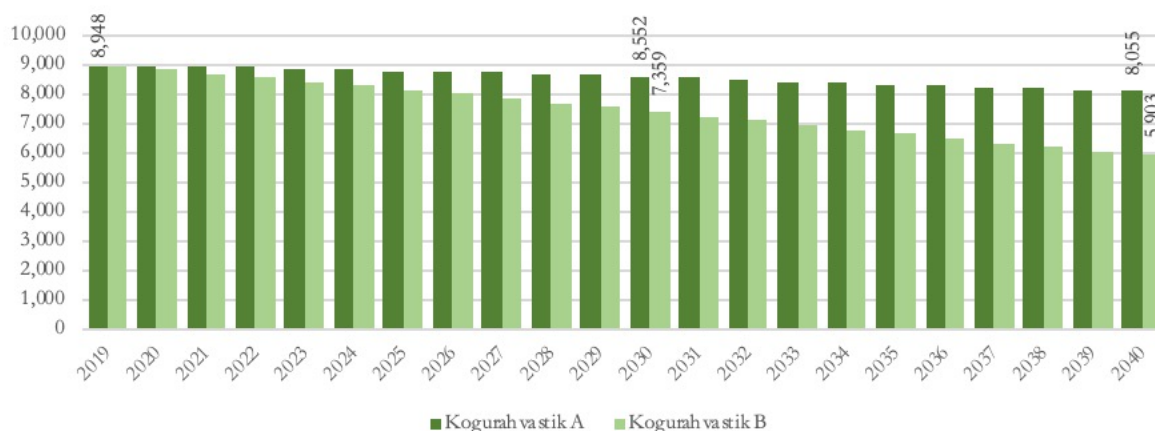
Statistikaameti koostatud rahvastikuprognoosi järgi kahaneb Järva maakonna rahvaarv järgneva 20 aastaga veel ligi kolmandiku ehk enam kui 8000 elaniku võrra. Järva valla seisukohalt tähendaks see rahvaarvu vähenemist u 2500 elaniku võrra.

Demograafilised trendid on valla piirkondades olnud mõnevõrra erinevad ja teenuste võrgu planeerimisel on oluline vaadata väiksemaid üksuseid. Seetõttu on töö raames koostatud eraldi rahvastikuprognoos Järva vallale. Valla seitsmele piirkonnale on koostatud baas-stsenaarium (joonistel A) ja rände-stsenaarium (joonistel B). Vastava stsenaariumi piirkondade prognooside liitmisel moodustub valla (ja teeninduspiirkondade) tervikvaade. Lisaks on Albu-Ambla ja Imavere piirkonnale eraldi koostatud kõrgema sündimusega rände-stsenaarium (esitatud ainult lisades).

- Baas-stsenaariumile on püstitatud eeldused, kus rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet. Sündimuse aluseks on piirkondlikult diferentseeritud summaarne sündimuskordaja – Albu, Ambla ja Imavere piirkonnas 1,60 last ning Järva-Jaani, Kareda, Koeru ja Koigi piirkonnas 2,1 last viljakas eas naise kohta. Kordaja jääb samale tasemele terveks prognoosiperioodiks, suremuse puhul on aluseks Järva maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (meestel 72,9 ja naistel 82,3 eluaastat), mis jääb muutumatuks prognoosiperioodi lõpuni.
- Rände-stsenaariumis on arvestatud sama väärtusega summaarse sündimuskordajatega kui baas-stsenaariumis. Rände-eeldused on piirkondlikult diferentseeritud: Ambla, Albu, Imavere ja Järva-Jaani piirkonnas on arvestatud aastakeskmise väljarändega 1,5 % rahvastikust, Koeru piirkonnas 1,0% ning Kareda ja Koigi piirkonnas 0,7%. Arvestatud on vanusrühmade lõikes diferentseeritud rändajate vanusstruktuuriga. Suremuse puhul on aluseks Järva maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (meestel 72,9 ja naistel 82,3 eluaastat), mis kasvab prognoosiperioodi lõpuni, jõudes aastal 2040 tasemele meestel 77,2 ja naistel 88,4 eluaastat.

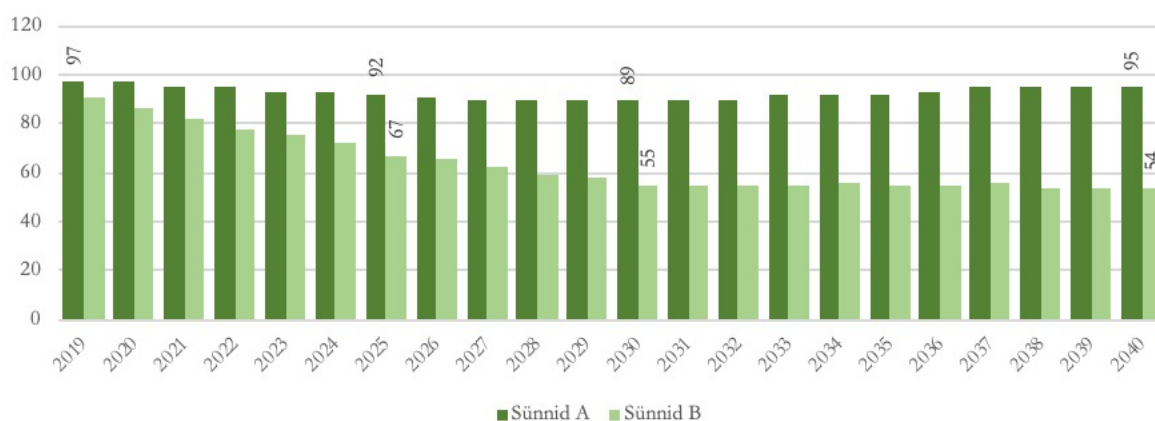
Prognoosi väljundiks on rahvaarv analüüsi seisukohalt olulistest vanuserühmades.

Järva valla rahvaarv kahaneb sõltumata rändekäitumisest võrreldes lähteaastaga prognoosisperioodil iga-aastaselt tulenevalt elanike vanusstruktuurist igal juhul. Baas-stsenaariumi vaates kahaneb elanike arv aastaks 2040 u 900 elaniku võrra ehk 10%, väljarände jätkumisel 3000 ehk 34% võrra (joonis 16).

Joonis 16. Järva valla kogurahvastiku prognoos aastani 2040⁶

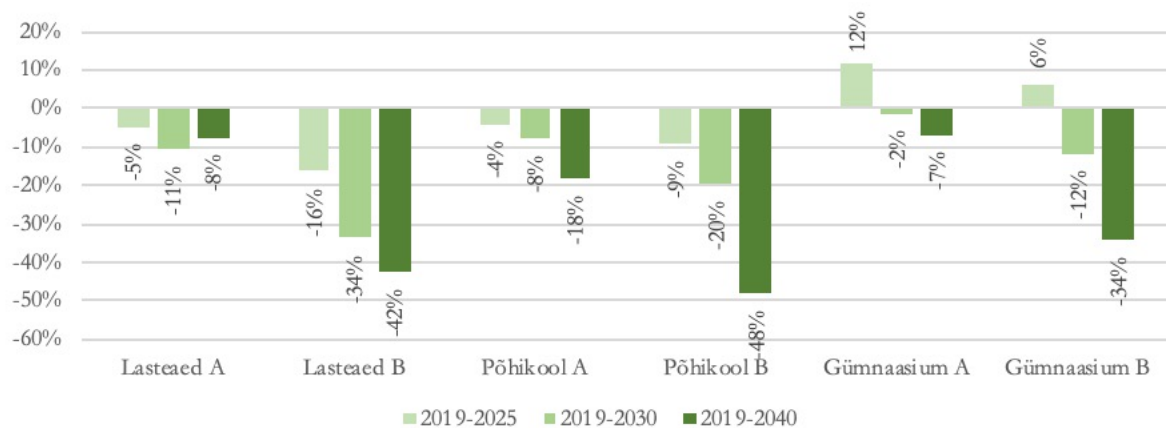
Tänase sündimuskäitumise jätkudes ja väljarände puudumisel on tuleviku sünnipõlvkonnad vallas ainult umbes kümnekonna lapse võrra väiksemad. Kui viimastel aastatel on sündinud keskmiselt 96 last aastas, siis lähiaastatel sünniks jätkuvalt u 90 last aastas. See on põhjustatud eelkõige taastetasemel sündimusest valla mitmes piirkonnas, kus ka rahvastiku vanusstruktuur on suhteliselt ühtlaselt jaotunud. Väljarände jätkudes algab sündide arvu kiire langus ning juba aastaks 2028 on sündide arv u 40 võrra väiksem (ehk vähem kui 60 last aastas) ja jääb sellele tasemele prognoosisperioodi lõpuni. Sündimuskäitumise muutumisel (juhul kui taastetasemel sündimus piirkondades ei jää pikalt püsima) on sündide arvu kahanemine veel suurem ja kiirem (joonis 17).

Joonis 17. Järva valla sündide arvuprognoos aastani 2040

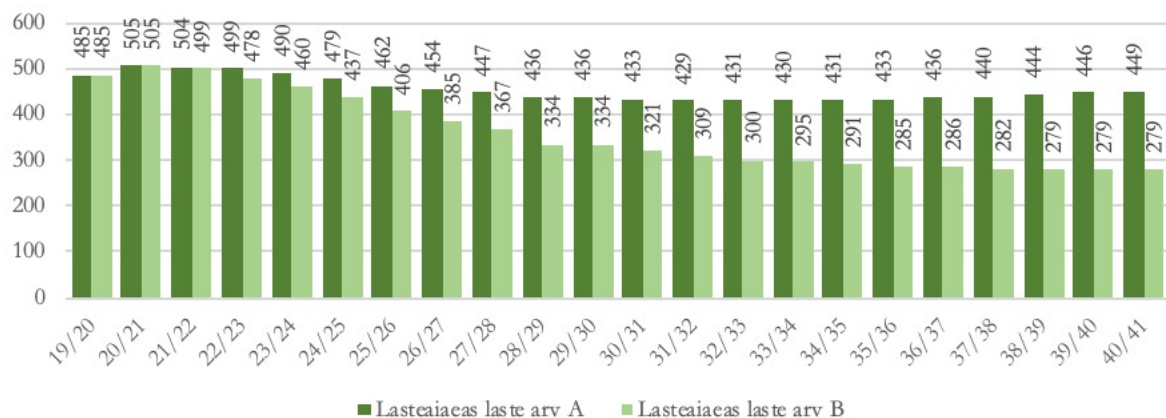
Võttes arvesse, et baas-stsenaarium on pigem ebareaalne, hakkab järgnevatel aastatel alates lasteaia- kui ka põhikooli eas lapsi ligi poole vähem. Gümnaasiumi eas laste arv on esimese osa prognoosisperioodist lähteaastaga võrreldes samaväärsel tasemel. Väljarände puudumisel (mis on küll pigem ebatõenäoline) jääb lasteaia ja põhikooli vanuses laste arvu kahanemine järgneval kümnel aastal väiksemaks kui 10% (joonis 18).

⁶ siin ja kogu töös konsultandi koostatud prognoosimudelid rahvastikuregistri andmete alusel

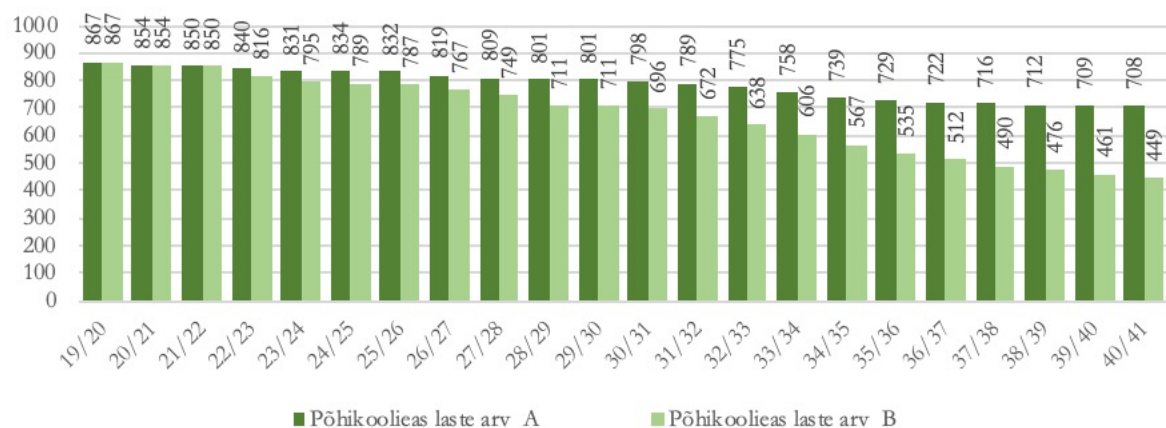
Joonis 18. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos Järva vallas aastani 2040

Lasteaialaste arv püsib järgnevatel neljal aastal veel u 500 lapse piirimail, misjärel algab kahanemine. Kümne aasta pärast on neid võrreldes olemasoleva olukorraga kolmandiku ehk u 150 võrra vähem (joonis 19).

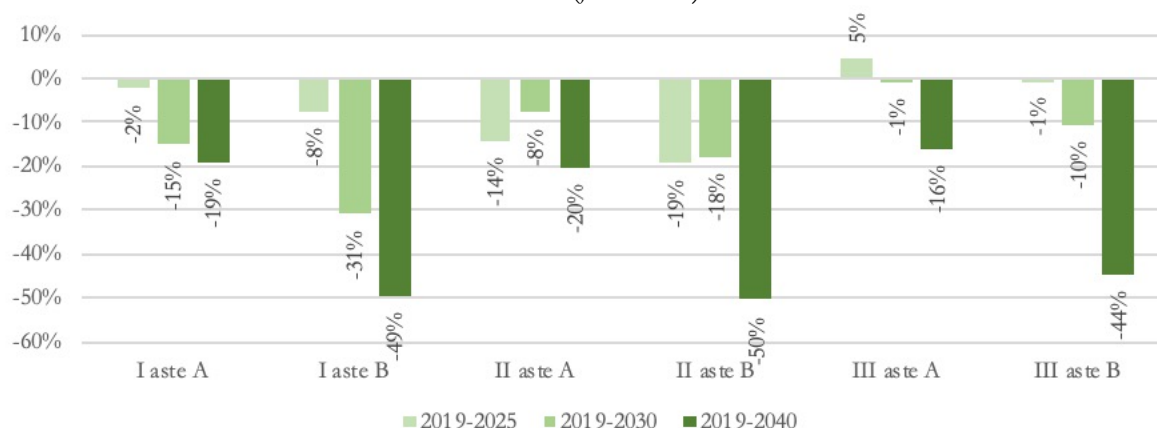
Joonis 19. Lasteaia laste arvu prognoos Järva vallas aastani 2040

Põhikoolieas laste arv hakkab kahanema 3-4 aasta pärast ja on kümne aasta möödudes enam kui 150 lapse võrra madalam (joonis 20).

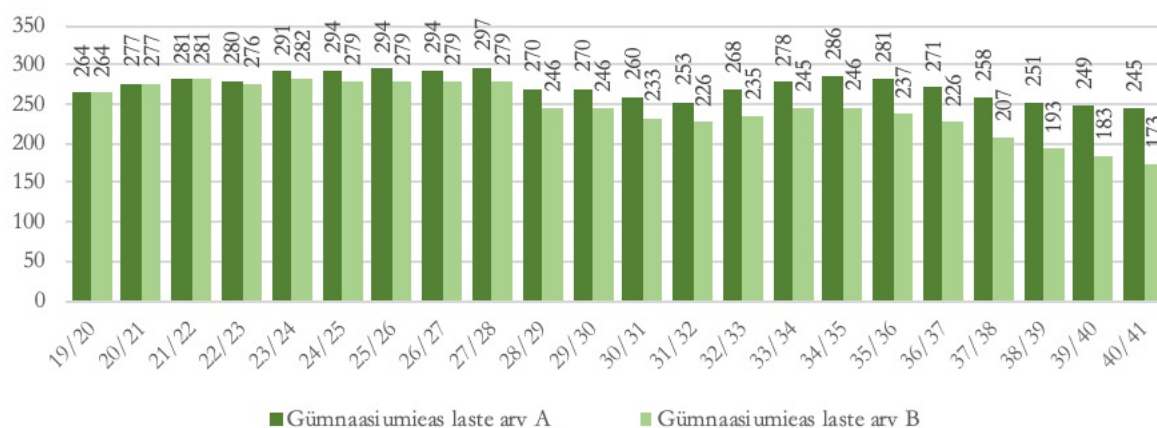
Joonis 20. Põhikoolieas laste arvu prognoos Järva vallas aastani 2040

Mõlema prognoosistsenaariumi järgi toimub kiirem kahanemine nii I kui ka II kooliastmes, samas jääb III kooliaste lähimatel aastatel stabiilseks (joonis 21).

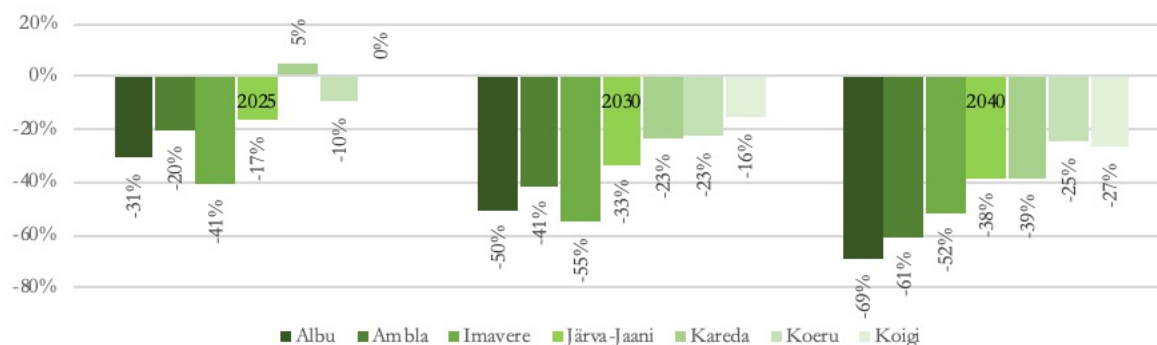
Joonis 21. Põhikoolieas laste arvu prognoos kooliastmete lõikes Järva vallas aastani 2040

Gümnaasiumieas laste arv suureneb lähiaastatel mõlema prognoosistsenaariumi järgi ja langeb allapoole olemasolevat taset alles u 10 aasta möödudes (joonis 22).

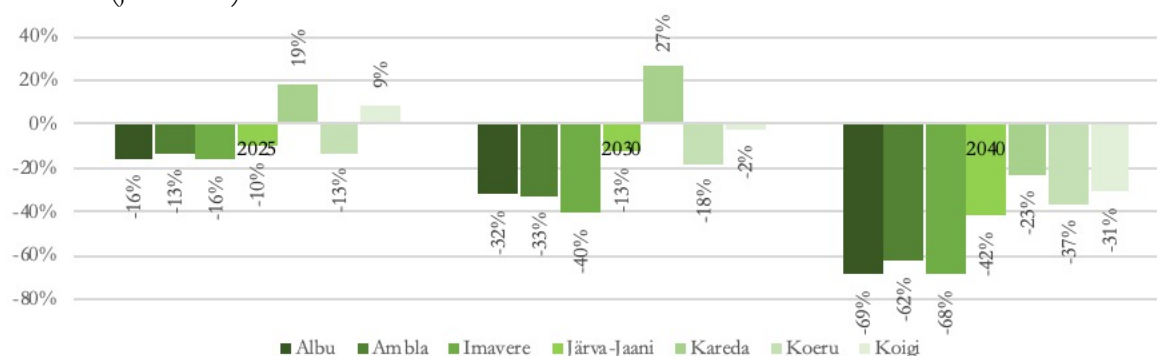
Joonis 22. Gümnaasiumieas laste arvu prognoos Järva vallas aastani 2040

Piirkondade lõikes on laste arvu muutuse dünaamika lähikümne jooksul erinev, kuid lasteaialaste arv hakkab väljarände ja senise sündimuskäitumise jätkudes vähenema kõikides piirkondades. Kõige kiirem on lasteaiaaas laste arvukuse vähenemine Imavere ja Albu piirkonnas, millele järgnevad Ambla ja Järva-Jaani. Karedas, Koigis ja Koerus püsib vastava vanusegrupi arvukus lähiperspektiivis veel tänasel tasemel, 10 aasta möödudes on ka neis piirkondades lapsi paarikümne protsendi võrra vähem (joonis 23).

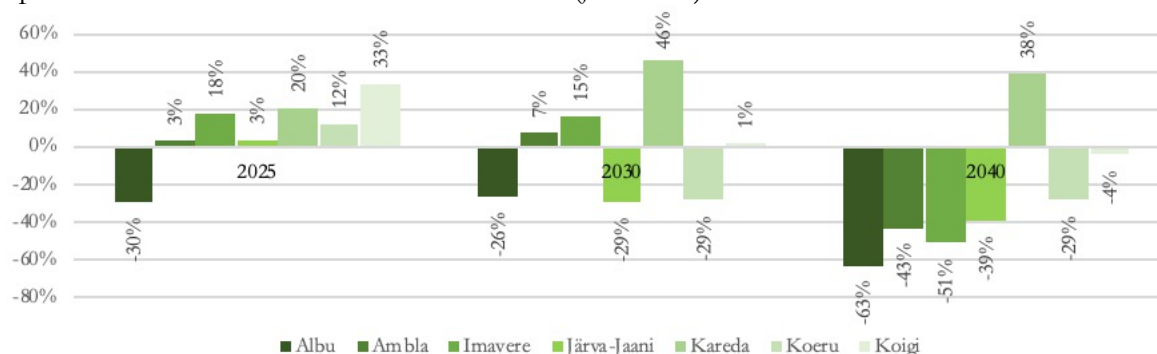
Joonis 23. Lasteaiaaas laste arvu muutuse prognoos piirkondades aastani 2040 (rände-stsenaarium)

Põhikoolieas laste arvu muutused on pikas perspektiivis sarnased, kiirem laste arvu langus jõuab aga kätte peale 2025. aastat. Kuigi Kareda piirkonnas võib põhikooliealiste arvukus veel ka 10 aasta vaates olla suurem tänasest, tähendab see siiski vaid keskmiselt 7 last ühes aastakäigus praeguse 5-6 asemel (joonis 24).

Joonis 24. Põhikoolieas laste arvu muutuse prognoos piirkondades aastani 2040 (rände-stsenaarium)

Aastal 2025 on gümnaasiumieas lapsi enam kõikides piirkondades, v.a Albu. Prognoosiperioodi lõpuks on siiski toimunud oluline kahanemine (joonis 22).

Joonis 25. Gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos piirkondades aastani 2040 (rände-stsenaarium)

Järgneva 10 aasta muutused teeninduspiirkondades on esitatud tabelis 7. Arvestades lasteaiarühma keskmiseks suuruseks 18 last, on vajalik vähemalt 3-9 rühma tegevuse lõpetamine. Juba tänases vaates on valla igas piirkonnas lapsi ainult ühe põhikooli jagu. Arvestades, et gümnaasiumis õpib alla poole vastavas vanuses lastest ja neist omakorda pool väljaspool valda, siis ei ole ka terve valla gümnaasistide koondamisel võimalik ühe riigi poliitikes soovitava suurusega (256 õpilaslast) gümnaasiumi pidamine.

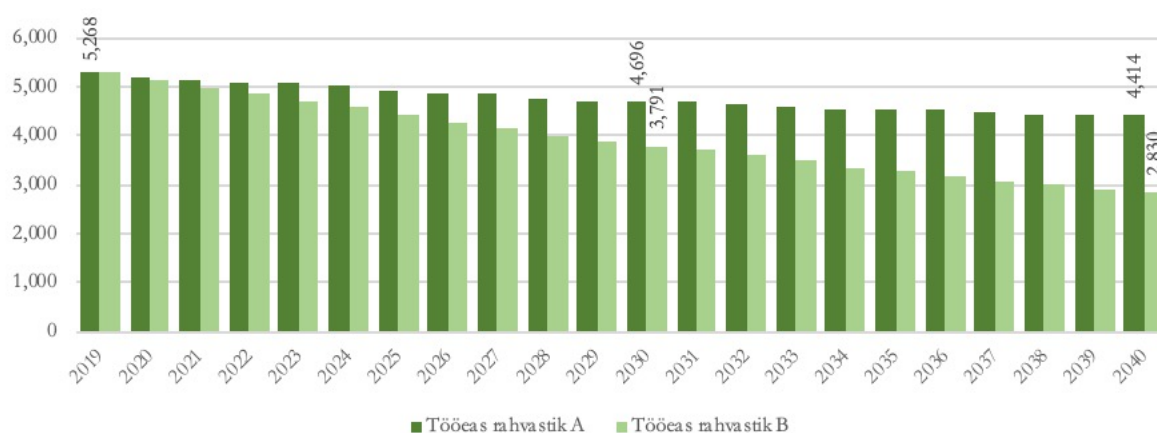
Tabel 7. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos teenuspiirkondades 2030

Teenuspiirkond	Aasta	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium
Albu-Ambla	2019	138	260	82			
	2030 A	115	212	85	-24	-47	3
	2030 B	76	175	76	-62	-84	-6
Imavere-Koigi	2019	101	182	49			
	2030 A	86	161	59	-15	-22	10
	2030 B	65	141	53	-36	-42	4
Järva-Jaani-Kareda	2019	124	200	62			
	2030 A	115	218	60	-9	19	-3
	2030 B	86	194	54	-38	-5	-9
Koeru	2019	122	226	71			
	2030 A	117	207	57	-5	-19	-14
	2030 B	94	185	51	-28	-40	-20
Kokku	2019	485	867	264			
	2030 A	433	798	260	-52	-69	-4
	2030 B	321	696	233	-164	-171	-31

Proгноositud muutused piirkondades on täpsemalt esitatud töö lisades. Haridusteenuse seisukohalt oluliste vanuserühmade kokkuvõttes on Järva vallas 20 aasta pärast:

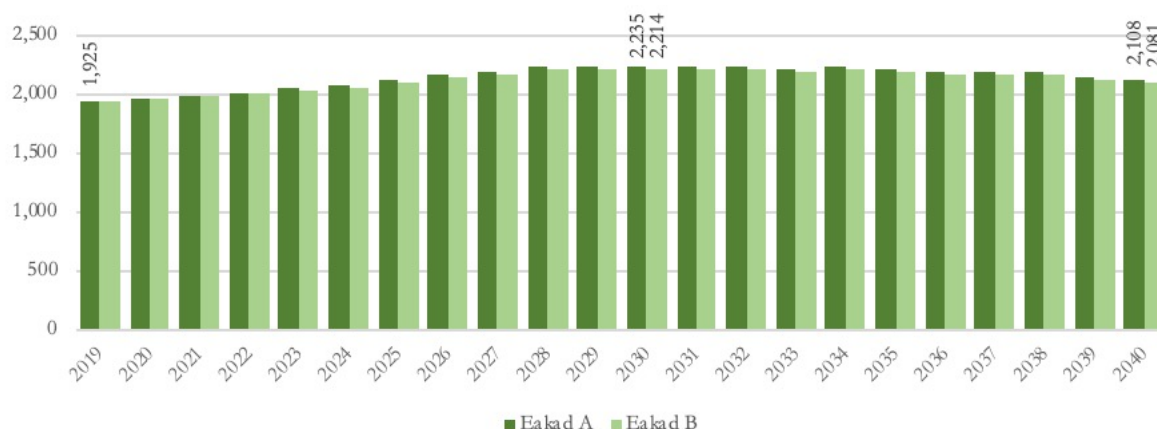
- sündimuskäitumise ja väljarände jätkudes 195 lasteaiaaas last (-40%), ligi 410 põhikoolieas last (-46%) ja 90 gümnaasiumieas last (-33%) vähem;
- sündimuskäitumise jätkudes ja väljarände puudumisel lasteaiaaas 35 last (-8%) ja ligi 160 põhikoolieas last (-18%) vähem. Gümnaasiumieas lapsi aga peaaegu sama palju (-7%) kui praegusel hetkel.

Valla tulude seisukohast väga olulise mõjuga on muutused tööealise rahvastiku arvukuses, mis jätkab tulenevalt olemasolevast vanusstruktuurist tempokat kahanemist igal juhul. Baasstsenaariumi järgi on juba 10 aasta pärast vallas enam kui 500 tööealist vähem, rändestsenaariumi järgi u 1600 tööealist vähem. Prognoseeriperioodi lõpuks on muutus vastavalt -800 (-17%) ja -2300 (-45%) vastavas eas elanikku (joonis 26).

Joonis 26. Tööeas elanike (vanus 19-64) arvu prognoos Järva vallas aastani 2040

Ainsaks kasvavaks vanuserühmaks on tulevikus eakad, kelle koguarv suureneb järgneva kümnendi jooksul u 300 võrra. Kahaneva maksutulu juures seega erinevate sotsiaalteenuste osutamise vajadus suureneb. Sealhulgas vanemate kui 80 eluaastat elanike arv (läheteaastal 502 elanikku) suureneb kümne aastaga 100 võrra ja prognoosiperioodi lõpuks on vanuserühmas enam kui 700 elanikku (joonis 27).

Joonis 27. Eakate (vanus 65+) arvu prognoos Järva vallas aastani 2040

Järva valla hallata on 42 otseselt valla elanikele isikuteenuseid pakkuvat asutust:

- 8 kooli, neist 4 ühendasutust koos lasteaiaga;
- 3 lasteaeda – 4 tegevuskohta ning kooliga ühendasutuste lasteaedade 6 tegevuskohta;
- 1 huvikool;
- 13 raamatukogu – 15 tegevuskohta;
- 5 kultuuri- ja rahvamaja – 7 tegevuskohta;
- 6 noortekeskust⁷;
- 4 sotsiaalasutust, sh hoolekandeaustus, varjupaik, perekodu ja päevakeskus;
- vallavalitsuse teenused seitsmes asukohas;
- Aravete Spordi- ja Tervisekeskus (haldab Aravete Keskkooli juures olevat spordihoonet);
- Aravete Külamuuseum.

Vallal on 100% osalus ettevõttes Järva Haldus AS. Täielik või osaline kontroll on vallal sihtasutustes SA A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel, SA Eesti Piimandusmuuseum, SA Valgehobusemäe Suusa- ja Puhkekeskus ning osalus ettevõtetes AS Järvamaa Haigla, AS Paide Vesi ja AS Väätsa Prügila.

3.2. Teenuste tarbimine ja kasutajate paiknemismuster

3.2.1. Valitsemine

Järva valla omavalitsusorganid on vallavolikogu ja vallavalitsus.

Järva Vallavolikogu on 21-liikmeline. Vallavolikogu tööd juhib palgaline volikogu esimees. Vallavolikogu on moodustanud seitse alatist komisjoni: eelarve- ja majanduskomisjon, haridus- ja noorsootöö komisjon, keskkonnakomisjon, kultuuri- ja spordikomisjon, külaelukomisjon, sotsiaalkomisjon ja revisjonikomisjon. Komisjonidesse kuulub reeglina 9 liiget, välja arvatud revisjonikomisjon, mis on 3-liikmeline. Kokku on komisjonide liikmeid 66.

Järva Vallavalitsus on 7-liikmeline, sinna kuuluvad 6 vallavalitsuse liiget ja vallavanem, kelle vahel on jaotatud piikondlik esindatus. Vallavalitsuse struktuuris on neli osakonda: vallakantselei, finants-, majandus- ja sotsiaalosakond. Osa spetsialiste on vallavanema, abivallavanemate või nelja teeninduspiirkonna juhi otsealluvuses. Piirkonnajuhtide ülesanne on igapäevaste küsimuste lahendamine piirkonnas: talihoolduse, haljasalade, tänavavalgustuse, mänguväljakute, ühistranspordi jne järelevalve teostamine. Kohaliku võimu teostamisega seotud teenistuskohiti on 61,6, nendest ametnike ametikohti on 52 ja töötajate kohti 9,6. Ametiasutuse hallatavaid asutusi teenindavaid ning vallavara valitsemise ja korrashoiuga seotud töökohti on 21,4. Valla teenuseid osutatakse valdavalt endistes vallamajades – Aravete, Imavere, Järva-Jaani, Koeru, Koigi ja Peetri teeninduskeskustes ja Ambla teeninduspunktis. Igas keskus on nii püsivad töökohad kui ka võimalused mobiilseks tööks.

3.2.2. Alusharidus

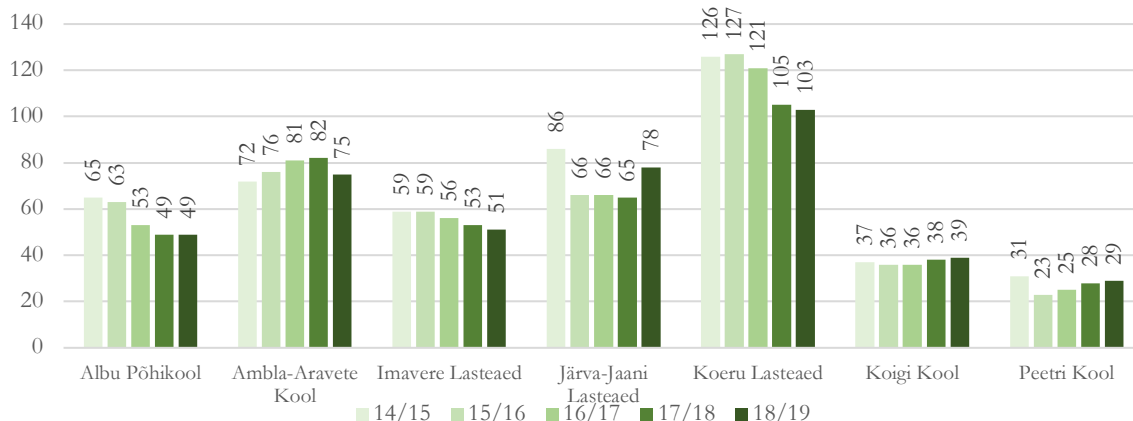
Järva valla asutustena tegutseb kolm lasteaeda ja neli põhikool-lasteaeda:

- Albu Põhikooli lasteaed tegevuskohtadega Ahula külas ja Albu külas;
- Ambla-Aravete Kooli lasteaedtegevuskohtadega Ambla alevikus ja Aravete alevikus;
- Imavere Lasteaed Mõmmi Imavere külas;
- Järva-Jaani Lasteaed Jaanilill Järva-Jaani alevis;

⁷ lisaks tegutseb vallas üks noortekeskus MTÜ vormis

- Koeru Lasteaed Päikeseratas tegevuskohtadega Koeru alevikus ja Vao külas;
- Koigi Kooli lasteaed Koigi külas;
- Peetri Kooli lasteaed Peetri külas.

Laste arv lasteaedades on viimase viie aastaga vähenenud valdavas osas asutustes, kokku 52 lapse võrra 476lt 424ni (joonis 29).

Joonis 29. Laste arv Järva valla lasteaedades õppeaastatel 14/15 kuni 18/19 (EHIS)

Valla lasteaiad teenindavad oma valla lapsi - ligi 95% lasteaedades käivatest lastest on Järva valla lapsed. Teiste omavalitsusüksuste laste arv on püsinud stabiilselt 25 piirimail. Ligikaudu 15 Järva valla last käib lasteaias väljaspool valda (tabel 8).

Tabel 8. Lapsed lasteaedades õppeaastal 14/15 kuni 18/19 (EHIS)

	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Valla lasteaedades kokku	476	450	438	420	424
sh Järva valla lapsed	447	424	409	395	398
sh teise kov lapsed	29	26	29	25	26
Järva laste osakaal valla lasteaedade lastest	94%	94%	93%	94%	94%
Järva valla lapsed kokku	461	440	430	406	415
Järva lapsed mujal	14	16	21	11	17
Järva valla lastest paikne	97%	96%	95%	97%	96%

Teistest omavalitsusüksustest pärit lapsi käib ja teise omavalitsusüksuse lasteaias käiakse peamiselt Ambla piirkonnast, kuid oma vallas käib ikkagi ka seal üle 90% lastest. Valla vaates on kõige paiksemad Koigi piirkonna lapsed, piirkondade vaates Koeru ja Järva-Jaani lapsed. Teiste piirkondadega võrreldes on mõnevõrra väiksem oma piirkonnas lasteaias käivate laste osakaal Peetris (tabel 9).

Tabel 9. Lasteaedade lapsed piirkondade lõikes õppeaastal 18/19 (EHIS)

	Albu Põhikool	Ambla Lasteaed-Põhikool	Imavere Lasteaed	Järva-Jaani Lasteaed	Peetri Kool	Koeru Lasteaed	Koigi Kool	Lapsed valla lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
Albu	36	5						41		41	88%	100%
Ambla	8	64						72	7	79	81%	91%
Imavere			49				2	51	2	53	92%	96%
Järva-Jaani	1			73		1		75	2	77	95%	97%
Kareda				2	21	2		25	3	28	75%	89%
Koeru				1		96		97	3	100	96%	97%
Koigi			1		1	1	34	37		37	92%	100%
Järvamaa					3		1	4				
Muu maakond	4	6	1	2	4	3	2	22				
Kokku	49	75	51	78	29	103	39	424	17	415	90%	96%

Lasteaedades on kokku 28 rühma 441 lapsega, keskmiselt on ühes rühmas 15,8 last ja lapse kohta pinda 15,7 m². Samas on asutuste lõikes olukord erinev. Kui koguvaates on täitmata veerand lasteaiakohtadest, siis Amblas, Imaveres, Peetris ja Aravetel on see oluliselt enam. Ahula, Koeru ja Koigi lasteaiad on täis (tabel 10).

Tabel 10. Lasteaedade tegevusnäitajad õppeaastal 18/19⁸

	Kohtade arv	Laste arv	Üldpind (m ²)	Pinda lapse kohta (m ²)	Vabad kohad	Rühmade arv	Keskmine laste arv rühmas	Vabade kohtade osakaal
Ahula tegevuskoht	32	31	428	13,8	1	2	15,5	3%
Albu tegevuskoht	32	27	273	10,1	5	2	13,5	16%
Ambla tegevuskoht	40	15	159	10,6	25	1	15,0	63%
Aravete tegevuskoht	80	55	1 462	26,6	25	4	13,8	31%
Imavere Lasteaed	80	51	918	18,0	29	3	17,0	36%
Järva-Jaani Lasteaed	96	78	1 162	14,9	18	5	15,6	19%
Koeru tegevuskoht	90	92	934	10,2	-2	5	18,4	-2%
Vao tegevukoht	32	24	388	16,2	8	2	12,0	25%
Koigi Kool	40	39	454	11,6	1	2	19,5	3%
Peetri Kool	50	29	731	25,2	21	2	14,5	42%
Kokku	572	441	6 909	15,7	131	28	15,8	23%

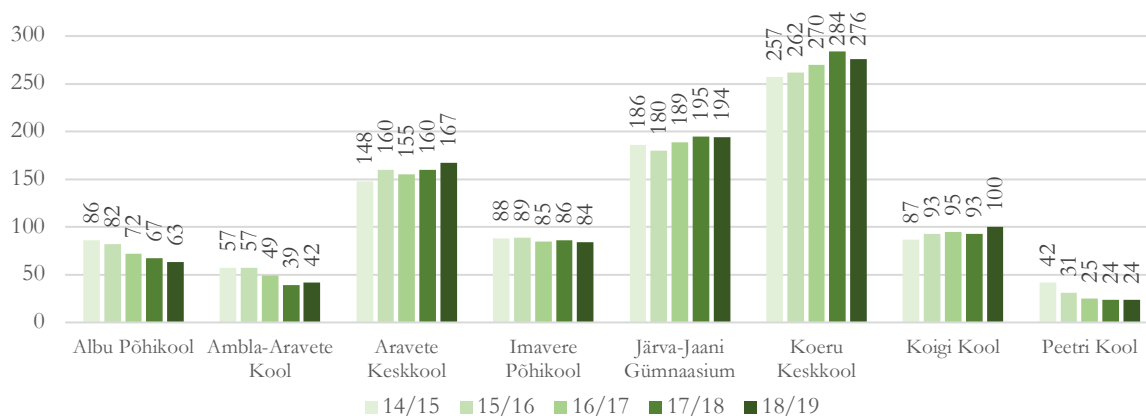
3.2.3. Üldharidus

Vallas tegutseb kaheksa üldhariduskooli, nendest kolm on gümnaasiumid:

- Albu Põhikool on 9-klassiline mõisakool Albu külas, õpe toimub osaliselt liitklassides;
- Ambla-Aravete Kool on 9-klassiline kool Ambla alevikus, õpe toimub osaliselt liitklassides;
- Aravete Keskkool on gümnaasiumiastmega kool Aravete alevikus;
- Imavere Põhikool on 9-klassiline kool Imavere külas;
- Järva-Jaani Gümnaasium on gümnaasiumiastmega kool Järva-Jaani alevis, eraldi võimla;
- Koeru Keskkool on gümnaasiumiastmega kool Koeru alevikus, õpe toimub kolmes erinevas hoones, sh algklassid Aruküla mõisahoones ja kunstialad mõisa kõrvalhoones;
- Koigi Kool on 9-klassiline mõisakool Koigi külas, mis tegutseb kolmes erinevas hoones (lisaks võimla);
- Peetri Kool on 9-klassiline kool Peetri alevikus, õpe toimub osaliselt liitklassides.
- Päinurme külas tegutseb Haridus-ja Teadusministeeriumi haldusalas olev erikool.

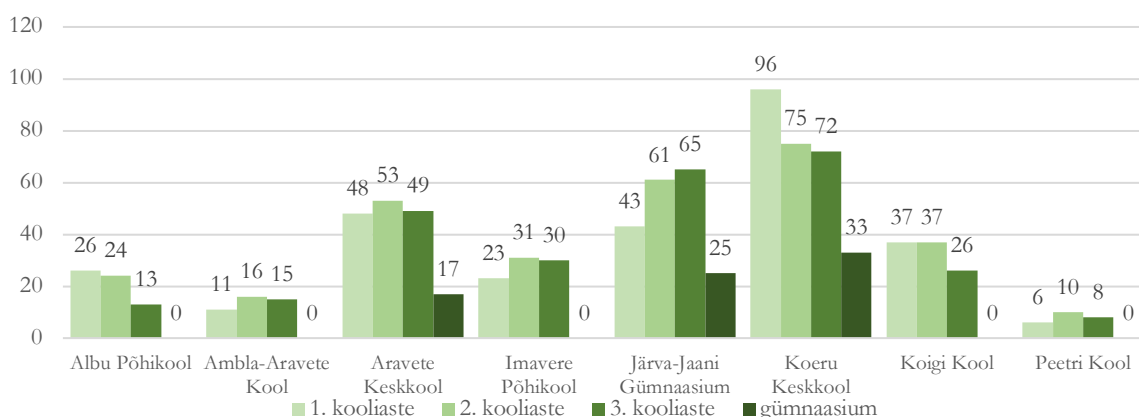
Järva vallas koolides õppis 2018/2019 õppeaastal kokku 950 õpilast, neist 875 põhikoolis ja 75 gümnaasiumis. Suurima õpilaste arvuga on kolm gümnaasiumi. Koerus õppis 2018/2019 õppeaastal 276 õpilast, Järva-Jaanis 194 õpilast ja Aravetel 167 õpilast. Õpilaste arv on viimase viie õppeaasta jooksul kõige enam vähenenud Albu, Ambla ja Peetri koolis (joonis 30).

⁸ EHS ja Järva Vallavalitsuse andmed, kuna andmed laste arvu kohta ei ole Koeru Lasteaia osas kattuvad. Kuna EHS ei erista tegevuskohti, on esitatud Järva Vallavalitsuse andmed (116 last)

Joonis 30. Õpilaste arv Järva valla koolides õppeaastatel 14/15 kuni 18/19 (EHIS)

Õppeaastal 2018/2019 oli I kooliaste II ja III astmest väiksem Ambla, Aravete, Järva-Jaani, Imavere ja Peetri koolides. I aste on teistest oluliselt suurem Koerus ja samaväärne või suurem Koigis ja Albus (joonis 31).

Joonis 31. Õpilaste arv kooliastmete lõikes õppeaastal 18/19 (EHIS)

Õpilaste arv vallas põhikooliastmes on viimaste aastatega kasvanud 30 õpilase võrra. Valla lapsed moodustavad valdava osa koolide õpilastest, teistest omavalitsusüksustest pärit laste arv on püsinud 70 piirimail. Viimastel aastatel on mõnevõrra kasvanud teises omavalitsusüksuses õppivate laste arv, mis on 2018/2019 õppeaastal 65 (tabel 11).

Tabel 11. Õpilased põhikoolides 14/15 kuni 18/19 (EHIS)

	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Valla põhikoolides kokku	846	861	859	877	875
sh Järva valla lapsed	802	801	801	806	805
sh teise kov lapsed	57	73	71	71	70
Valla laste osakaal valla põhikoolide lastest	95%	93%	93%	92%	92%
Järva valla lapsed kokku	850	850	856	862	870
Järva lapsed mujal	48	49	55	56	65
Valla lastest paikne	94%	94%	94%	94%	93%

Kõige vähem õpilasi õpib oma piirkonna koolis Kareda piirkonnas (50%), ligi pool lastest käib põhikoolis Koerus. Oma piirkonna koolis käib ka vaid 58% Albu piirkonna lastest, kolmandik õpib Aravetel ja ülejäänud väljaspool valda. Kümme-kond Imavere piirkonna last käib Koigis koolis, ülejäänud piirkondades on õpilased paiksed. Mujalt pärit lapsed õpivad peamiselt Koeru, Järva-Jaanis ja Ambla piirkonna koolides (tabel 12).

Tabel 12. Piirkondade põhikooliõpilaste paiksus õppeaastal 18/19 (EHIS)

	Albu Põhikool	Ambla prk koolid	Imavere Põhikool	Järva-Jaani Gümnaasium	Petri Kool	Koeru Keskool	Koigi Kool	Lapsed valla põhikoolides	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
Albu	56	32		1				89	7	96	58%	93%
Ambla	1	148						149	13	162	91%	92%
Imavere			76	2			11	89	7	96	79%	93%
Järva-Jaani	2			141		2		145	11	156	90%	93%
Kareda				3	22	16		41	3	44	50%	93%
Koeru				1		214		215	19	234	91%	92%
Koigi							77	77	5	82	94%	94%
Järvamaa	2	2	7	4		4	6	25				
Muu maakond	2	10	1	17	2	7	6	45				
Kokku	63	192	84	169	24	243	100	875	65	870	84%	93%

Viie aasta taguse ajaga võrreldes õpib gümnaasiumiastmes 50 Järva valla last vähem. Õpilaste arv valla koolide gümnaasiumiastmes on viimaste aastatega kahanenud 15 õpilase võrra, seda eelkõige Koeru Keskkooli arvel. Samas on kõikide koolide gümnaasiumiastmed väga väikesed ega anna kokku välja isegi ühte gümnaasiumiastme soovitatavat täisklassikomplekti (36 õpilast). Viimasel paaril õppeaastal on kasvanud mujalt pärit õpilaste arv. Järva valla lastest õpib väljaspool valda gümnaasiumis 46 õpilast, see arv on viimaste aastatega võrreldes oluliselt vähenenud. Mujal õpitakse peamiselt Paide linnas (16), Tallinnas (6) ja Tartus (5 õpilast), vt tabel 13.

Tabel 13. Õpilased gümnaasiumides 14/15 kuni 18/19 (EHIS)

	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Aravete Keskool		20	17	18	19
Järva-Jaani Gümnaasium		27	27	25	25
Koeru Keskool		43	36	25	27
Valla gümnaasiumides kokku		90	80	68	71
sh Järva valla lapsed		83	76	64	63
sh teise kov lapsed		7	4	4	8
Valla laste osakaal valla gümnaasiumide lastest		92%	95%	94%	89%
Järva valla lapsed kokku		157	160	132	124
Järva lapsed mujal		74	84	68	61
Valla lastest paikne		53%	48%	48%	51%

Gümnaasiumi vaates on õpilased paiksemad Järva-Jaani ja Koeru piirkonnas, kus 84% kummagi piirkonna gümnaasiumiõpilastest õpib kohalikus gümnaasiumis. Aravetel on vastav näitaja 67%. Teiste piirkondade gümnaasiumid eelistavad koole väljaspoolt valda ja kohalikes gümnaasiumides sisuliselt ei käi (35st lapsest ainult 4 last). Nii Järva-Jaani kui ka Koeru gümnaasiumis käib 6 õpilast väljaspoolt valda (tabel 14).

Tabel 14. Piirkondade gümnaasiumiõpilaste paiksus õppeaastal 18/19 (EHIS)

	Aravete Keskool	Järva-Jaani Gümnaasium	Koeru Keskool	Lapsed valla gümnaasiumides	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
Albu	1	1		2	11	13	0%	15%
Ambla	14				14	7	67%	67%
Imavere					0	7	0%	0%
Järva-Jaani		16			16	3	84%	84%
Kareda		2			2	3	0%	40%
Koeru			27		27	5	84%	84%
Koigi					0	10	0%	0%
Järvamaa	1	1			2			
Muu maakond	1	5	6		12			
Kokku	17	25	33	75	46	107	53%	57%

Arvestuslikke koolikohti on valla koolides enam kui 1800 ehk täidetud on vaid 51%. Õppepinna andmed EHIS ja Järva valla arvestuses küll mõnevõrra lahknevad, kuid kokku on pinda ikkagi suurusjärgus u 20 000 m² (ilma spordipinnata), mis teeb keskmiselt 21 m² õpilase kohta. Samas on asutuste lõikes suured erinevused. Ainult Järva-Jaanis ja Koerus on pinda lapse kohta vähem kui 20 m², mujal on näitaja suurem. Eriti kõrge on näitaja Peetris ja Aravetel, kuid ka Imaveres, Amblas ja Albus (tabel 15).

Tabel 15. Koolide tegevusnäitajad õppeaastal 18/19⁹

	Kohtade arv	Õpilaste arv	Üldpind (m ²) vald	Õppepind (m ²) EHIS	Pinda lapse kohta vald	Pinda lapse kohta EHIS	Vabad kohad	Vabade kohtade osakaal kohtadest
Albu Põhikool	140	63	1 528	1 562	24,3	24,8	77	55%
Ambla-Aravete Kool	80	42	1 393	1 167	33,2	27,8	38	48%
Aravete Keskool	500	167	4 354	5 586	26,1	33,4	333	67%
Imavere Põhikool	120	84	1 896	2 378	22,6	28,3	36	30%
Järva-Jaani Gümnaasium	300	194	2 212	2 450	11,4	12,6	106	35%
Koeru Keskool	442	276	3 684	4 317	13,3	15,6	166	38%
Koigi Kool	195	100	2 040	2 192	20,4	21,9	95	49%
Peetri Kool	70	24	588	1 189	24,5	49,5	46	66%
Kokku	1 847	950	17 696	20 841	18,6	21,9	897	49%

3.2.4. Huviharidus

Järva valla ainukene huvikool Koeru Muusikakool tegutseb Koeru alevikus Aruküla mõisahoone (Koeru Keskooli algklasside maja) I korrusel. Tegemist on muusikaõpet andva õppeasutusega, kus on õppeaastal 2018/2019 registreeritud 24 õppekava, koolis õpib 59 õpilast 11 õpetaja käe all. Viimasel viiel aastal õppurite arvus olulisi muutusi ei ole toimunud.

Huvitegevuses on võimalik osaleda kõikides valla koolides. Esindatud on nii kunsti-, muusika-, tantsu-, spordi- kui ka arvuti- ja robotika ringid. Mitme kooli juures tegutsevad ka noorteorganisatsioonid, nagu näiteks kodutütred ja noorkotkad. Lisaks pakuvad erinevates piirkondades võimalusi huvitegevuseks ka vallas tegutsevad spordiklubid, rahvamajad/külamajad ja noortekeskused.

Otstarbekas on kaaluda Koeru Muusikakooli arendamine ülevallaliseks huvikooliks, et õppekava põhine muusikaharidus oleks kättesaadav ka vähemalt sama suurusjärguga piirkonnakeskustes Aravetel ja Järva-Jaanis.

3.2.5. Noorsootöö

Valla eri piirkondades tegutseb kokku seitse noortekeskust:

- Albu noortetuba
- Ambla noortetuba
- Aravete noortetuba
- Imavere Valla Avatud Noortekeskus,
- Järva-Jaani Avatud Noortekeskus,
- Koeru Noortekeskus
- Koigi Noortekeskus.

⁹ EHIS ja Järva Vallavalitsuse andmed

Lisaks toimuvad Koigi Noortekeskuse juures tegevused noortele veel Päinurme ja Sõrandu külade noortetubades. Tegevused toimuvad kas projektide toel kindlate tegevuste näol või siis mobiilse noorsootöö meetodil üks kord nädalas. Kõik Järva valla noortekeskused kuuluvad Eesti Avatud Noortekeskuste võrgustikku.

Järva valla noorsootöö teenust pakkuvates asutustes toimus 2018. aastal logiraamatu andmete alusel ligi 10 000 kohtumist noorega. Võttes arvesse, et täpsed andmed puuduvad (seoses sellega, et logiraamatut eelmisel aastal ei kasutanud veerand osa Järva valla noorsootöö asutustest) on tegelik eeldatav noortega kohtumise arv üle 15 000, sealhulgas enam kui 300 unikaalset noort. Järva valla noortekeskused on enamasti avatud E-R-ni, (erisused tulenevad erinevatest koormustest, mis on seotud iga piirkonna vajadusega). Suuremates piirkondades nagu Koeru, Imavere, Järva-Jaani on noortekeskused avatud u 30 tundi nädalas. Albu, Ambla, Aravete ja Koigi on väiksemad piirkonnad ja nendes piirkondades on noortekeskused avatud vähemalt 20 tundi nädalas (tabel 16).

Tabel 16. Noortekeskuste tegevusnäitajad aastal 2018¹⁰

	Kohtumisi	Unikaalseid kuus	Avatud päevi nädalas	Avatud tunde nädalas
Albu Noortekeskus			5	21
Ambla Noortekeskus	655	24	5	20
Aravete Noortekeskus	886		4	20
Imavere Valla Avatud Noortekeskus	4833	82	5	21
Järva-Jaani Valla Avatud Noortekeskus		30	5	29
Koeru Noortemaja			5	30
Koigi Noortekeskus	3420	73	4	20

Noorsootöö sihtgrupiks on 7-26-aastased noored. 2019. aastal elab vallas 1 859 noort ehk 21% kogu elanikkonnast. Keskmisest suurem on noorte osakaal Imavere ja Koeru piirkonnas (tabel 17).

Tabel 17. Noored vanuses 7 kuni 26 eluaastat Järva vallas (Rahvastikuregister)

	Albu	Ambla	Imavere	Järva-Jaani	Kareda	Koeru	Koigi	Kokku
7 kuni 26	224	370	204	311	103	461	186	1859
Osakaal	20%	19%	24%	21%	16%	23%	20%	21%

Valdav osa noortekeskuste külastajatest on nooremates vanuserühmades 7-11 ja 12-16 eluaastat.

3.2.6. Kultuuritegevus

Järva valla kultuurielu on koondunud peamiselt kultuuri- ja rahvamajadesse, kus toimuvad erinevad huviringid, kontserdid, teatrietendused, seminarid, koolitused. Samuti kasutavad kultuuri- ja rahvamajade ruume koolid ja lasteaiad erinevate sündmuste korraldamiseks. Järva valla piirkondade kultuurielu korraldavad viis kultuuriasutust:

- Albu Rahvamajad kahes tegevuskohas – Albu Rahvamaja hoones Albu külas (saali kasutab ka Albu Põhikool) ja Ahula Rahvamaja Ahula külas;
- Ambla Kultuurikeskus kahes tegevuskohas – Ambla Kultuurimaja Ambla alevikus ja Aravete Kultuurimaja Aravete alevikus;
- Imavere Rahvamaja Imavere külas (saali kasutab ka Imavere Kool);
- Peetri Rahvamaja Kareda teeninduskeskuse hoones Peetri alevikus (saali kasutab ka Peetri Kool);
- Järva-Jaani Kultuurimaja Järva-Jaani alevis;
- Koeru Kultuurimaja Koeru alevikus.

¹⁰ Asutuste esitatud andmed

Rahvamajade tegevusmahud on erinevad (tabel 18):

- Ahula Rahvamaja juures tegutseb tervisevõimlemisrühm. Hoones on avalik jõusaal ja kogukonnale avatud spordisaal. Seda kasutatakse ka tähtpäevade läbiviimiseks;
- Albu Rahvamaja juures tegutseb 9 püsi-kollektiivi: segakoor „Sink-Sale-Proo“, segarahvatantsurühm „Kakerdaja“, segarahvatantsurühm „Vargamäe vallatud“, mudilaste laulu ja tantsurühm, kandleansambel „Simmeldajad“, rahvamuusikaansambel „Karmoškakamp“, Alburahva Teater, laste lauluring ja Meite lapse pillituba. Hoones toimuvad ka SK Vargamäe MTÜ tõstetrenn, korvpalliklubi ja Eesti Parkour MTÜ treeningud ning Albu Põhikooli sporditunnid;
- Ambla Kultuurimaja juures tegutseb Ambla näitering „Anne“ ja toimub Lucca võimlemine;
- Aravete Kultuurimaja juures tegutseb 6 püsi-kollektiivi: Meite lapse pillituba, Flexi tantsutüdrukud, naiste rahvatantsurühm, memmede rahvatantsurühm, rahvatantsu segarühm ja laste rahvatantsu segarühm. Hoones on üks ruum MTÜ Vokiratas kasutuses;
- Imavere Rahvamaja juures tegutseb 6 püsi-kollektiivi: eakate memmede rahvatantsurühm „Imavere Tantsumemmed“, naisrahtatantsurühm „Pillerpäkad“, laste rahvatantsurühm „Päkakesed“, laste rahvatantsurühm „Piilikesed“, Imavere Noorte teatriring ning laste ja noorte muusikastudio (laul, klaver, kitarr, trumm, akordion, basskitarr). Lisaks toimub ehtering ja mälumäng „Ajuragin“;
- Peetri Rahvamaja juures tegutseb naisrahtatantsurühm „Naabripäkad“ ja jooga ring ning toimub eakate seltsitegevus ja õpitoad;
- Järva-Jaani Kultuurimaja juures tegutseb 15 püsi-kollektiivi: pasunakoor, Dixie band, jooga ja 12 erinevat tantsukollektiivi (sh memmed, erinevas vanuses lapsed, „Tuttuued naised“, „Jürid-Marid“, „Pahem on parem“ ja „Ei me ette tea“). Toimuvad kinoseanssid.
- Koeru Kultuurimaja juures tegutseb 15 püsi-kollektiivi: naisrahtatantsurühm „Allea“, segarahvatantsurühm „Karap“, eakate tantsurühm „Kanarbik“, l auluansambel „Kanarbik“, koor, segakoor, eakate võimlemine, näitering „Vahuküla“, käsitööring, 4 laste rahvatantsurühma ja 3 laste showtantsurühma. Hoones toimuvad ka aeroobika, Shindo võimlemine, Zumba, Lucca võimlemine ja kardiotreening ning saavad kokku Koeru Pensionäride Seltsing „Kanarbik“ ja Koeru Haridus- ja Kultuuriselts. Näidatakse kino.

Kõik asutused korraldavad lisaks piirkondlikke ja traditsioonilisi kultuurisündmusi.

Tabel 18. Kultuuriasutuste tegevus aastal 2019¹¹

	Kollektiive	Osalejaid	Muud tegevused
Ahula Rahvamaja	1	12	jõusaal, spordisaal, tähtpäevad, pillitunnid
Albu Rahvamaja	9	144	kooli spordisaal, kolme klubi treeningud, laagrid ja võistlused
Ambla Kultuurimaja	1	11	võimlemine
Aravete Kultuurimaja	6	84	MTÜ Vokiratas, pillitunnid
Imavere Rahvamaja	6	81	ehtering, mälumäng, pillitunnid
Peetri Rahvamaja	2	25	eakate seltsitegevus, õpitoad
Järva-Jaani Kultuurimaja	15	207	kino
Koeru Kultuurimaja	15	191	4 tasulist ringi u 30 osalejaga, pensionäride- ja kultuuriselts, kino
Kokku	55	755	

Järva valla kultuurisündmusi toimub peale rahvamajade ja kultuurikeskuste ka koolides, lasteaedades, kirikutes ja külakeskustes. Koigi piirkonnas tegutsevad halduslepingu alusel Koigi Kultuuriselts ja Päinurme külaselts. Seltsimajad on Salutagusel, Vaol, Ervital, Esnas, Karedal,

¹¹ Asutuste esitatud andmed

Öötlas ja Müüsleris, lisaks külamajad Prandis, Sõrandus, Käsukonnas, Jalgsemal ja Karinul. Vabaõhusündmused toimuvad peamiselt erinevatel valla laululavadel ning külaplatsidel. Roll kohaliku kultuurielu arendamises on ka vabatahtlikel ning mittetulundusühingutel, kelle eestvõtmisel viiakse läbi juba traditsiooniks kujunenud ettevõtmisi ja uusi algatusi.

3.2.7. Raamatukogud

Järva valla elanikele pakuvad oma teenuseid 13 raamatukogu ja kaks haruraamatukogu:

- Ahula Raamatukogu kortermajast ümberehitatud endise koolihoone I korrusel;
- Albu Raamatukogu Albu Rahvamaja hoones;
- Ambla Raamatukogu Ambla Kultuurimaja hoones;
- Aravete Raamatukogu lasteaiahoone II korrusel;
- Ervita Raamatukogu (Koeru haruraamatukogu) korterelamu-seltsimaja II korrusel;
- Imavere Raamatukogu koolihoone I korrusel;
- Järva-Jaani Raamatukogu alevikeskuses rendipinnal II korrusel;
- Kareda Raamatukogu teeninduskeskuses I ja II korrusel;
- Karinu Raamatukogu rendipinnal;
- Koeru Raamatukogu Koeru Kultuurimaja II korrusel;
- Koigi Raamatukogu ambulatooriumihoone tõstetud I korrusel;
- Käravete Raamatukogu seltsimaja II korrusel;
- Käsukonna Raamatukogu seltsimajas;
- Päinurme Raamatukogu ühes hoones Nurme kooli ja poega;
- Vao Raamatukogu (Koeru haruraamatukogu) kortermaja II korrusel.

Raamatukogude 2018. aasta tegevusnäitajate järgi on enam kui tuhande elanikuga teeninduspiirkond ainult Järva-Jaani ja Koeru raamatukogul, väiksem kui viiesaja elanikuga teeninduspiirkond seitsmel raamatukogul - Ahula, Albu, Ervita, Karinu, Käsukonna, Päinurme ja Vao. Arvestades raamatukogude tegevusandmete kogumise metoodikat, ei saa olla lõplikult kindel andmete usaldusväärsuses. Samas on tõsiasi, et külastuste arv ei ületa tervelt 12s raamatukogus kahte inimest avatud oleku tunni kohta ja külastuste arv avatud oleku päeva kohta jääb alla kümne külastaja üheksas raamatukogus (tabel 19).

Tabel 19. Raamatukogude tegevusnäitajad aastal 2018 (Järvamaa Keskraamatukogu¹²)

	Elanike arv	Pindala (m²)	Avatud nädalas (t)	Lahtioleku päevad	Lugejate arv	Lapsi lugejatest	Külastuste arv	Laste % külastajatest	Külastusi el. kohta	Laenutusi kokku	Laenutusi / külastaja	Laenutusi päevas	Külastusi päevas	Külastusi tunnis	Lahtioleku tunni pindala kohta
Ahula	424	83	34	263	197	23%	2 413	19%	5,7	4 298	1,8	16,4	9,2	1,4	2,4
Albu	487	98	28	210	152	41%	1 934	22%	4,0	2 464	1,3	11,7	9,2	1,3	3,5
Ambla	613	148	18	158	123	28%	1 209	20%	2,0	3 247	2,7	20,6	7,7	1,3	8,2
Aravete	976	111	33	263	222	27%	1 743	26%	1,8	5 142	3,0	19,6	6,6	1,0	3,4
Ervita	380	130	30	263	144	20%	2 287	20%	6,0	7 154	3,1	27,3	8,7	1,5	4,3
Imavere	629	118	35	263	287	26%	4 567	66%	7,3	4 167	0,9	15,9	17,4	2,5	3,4
Järva-Jaani	1 260	152	37	263	594	28%	6 434	27%	5,1	15 641	2,4	59,6	24,5	3,3	4,1
Kareda	631	70	24	158	157	22%	1 474	23%	2,3	2 451	1,7	15,6	9,4	1,2	2,9
Karinu	242	82	20	210	57	18%	910	3%	3,8	2 614	2,9	12,4	4,3	0,9	4,1
Koeru	1 279	209	38	263	669	32%	9 282	29%	7,3	19 537	2,1	74,4	35,4	4,7	5,5
Koigi	713	137	37,5	263	235	38%	2 771	29%	3,9	5 277	1,9	20,1	10,6	1,4	3,7
Käravete	527	144	14	105	68	9%	720	4%	1,4	1 966	2,7	18,7	6,9	1,0	10,3
Käsukonna	206	280	26	210	99	21%	1 446	26%	7,0	2 501	1,7	11,9	6,9	1,1	10,8
Päinurme	205	250	37,5	263	105	21%	2 662	11%	13,0	2 856	1,1	10,9	10,1	1,4	6,7
Vao	375	77	30	263	156	17%	3 018	14%	8,0	7 477	2,5	28,5	11,5	1,9	2,6
Kokku / keskmine	8 947	2090	29	228	3265	28%	42 870	27%	4,8	86 792	2,0	25,4	12,6	1,8	4,7

¹² ja töö koostajate arvestused

Raamatukogudes on avaliku kasutusega internetipunktid, mis võimaldavad saada vaba juurdepääsu avalikule teabele.

3.2.8. Sotsiaalasutused

Järva vallas on neli hallatavat asutust, mille kaudu vald osutab ja korraldab sotsiaalteenuseid.

Aravete Hooldekeskus on ööpäevaringset hooldust ja esmatasandi põetust osutav hooldekandeaustus. Hooldekandeaustus on loodud elamiseks ja hooldamiseks vanuritele ja puudega isikutele, kes ei ole suutelised iseseisvalt elama ning kelle toimetulekut ei saa tagada teiste sotsiaalteenustega. Hooldekeskuses on 24 kohta ja see asub Aravete lasteaiahoone II korrusel (perearstid on I korrusel). Teenuse kvaliteet ei vasta tänapäevastele nõuetele, kuna lähtuvalt ruumitingimustest ei ole võimalik tagada piisavalt privaatsust ja seega tagada väärikat vananemist. Hooldusele ei võeta kliente, kellel on psüühikahäire, mis häirib ta enda ning kaasklientide igapäevast toimetulekut. Aravete Hooldekeskuses pakutakse erihooldekandeteenust ka psüühikahäirega inimesele: igapäevaelu toetamise teenusel on 15 klienti ja toetatud elamise teenusel 10 klienti.

Ahula Sotsiaalne Varjupaik osutab üldhooldusteenust kuni 10 kliendile 3-korruselises korterelamus kohandatud tubades (9tk). Sotsiaalteenust vajavatele isikutele tagatakse nende seisundile vastav hooldamine ja meditsiinilise abi korraldamine ning muude toimetulekuks vajalike teenuste osutamine. Üldhooldusteenuse pakkumine lõpetatakse 31.12.2019 ning asutus jääb edaspidi tegutsema varjupaiga jm sotsiaalteenuste pakkujana.

Järva valla elanikest on 41 isikut üldhooldusteenusel mujal asutustes, neist 20 Koeru Hooldekodus, ülejäänud on teenusel peamiselt Lääne-Virumaa asutustes, Paides ning mujal Eestis. Kokku tasus Järva vald (seisuga 10.06.2019) kokku 43 kliendi eest, sh 6 neist Ahula Sotsiaalses Varjupaigas ja 4 Aravete Hooldekeskuses.

Teenuseid osutatakse eelkõige vanematele vanuserühmadele. 65 eluaastat ja vanemaid elanikke on vallas enam kui 1 200 ja nad moodustavad 22% valla elanikkonnast. Vanemaid kui 80 eluaastat on enam kui 350 ja nad moodustavad 7% elanikkonnast. Kõige väiksem on eakate osakaal Imavere piirkonnas ning kõige suurem Ambla ja Koigi piirkonnas (tabel 16).

Tabel 20. Eakad Järva valla piirkondades 2019 (Rahvastikuregister)

	Albu	Ambla	Imavere	Järva-Jaani	Kareda	Koeru	Koigi	Kokku
65+	228	444	147	329	132	432	212	1924
Osakaal	21%	23%	18%	22%	21%	21%	23%	22%
80+	53	117	42	91	25	115	58	501
Osakaal	5%	6%	5%	6%	4%	6%	6%	6%

Imavere Päevakeskuses osutatakse erihooldekandeteenuseid (igapäevaelu toetamise teenus, toetatud elamise teenus), kohaliku omavalitsuse osutatavaid teenuseid (koduteenus, sotsiaaltransporditeenus, teenused töötutele) ning avalikke teenuseid (pesu pesemine, hügieeniteenused, ajalehtede lugemise ja arvuti kasutamise võimalus, nõustamine ja huvitegevus). Lisaks pakutakse puuetega inimestele ja eakatele eluasemeteenust munitsipaalteenus.

Koeru Perekodu on asenduskodu kuni 16le lapsele (täidetud kohti 13) aleviku kortermaja II ja III korrusel. Asenduskodu eesmärgiks on rahuldada lapse põhivajadusi ning luua talle turvaline ning arendav elukeskkond.

Vald läbi hallatavate asutuste ei osuta kõiki teenused ja kõikjal. Järva Vallavalitsusel on sõlmitud koostööleping MTÜga Jaanilaia, mille raames toetatakse erinevaid vaba aja tegevuste korraldamist eakatele, puuetega inimestele, töötutele, vähekindlustatud peredele ja lastele. Sotsiaalhoolekande teenuseid pakub piirkonnas ka 215 voodikohaga SA Koeru Hooldekeskus.

4. ASUTUSTE EELARVED JA TÖÖTAJAD

4.1. Valla eelarvepositsioon

Valla teenuste ja nende osutamiseks kasutatava kinnisvara tulevikuarengute jaoks on olulise tähtsusega valla finantsvõimekus.

Järva valla põhitegevuse maht on suurusjärgus 16 miljonit eurot. Ligi pool tuludest moodustavad maksutulud, 42% saadavad toetused ning 9% tulud kaupade ja teenuste müügist. Võrreldes Eesti keskmisega on maksutulude osakaal eelarves oluliselt madalam ja toetuste osakaal sellevõrra kõrgem.

Kuludest enam kui poole moodustavad tööjõukulud ja enam kui kolmandiku majandamiskulud. Antud toetuste osakaal on võrreldes Eesti keskmisega madalam, jäädes alla 10%, seevastu tööjõu- ja majandamiskulude osakaal veidi kõrgem (tabel 21).

Tabel 21. Järva valla põhitegevuse tulud ja kulud (2019 eelarve ja 2018 eelarve täitmine)

Põhitegevuse tulud	Eesti 2019	Järva 2019	Järva 2019	Järva 2018	Järva muutus ¹³
Maksutulud	60%	48%	7 529 820	7 188 477	341 343
<i>Füüsilise isiku tulumaks</i>	<i>57%</i>	<i>44%</i>	<i>6 926 090</i>	<i>6 579 983</i>	<i>346 107</i>
<i>Maamaks</i>	<i>3%</i>	<i>4%</i>	<i>601 230</i>	<i>605 447</i>	<i>-4 217</i>
Tulud kaupade ja teenuste müügist	10%	9%	1 407 174	1 284 689	122 485
Saadavad toetused tegevuskuludeks	29%	42%	6 501 287	6 017 055	484 232
<i>Tasandusfond</i>	<i>6%</i>	<i>6%</i>	<i>949 488</i>	<i>826 305</i>	<i>123 183</i>
<i>Toetusfond</i>	<i>21%</i>	<i>26%</i>	<i>4 117 756</i>	<i>3 903 036</i>	<i>214 720</i>
<i>Muud saadud toetused tegevuskuludeks</i>	<i>3%</i>	<i>9%</i>	<i>1 434 043</i>	<i>1 287 714</i>	<i>146 329</i>
Muud tegevustulud	1%	1%	187 950	162 187	25 763
Kokku			15 626 231	14 652 408	973 823
sh ühinemistoetus			450 000	900 000	
Põhitegevuse kulud	Eesti 2019	Järva 2019	Järva 2019	Järva 2018	Järva muutus
Antud toetused tegevuskuludeks	12%	8%	-1 189 582	-712 692	-476 890
<i>Sotsiaaltoetused ja muud toetused fi</i>	<i>4%</i>	<i>4%</i>	<i>-597 192</i>	<i>-334 049</i>	<i>-263 143</i>
<i>Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks</i>	<i>6%</i>	<i>3%</i>	<i>-520 396</i>	<i>-309 980</i>	<i>-210 416</i>
<i>Mittesihtotstarbelised toetused</i>	<i>2%</i>	<i>0%</i>	<i>-71 994</i>	<i>-68 663</i>	<i>-3 331</i>
Muud tegevuskulud	88%	92%	-14 568 843	-11 954 916	-2 613 927
<i>Tööjõukulud</i>	<i>53%</i>	<i>55%</i>	<i>-8 694 180</i>	<i>-7 357 506</i>	<i>-1 336 674</i>
<i>Majandamiskulud</i>	<i>33%</i>	<i>35%</i>	<i>-5 574 397</i>	<i>-4 592 001</i>	<i>-982 396</i>
<i>Muud kulud</i>	<i>2%</i>	<i>2%</i>	<i>-300 266</i>	<i>-5 408</i>	<i>-294 858</i>
Kokku			-15 758 425	-12 667 608	-3 090 817
Põhitegevuse tulem			-132 194	1 984 800	-2 116 994
Põhitegevuse tulem %	7,2%		-0,8%	13,5%	

Põhitegevuse tulem oli vallal 2018.a. eelarve täitmisel 13,2%, 2019. aastal on planeeritud negatiivne.

Eelarvega planeeritud võlakooormus 2019. aasta lõpu seisuga on 7,2 miljonit eurot ja likviidsete varade jääk 50 tuhat eurot. Seega on netovõlakooormus 7,2 miljonit eurot (määr 46%) ja maksimaalne netovõlakooormus 9,4 miljonit eurot (60%) ehk teoreetiline laenuvõime on u 2,2 miljonit eurot. Samas ei ole olemasoleva põhitegevuse kulude-tulude struktuuri ja tulemiga Järva vald võimeline uusi laene teenindama.

¹³ Eelarve 2019 miinud eelarve täitmine 2018

Maksumaksjad moodustavad 45% elanikkonnast ja maksumaksja keskmine brutotulu on ligilähedane Eesti keskmisele. Tulenevalt tööealise elanikkonna kahanemisest ja väljarändest on tulumaksu laekumise kasv viimastel aastatel jäänud madalamaks kui Eesti keskmine palgakasv. Väliskeskonnast tuleneb jätkuv surve valla kulude kasvuks palgakasvu ja hindade kallinemise näol.

Valla jooksva majandamise¹⁴ ja vähegi arvestatava investeerimisevõimekuse saavutamiseks on vaja oluliselt parandada Järva valla eelarvepositsiooni. Olemasolevate laenude tagasimaksmise ja investeringuvõimekuse saavutamiseks on vajalik keskenduda põhitegevuse kulude ülevaatamisele ning varade, kohustuste ja tegevuste optimeerimisele. Põhitegevuse 10%lise tulemi saavutamiseks on vajalik kulude vähendamine 1,5 miljonit eurot. Investeerimis- ja finantseerimistegevuse maksimaalseks võimendamiseks ehk vähemalt 16%lise tulemi saavutamiseks 2,5 miljonit eurot.

Valla 2019. a eelarve jaotus tegevusvaldkondade lõikes näitab, et konkurentsilt suurim osa valla tegevuskuludest on seotud haridusvaldkonnaga (57%). Üldised valitsussektori teenused moodustavad 12%, vaba aja ja kultuurivaldkonna kulud 11% ning sotsiaalse kaitse kulud 8% eelarve personali- ja majandamiskuludest (tabel 22).

Tabel 22. Personali- ja majandamiskulude jaotus tegevusvaldkondade lõikes Järva valla 2019.a. eelarves

	Personalikulud	Osakaal	Majandamiskulud	Osakaal	Kogukulud	Osakaal
Üldised valitsussektori teenused	1 227 382	14%	486 259	6%	1 713 641	12%
Avalik kord ja julgeolek	0	0%	6 446	0%	6 446	0%
Majandus	29 904	0%	901 926	10%	931 830	7%
Keskkond	44 772	1%	124 030	1%	168 802	1%
Elamu- ja kommunaalmajandus	39 299	0%	559 667	6%	598 966	4%
Tervishoid	0	0%	27 307	0%	27 307	0%
Vaba aeg ja kultuur	716 049	8%	878 334	10%	1 594 383	11%
Haridus	5 889 949	68%	2 192 174	25%	8 082 123	57%
Sotsiaalne kaitse	723 716	8%	405 372	5%	1 129 088	8%
Kokku	8 671 071		5 581 515		14 252 586	100%

Arvestades tõsiasja, et võtta saab ainult sealt, kus võtta on, siis ilmselgelt on olulist mõju omavad kokkuhoiukohad eelkõige haridusvaldkonnas, kuid ka teistes suurema osakaaluga eelarvevaldkondades.

4.2. Asutuste eelarved ja töötajate koosseis

Vallavalitsuse kui ametiasutuse kulude maht on kokku u 1,7 miljonit eurot, sellest teeninduskeskustega seotud kulud 1,45 miljonit eurot (tööjõukulu 80% ja majandamiskulu 20%). Teeninduskeskustega on vallaeelarve alusel seotud 50,2 põhitegevuse ametikohta ja 4,5 tugitegevuse töökohta. Töökohtade jaotus töötajate registri kannete alusel on mõnevõrra erinev. Valdav osa ametikohtadest on Järva-Jaani ja Koeru teeninduskeskustes (tabel 23).

Tabel 23. Vallavalitsuse teeninduskeskuste kulud¹⁵

	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Koigi	Peetri	Kokku
Majandamiskulud	19 066	9 550	30 860	71 450	24 270	13 620	17 150	275 866
Kinnisvara majandamiskulud	15 326	7 850	28 360	13 600	19 970	9 720	15 650	110 476
Põhitegevuse ametikohad eelarve alusel	6	3	3	17,2	18	2	1	50,2
Ameti- ja töökohtad töötajate registri alusel	8,5	4,0	6,5	15,1	19,5	6,0	2,0	61,6

¹⁴ töötasude ja arvete tähtaegne maksmine – selle eelduseks on üldjuhul minimaalselt ühe kuu personalikulu mahus likviidsete varade jääk ehk Järva valla puhul u 700 tuhat eurot

¹⁵ siin ja kogu peatükis 4.2 vallaeelarve 2019 andmed

sh püsitöökohad	1,0	0,0	2,0	2,8	2,0	2,0	1,0	10,8
sh mobiilse iseloouga töökohad	7,5	4,0	4,5	12,3	17,5	4,0	1,0	50,8
Põhitegevuse personalikulu	143 817	58 926	59 086	474 348	375 309	37 732	24 084	1 173 302
Koristaja	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	4,5
Personalikulu	4 670	7 091	4 670	4 335	4 670	9 339	9 861	44 635

Lisaks teeninduskeskustele on 17,3 vallavalitsuse ameti- ja töökohta seotud sotsiaaltöö haldamisega ning 12,7 töökohta muu majanduse, avalike alade puhastamise ja ühistranspordi korraldusega. Viimaste seas on mitmeid töökohti, mis ilmtingimata ei pea olema ametiasutuse struktuuris.

Vallavolikogu tööjõukulud on ligi 104 tuhat eurot, mis jaguneb ligikaudu pooleks 21 volikogu liikme hüvitise (sh esimees ja aseesimees) ning komisjonides osalejate hüvitiste vahel.

Lasteaedade kulude maht on 2,1 miljonit eurot aastas, sellest 80% moodustavad tööjõukulud ja 9% kinnisvara majandamiskulud. Koosseisudes on kokku 115 töökohta. Keskmine arvestuslik kohamaksumus on 4 204 eurot, millega võrreldes on kulud suuremad Albu-Ambla piirkonna lasteaedades ja Peetri lasteaias (tabel 24).

Tabel 24. Lasteaedade eelarved ja töökohad

	Albu	Ahula	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru ¹⁶	Koigi	Peetri	Kokku
Tulud	27 000	10 800	14 790	47 245	21 132	38 905	48 171	29 300	25 720	281 063
Kulud	123 990	125 934	60 494	351 803	237 846	373 910	529 841	112 030	146 507	2 209 355
Tööjõukulud	94 904	92 681	57 326	268 513	185 942	311 096	449 755	106 660	95 552	1 792 429
Majandamiskulud	29 086	33 253	3 168	83 290	51 904	62 814	80 086	5 370	50 955	416 926
Kinnisvara majandamiskulu	7 520	11 725	0	40 986	27 365	23 950	26 455	0	29 600	182 601
Tööjõukulude osakaal	77%	74%	95%	76%	78%	83%	85%	95%	65%	81%
Kinnisvarakulude osakaal	6%	9%	0%	12%	12%	6%	5%	0%	20%	8%
Põhitegevuse töökohad	6,8	6,8	3,5	14,2	11,9	18,1	26,9	6,6	6,4	101,0
Majandustegevuse töökohad	0,0	0,0	0,0	3,0	2,8	2,0	4,2	0,0	2,4	14,4
Töökohad kokku	6,8	6,8	3,5	17,2	14,7	20,1	31,1	6,6	8,8	115,3
Laste arv	27	31	15	55	51	78	92	39	29	441
Arvestuslik kohamaksumus	4 444	4 444	4 596	4 879	3 744	4 681	3 768	3 337	4 680	4 204
Võrreldes keskmisega	6%	6%	9%	16%	-11%	11%	-10%	-21%	11%	0%

Oma köök on Aravete, Imavere, Koeru ja Peetri lasteaias (viimane toitlustab ka kooli). Albu, Ahula lasteaias on toitlustamine sisse ostetud teenus, Järva-Jaanis tuleb lasteaiatoit koolist. Ambla ja Koigi lasteaedades sisalduvad köögi kulud kooliosa eelarves.

Vallas keskmiselt on lasteaiarühmas tööl pisut enam kui kolm õpetajat-abiõpetajat. Töötasud samaväärsete ülesannetega töökohtadel (eelkõige abiõpetaja) on mõnevõrra varieeruvad (tabel 25).

Tabel 25. Lasteaedade tegevusnäitajad

	Albu	Ahula	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru ¹⁷	Koigi	Peetri	Kokku
Laste arv	27	31	15	55	51	78	116	39	29	441
Rühmade arv	2	2	1	4	3	5	7	2	2	28
Vanemõpetaja	1	1		0,6			1	1,8		5,4
Õpetaja	2	1	2,35	6	6	10	9	2	4	42,4
Assistent							4			4,0
Õpetaja abi	3	4	1	5	4	5	7	2	2	33,0
Lapsi rühmas	13,5	15,5	15	13,75	17	15,6	16,6	19,5	14,5	16,6
Õpetajaid rühmas	3,00	3,00	3,35	2,90	3,33	3,00	3,00	2,90	3,00	3,03
Lapsi õpetaja kohta	4,5	5,2	4,5	4,7	5,1	5,2	5,5	6,7	4,8	5,5
Palgakulu aastas	87 505	79 076	52 884	172 602	146 270	240 840	292 460	90 877	90 556	1 253 070

¹⁶ Vao tegevuskoha andmeid ei ole eristatud, finantsarvestustes on arvestatud hinnangulise osakaaluga

¹⁷ Vao tegevuskoha andmeid ei ole eristatud, Koerus on 5 rühma 96 lapsega ja Vao tegevuskohas 2 rühma 24 lapsega

Palgakulu lapse kohta	3 241	2 551	3 526	3 138	2 868	3 088	2 521	2 330	3 123	2 695
Vanemõpetaja	1250	1200		1250			1250	1250		
Õpetaja	1125	1125	1125	1125	1125	1125	1125	1125	1125	
Assistent							695			
Õpetaja abi	650	650	650	650	590	750	580	580	570	

Põhi- ja tugitegevuse töökohtade täpsem jaotus asutuste tegevuskohtade lõikes on esitatud töö lisades.

Koolide kulud on 5,25 miljonit eurot aastas, riigi poolt eraldatav toetusfond hariduskulude katteks 2,85 miljonit. Valla kulud koolide pidamisele on 2,4 miljonit eurot, sellest personalikulud 1,2 miljonit eurot, majandamiskulud 900 tuhat (sh kinnisvara majandamiseks 430 tuhat) ja toitlustamiskulud 280 tuhat eurot. Koolides on kokku 229 töökohta, enam kui kolm neljandikku nendest on seotud õppetegevuse korraldamisega. Võrreldes keskmisega on arvestuslik kohamaksumus oluliselt kõrgem Peetri, Ambla ja Albu koolides (tabel 26 ja 27).

Tabel 26. Koolide töötajate koosseis ja kulud

	Albu	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Koigi	Peetri	Kokku
Kulud	441 558	364 459	823 774	543 014	1 023 992	1 139 604	601 477	315 337	5 253 215
Tööjõukulud	310 795	271 667	595 564	374 422	767 418	859 440	426 841	232 526	3 838 673
<i>sh arvestuslikult vallaelarvest</i>	<i>130 863</i>	<i>151 292</i>	<i>135 182</i>	<i>137 905</i>	<i>239 295</i>	<i>105 085</i>	<i>145 518</i>	<i>165 008</i>	1 210 148
Majandamiskulud	110 214	62 499	163 061	131 880	155 371	187 814	96 407	58 828	966 074
<i>sh arvestuslikult vallaelarvest</i>	<i>105 407</i>	<i>59 294</i>	<i>150 318</i>	<i>125 470</i>	<i>140 568</i>	<i>166 754</i>	<i>88 777</i>	<i>56 997</i>	893 585
sh kinnisvara majandamiskulu	42 080	25 250	68 300	47 795	73 265	83 800	58 647	34 000	433 137
Toitlustamine (sh personal)	20 549	30 293	65 149	36 712	101 203	92 350	78 229	23 983	448 468
<i>sh arvestuslikult vallaelarvest</i>	<i>9 559</i>	<i>22 966</i>	<i>36 016</i>	<i>22 058</i>	<i>67 360</i>	<i>44 203</i>	<i>60 784</i>	<i>19 796</i>	282 743
Tööjõukulude osakaal	-70%	-75%	-72%	-69%	-75%	-75%	-71%	-74%	-73%
Kinnisvarakulude osakaal	-10%	-7%	-8%	-9%	-7%	-7%	-10%	-11%	-8%
Põhitegevuse töökohad	13,7	12,2	27,0	16,7	37,7	42,1	18,4	10,6	178
Tugitegevuse töökohad	4,0	4,9	7,5	6,1	10,0	9,7	7,0	2,0	51
Töökohad kokku	17,7	17,1	34,5	22,8	47,7	51,8	25,4	12,6	229
Õpilaste arv	63	42	167	84	194	276	100	24	950
Arvestuslik kohamaksumus	3 145	3 676	1 879	2 520	1 844	1 788	2 130	5 052	2 172
Võrreldes keskmisega	45%	69%	-14%	16%	-15%	-18%	-2%	133%	0%

Tabel 27. Toetusfondi 2019.a. eraldise arvestuslik jaotus koolides õpilaste arvu alusel (Rahandusministeerium, EHIS)

	Albu	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Koigi	Peetri	Kokku
PK õpetajad	150 029	100 020	357 213	200 039	402 459	578 684	238 142	57 154	2 083 740
G õpetajad	0	0	33 008	0	48 541	64 075	0	0	145 624
Juhtimine	10 447	6 965	27 694	13 930	32 171	45 769	16 583	3 980	157 539
Koolitus	1 171	781	3 104	1 561	3 605	5 129	1 858	446	17 655
Õppekirjandus	3 636	2 424	9 639	4 848	11 198	15 931	5 772	1 385	54 834
Tugi ja HEV	16 757	11 171	39 898	22 343	44 951	64 634	26 598	6 384	232 736
Koolilõuna	10 990	7 327	29 133	14 654	33 843	48 147	17 445	4 187	165 725
Toetusfond kokku	193 031	128 687	499 687	257 375	576 769	822 370	306 398	73 536	2 857 853
sh personalikulu	177 234	118 156	457 812	236 311	528 123	753 162	281 323	67 518	2 619 639

Kuna valla on kaheksa kooli, seejuures kolm neist väikese õpilaste arvuga, siis ei kata toetusfondi rahastus põhikooliõpetajate palgakuludeks täies mahus vastavaid kulusid. Kolm väikese õpilaste arvuga gümnaasiumiastet tingivad sarnase olukorra ka gümnaasiumide vaates. Koos tugitegevuse personaliga maksab Järva vald oma eelarvest põhikoolide personalikulusid 1,09 miljonit ja ainult gümnaasiumiõpetajate palgakulusid (tugitegevusi arvestamata, kuna need sisalduvad põhikooli juures) 120 tuhat eurot juurde (tabel 28).

Tabel 28. Arvestuslik riigieelarve- ja vallaeealrve töötasude jaotus koolides õpilaste arvu alusel

	Albu	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Koigi	Peetri	Kokku
Toetusfond PK	177 234	118 156	424 804	236 311	479 582	689 088	281 323	67 518	2 474 015

Personalikulud põhikool ¹⁸	308 097	269 448	521 705	374 216	662 452	765 925	426 841	232 526	3 561 210
Vallaeelarve töötasu PK	-130 863	-151 292	-96 901	-137 905	-182 870	-76 837	-145 518	-165 008	-1 087 195
Õpilase kohta PK	-2 077	-3 602	-646	-1 642	-1 082	-316	-1 455	-6 875	
Toetusfond G	0	0	33 008	0	48 541	64 075	0	0	145 624
Personalikulud G	0	0	71 289	0	104 966	92 322	0	0	268 577
Vallaeelarve töötasu G			-38 281	0	-56 425	-28 247			-122 953
Õpilase kohta G			-2 252		-2 257	-856			

Arvestades õpilaste arvu koolides, arvestuslikke kohamaksumusi ja demograafilisi trende, on otstarbekas teha muutusi koolivõrgus.

Noortekeskustes on on seitsme tegevuskoha peale kokku 6,75 töökohta. Asutuse kulud on ligi 145 tuhat eurot aastas, ligi 60% sellest on tööjõukulu (tabel 29).

Tabel 29. Noortekeskuse kulud ja töötajate koosseis

	Albu	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Koigi	Kokku
Põhitegevuse kulud	23 051	20 817	11 853	23 014	18 582	29 261	16 889	143 467
Tööjõukulud	11 801	8 751	5 828	12 109	11 432	20 231	12 524	82 676
Majandamiskulud	11 250	12 066	6 025	10 905	7 150	9 030	4 365	60 791
Kinnisvara majandamiskulu	5 920	4 975	2 325	4 320	3 950	4 520	50	26 060
Tööjõukulude osakaal	1	42%	49%	53%	62%	69%	74%	58%
Kinnisvarakulude osakaal	26%	24%	20%	19%	21%	15%	0%	18%
Noortekeskuse juhataja					1		1	2,00
Noortekeskuse juhendaja	0,75	0,5	0,5	1		1		3,75
Noortekeskuse haldur						1		1,00
Kokku	0,75	0,50	0,50	1,00	1,00	2,00	1,00	6,75

Viies kultuuriasutuses on kokku 16,6 ametikohta, sh 5,3 juhti, 2 kunstilist juhti ja 9,3 majandustöökohta. Asutuste kulud kokku on 470 tuhat eurot aastas, sellest ligi pool moodustavad tööjõukulud ja tervelt 28% majandamiskulud. Omatulud on tagasihoidlikud. Albu-Ambla piirkonnas on tegevus hajutatud nelja hoone vahel. Koigis valla asutust ei ole. Arvestades tegevusaktiivsust mitmeski hoones ja kinnisvarakulude osakaalu kogukuludes, ei ole olemasoleva mudeliga kultuuritegevuse korraldamise jätkamine otstarbekas (tabel 30).

Tabel 30. Kultuuriasutuste kulud ja töötajate koosseis¹⁹

	Albu	Ahula ²⁰	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Peetri	Kokku
Põhitegevuse tulud	6 000	1 000	4 200	1 200	5 660	5 000	2 500	200	25 760
Põhitegevuse kulud	41 335	27 000	47 027	40 861	69 430	99 153	102 542	42 508	469 856
Tulude osakaal	15%	4%	9%	3%	8%	5%	2%	0%	5%
Tööjõukulud	24 669	17 000	12 042	17 621	34 716	46 643	60 850	12 424	225 965
Majandamiskulud	16 666	10 000	34 985	23 240	34 714	52 510	41 692	30 084	243 891
Kinnisvara majandamiskulu	9 934	8 000	23 385	17 390	11 540	21 050	19 380	19 076	129 755
Tööjõukulude osakaal	60%	63%	26%	43%	50%	47%	59%	29%	48%
Kinnisvarakulude osakaal	24%	30%	50%	43%	17%	21%	19%	45%	28%
Juhataja	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1	0,3	5,3
Kunstiline juht						1	1		2,0
Majahoidja/koristaja	1	0,75	1	1	1	1	1,5		7,3
Tehnik / remonditööline						1	1		2,0
Kokku	1,5	1,3	1,5	1,5	2,0	4,0	4,5	0,3	16,6

Vald rahastab kultuuritegevuse arvelt veel kaheksat tegevuskoha/organisatsiooni kogumahu 72 tuhat eurot aastas, sh Koigi Seltsimaja ja Koigi mõisa tegevust (tabel 31).

¹⁸ Ei sisalda toitlustamisga seotud personali töötasu

¹⁹ Tööjõukuludes sisalduvad ajutised lepingulised töötasu (ringijuhendajad)

²⁰ Eelarves täpne kulude eristus puudub, jaotus on hinnanguline

Tabel 31. Muu kultuuritegevuse rahastus

	Käskonna Külamaja	Päinurme Rahvamaja	Koigi Seltsimaja	Ervita Seltsimaja	Vao Seltsimaja	Salutaguse Seltsimaja	Koigi Mõis	Aravete Külamuuseum	Kokku
Tulud	1 500						2 000		3 500
Kulud	4 075	11 999	9 573	4 960	2 690	610	20 200	18 084	72 191
Tööjõukulud	2 325	0	6 703					12 219	21 247
Majandamiskulud	1 750	11 999	2 870	4 960	2 690	610	20 200	5 865	50 944
Kinnisvara majandamiskulu	1 750	9 386	2 870	4 960	2 690	610	1 000	2 850	26 116
Töökohad	0,25							1	1,25

Kolmeteistkümmes valla asutusena tegutsevas raamatukogus (15 tegevuskohas) on kokku 14,3 raamatukogu juhataja või -töötaja töökohta. Tööjõukulud on 160 tuhat eurot ja kinnisvara majandamiskulud 47 tuhat eurot aastas. Viimaste juures tuleb arvestada, et valdav osa raamatukogusid paikneb teiste asutustega samas hoones ning kulud eelarves ei pruugi olla täpselt jagatud (tabel 32). Arvestades teenuse tarbijaskonda ja asutuste paiknemist, ei ole kõikide asutuste säilitamine ja/või täistööajaga lahti hoidmine otstarbekas.

Tabel 32. Raamatukogude kulud ja töötajate koosseis

	Ambla	Aravete	Käravete	Ahula	Albu	Imavere	Käskonna	Järva-Jaani	Karinu	Petri	Koigi	Päinurme	Koeru	Vao	Ervita	Kokku
Kulud	19 769	20 684	14 248	21 470	15 667	24 402	21 717	36 194	10 539	19 611	23 490	21 069	36 113	13 152	13 152	311 277
Tööjõukulud	6 994	11 657	4 663	11 039	7 677	12 102	8 537	17 389	5 609	10 115	12 524	9 634	23 056	9 152	9 152	159 300
Majandamiskulud	12 775	9 027	9 585	10 431	7 990	12 300	13 180	18 805	4 930	9 496	10 966	11 435	13 057	4 000	4 000	151 977
Kinnisvaraskulu	5 505	3 615	4 980	1 275	2 260	2 210	7 260	4 020	1 530	1 480	2 945	6 950	1 450	1 000	1 000	47 480
Tööjõukulud	35%	56%	33%	51%	49%	50%	39%	48%	53%	52%	53%	46%	64%	70%	70%	51%
Kinnisvarakulud	28%	17%	35%	6%	14%	9%	33%	11%	15%	8%	13%	33%	4%	8%	8%	15%
Töötajate arv 2019	0,6	1,0	0,4	1,0	0,8	1,1	0,9	1,5	0,5	0,6	1,0	1,0	2,0	1,0	1,0	14,3

Valla nelja sotsiaalasutuse kulude maht on ligi 0,6 miljonit eurot aastas. Tööjõukulud moodustavad 66% kuludest, asutustes on kokku 27,4 töökohta (tabel 33).

Tabel 33. Sotsiaalasutuste kulud ja töötajate koosseis

	Aravete Hooldekeskus	Ahula Sotsiaalne Varjupaik	Imavere Päevakeskus	Koeru Perekodu	Kokku
Põhitegevuse tulud		149 000	78 130	3 180	372 110
Põhitegevuse kulud		172 059	137 709	91 182	585 182
Tööjõukulud		111 455	94 239	67 342	386 498
Majandamiskulud		60 604	43 470	23 840	198 684
Kinnisvara majandamiskulu		17 000	11 786	7 480	54 366
Tööjõukulude osakaal		65%	68%	74%	66%
Kinnisvarakulude osakaal		10%	9%	8%	9%
Põhitegevuse töökohad		6,8	7,0	4,3	24,0
Majandustegevuse töökohad		2,4	0	1	3,4

Arvestamata valitsemise ja sotsiaalvaldkonna asutustega (kuna nende teenuste sihtgrupp ei ole otseselt piirkondliku iseloomuga), on piirkondades alus- ja üldhariduse, noorsootöö, kultuuritöö ja raamatukogude kogukulud kokku ligi 8,3 miljonit eurot, sh kinnisvara majandamiskulu 820 tuhat eurot. Asutustes on enam kui 300 põhitegevuse ja 75 tugitegevuse töökohta. Teenuste ja piirkondade lõikes on mitmeid erinevusi, mis on tingitud nii asutusstruktuurist, tarbijaskonna arvukusest ja paiknemisest kui ka ühinemise eelsest varasemast toimekoost (tabel 34).

Tabel 34. Asutused, kulud ja töökohad teeninduspiirkondade lõikes

	Albu-Ambla	Imavere-Koigi	Järva-Jaani - Kareda	Koeru	Kokku
--	------------	---------------	-------------------------	-------	-------

²¹ Vao ja Ervita haruraamatukogude kulude esirustus on hinnanguline

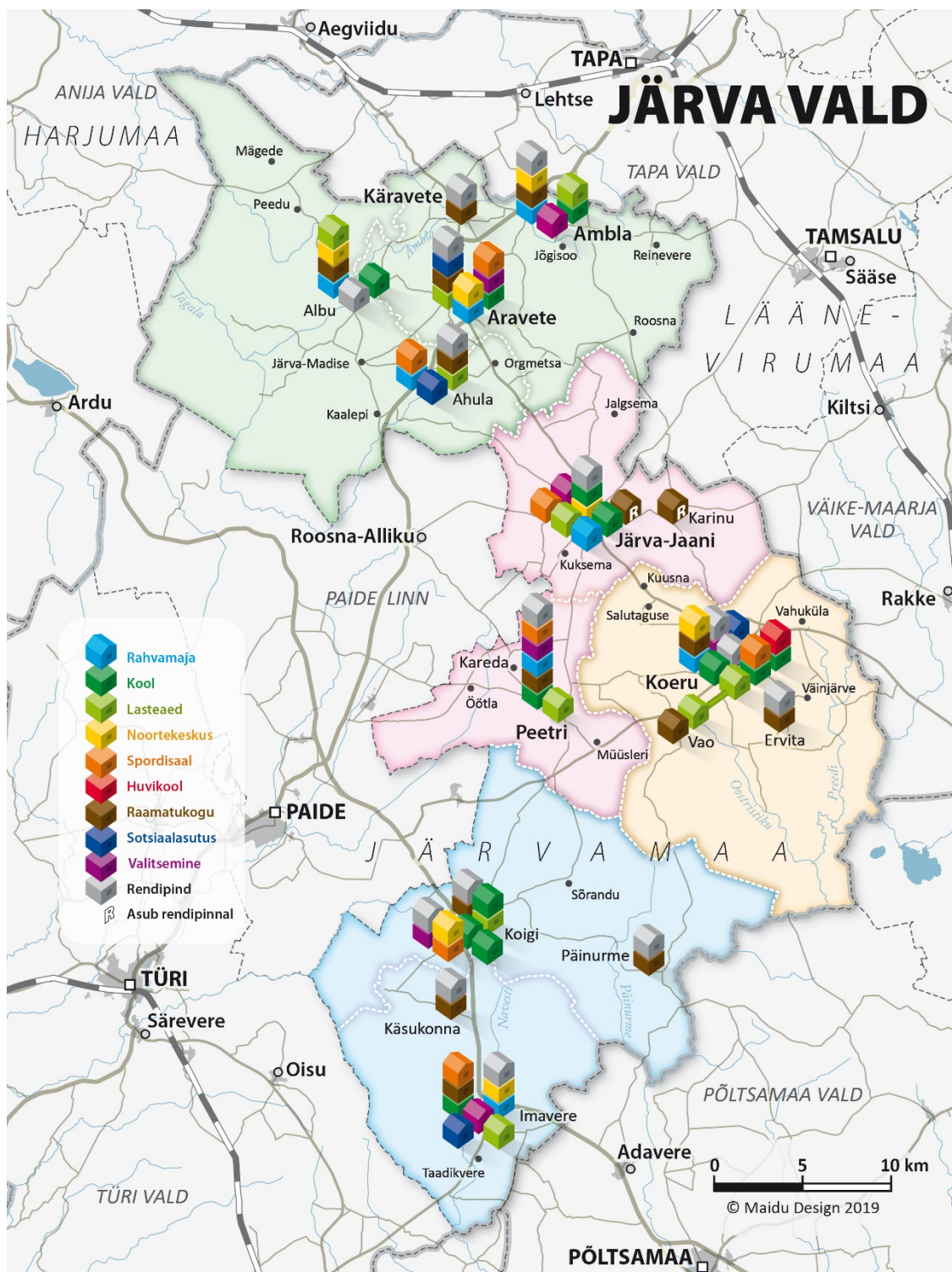
Alusharidus					
Tegevuskohtade arv	4	2	2	2	10
Kulud	662 221	349 876	520 417	546 841	2 079 355
Kinnisvara majandamiskulu	60 231	27 365	53 550	41 455	182 601
Põhitegevuse töökohad	31,2	18,5	24,5	26,9	101,0
Majandustegevuse töökohad	3,0	2,8	4,4	4,2	14,4
Üldharidus					
Tegevuskohtade arv	3	2	2	1	8
Kulud	1 629 791	1 144 491	1 339 329	1 139 604	5 253 215
Kinnisvara majandamiskulu	135 630	106 442	107 265	83 800	433 137
Põhitegevuse töökohad	52,8	35,1	48,3	42,1	178,3
Majandustegevuse töökohad	16,4	13,1	12,0	9,7	51,2
Noorsootöö					
Tegevuskohtade arv	3	2	1	1	7
Kulud	55 721	39 903	18 582	29 261	143 467
Kinnisvara majandamiskulu	13 220	4 370	3 950	4 520	26 060
Põhitegevuse töökohad	1,8	2,0	1,0	2,0	6,8
Kultuuritegevus					
Tegevuskohtade arv	4	2	2	1	9
Kulud	156 223	99 203	141 661	102 542	499 629
Kinnisvara majandamiskulu	58 709	15 410	40 126	19 380	133 625
Põhitegevuse töökohad	2,0	1,0	2,3	2,0	7,3
Majandustegevuse töökohad	3,8	1,0	2,0	2,5	9,3
Raamatukogud					
Tegevuskohtade arv	5	4	3	3	15
Kulud	91 838	90 678	66 344	62 417	311 277
Kinnisvara majandamiskulu	17 635	19 365	7 030	3 450	47 480
Põhitegevuse töökohad	3,8	4,0	2,6	4,0	14,3
KOKKU					
Tegevuskohtade arv	19	12	10	8	49
Kulud	2 595 794	1 724 151	2 086 333	1 880 665	8 286 943
Kinnisvara majandamiskulu	285 425	172 952	211 921	152 605	822 903
Põhitegevuse töökohad	91,5	60,5	78,6	77,0	307,6
Majandustegevuse töökohad	23,2	16,9	18,4	16,4	74,8

Lähtuvalt valla eelarvepositsioonist ei ole asutuste olemasoleva struktuuri ning töötajate koosseisuga jätkamine kestlik lahendus. Ettepanekud ümberkorralduste tegemiseks on esitatud kuuendas peatükis.

5. TEENUSE OSUTAMISEKS KASUTAV KINNISVARA

5.1. Hoonete ja teenuste andmed

Järva vald osutab teenuseid 48s vallale kuuluvas hoones ja kahel renditaval pinnal 15s asustusüksuses. Hoonete paiknemine ja nendes osutatavad teenused on välja toodud joonisel 32.

Joonis 32. Järva valla kinnisvara teenuste alusel

Valla omandis ja asutuste poolt kasutuses olevate hoonete²² kogupind (suletud netopind) on ligi 52 300 m², millest ligi 45 900 m² on valla asutuste kasutuses. Umbes 3500 m² on antud rendile või tasuta kasutusse erinevatele ettevõtetele ja organisatsioonidele, 800 m² Järva-Jaani noortekeskuse hoonest on hostel ning u 2000 m² on aktiivsest kasutusest väljas (Aravete teeninduskeskus ehk kooli vana osa, Käsukonna raamatukogu ehk vana koolihoone ja Ahula lasteaiarühmade hoone ehk endine koolihoone). Neljakümne kaheksast hoonest 14 asub Albu-Ambla piirkonnas, 14 Imavere-Koigi, 8 Järva-Jaani-Kareda ja 12 Koeru piirkonnas (tabel 35).

Tabel 35. Järva valla omandis kinnisvaraobjektid asutuste kasutuses

Kinnisvaraobjekt	Piirkond	Asutusi hoones	Hoone netopind (m ²)	Hoonete pind asutuste kasutuses (m ²)	Rendipind või kasutusest väljas	Hinnang seisukorrale	Energia- märgis
Ahula Sotsiaalne Varjupaik	Albu - Ambla	1	221	221	0	hea	puudub
Ahula Rahvamaja	Albu - Ambla	1	490	490	0	rahuldav	D
Albu Põhikooli Ahula lasteaiarühmad	Albu - Ambla	2	1 118	510	607	hea	C
Albu Põhikool (mõisahooned)	Albu - Ambla	1	1 528	1 528	0	rahuldav	puudub
Albu Rahvamaja	Albu - Ambla	4	1 771	1 771	0	hea	E
Ambla Lasteaed-Põhikool	Albu - Ambla	2	1 552	1 552	0	rahuldav	D
Ambla Kultuurimaja	Albu - Ambla	3	920	770	149	rahuldav	C
Ambla teeninduspunkt	Albu - Ambla	1	212	212	0	rahuldav	G
Aravete Keskool	Albu - Ambla	1	4 354	4 354	0	hea	C
Aravete Kultuurimaja	Albu - Ambla	2	632	632	0	amortiseerunud	E
Aravete lasteaiarühmad	Albu - Ambla	3	2 215	1 874	342	rahuldav	D
Aravete Spordihoone	Albu - Ambla	1	2 182	2 182	0	rahuldav	B
Aravete teeninduskeskus	Albu - Ambla	1	1 232	206	1 026	amortiseerunud / väga hea	puudub
Kärvete Raamatukogu	Albu - Ambla	1	429	144	285	amortiseerunud	puudub
Imavere Põhikool	Imavere - Koigi	2	2 014	2 014	0	rahuldav	D
Imavere Rahvamaja	Imavere - Koigi	2	1 028	956	72	rahuldav	C
Imavere Lasteaed Mõmmi	Imavere - Koigi	1	918	918	0	hea	D
Imavere Päevakeskus	Imavere - Koigi	1	109	109	0	hea	puudub
Imavere Spordihoone	Imavere - Koigi	1	1 244	1 244	0	hea	C
Imavere teeninduskeskus	Imavere - Koigi	1	276	276	0	hea	F
Käsukonna Külarahvatukogu	Imavere - Koigi	1	687	280	407	amortiseerunud	puudub
Koigi Kool	Imavere - Koigi	1	1 803	1 803	0	hea	puudub
Koigi kooli söökl	Imavere - Koigi	1	237	237	0	rahuldav	puudub
Koigi Kooli lasteaiarühmad	Imavere - Koigi	1	823	823	0	väga hea	puudub
Koigi Raamatukogu	Imavere - Koigi	1	1 041	137	904	rahuldav	E
Koigi võimla	Imavere - Koigi	2	1 074	946	128	hea	C
Koigi teeninduskeskus	Imavere - Koigi	1	318	228	90	hea	F
Päinurme Raamatukogu	Imavere - Koigi	1	530	250	280	hea	F
Järva-Jaani Gümnaasium	Järva-Jaani - Kareda	1	2 212	2 212	0	rahuldav	C
Järva-Jaani Kultuurimaja	Järva-Jaani - Kareda	1	1 159	1 159	0	hea	B
Järva-Jaani Lasteaed Jaanilill	Järva-Jaani - Kareda	1	1 162	1 162	0	hea	puudub
Järva-Jaani Noortekeskus	Järva-Jaani - Kareda	2	1 115	318	797	hea	puudub
Järva-Jaani Gümnaasiumi võimla	Järva-Jaani - Kareda	1	812	812	0	rahuldav	puudub
Järva-Jaani teeninduskeskus	Järva-Jaani - Kareda	1	427	427	0	hea	F
Peetri Kooli lasteaiarühmad	Järva-Jaani - Kareda	1	731	731	0	amortiseerunud	E
Kareda teeninduskeskus	Järva-Jaani - Kareda	4	3 130	2 656	474	rahuldav	B
Koeru Keskool (4.-12. klass)	Koeru	1	2 888	2 888	0	rahuldav	C
Koeru Keskool (1.-3. klass)	Koeru	2	1 415	1 415	0	hea	puudub
Koeru Keskool (kunstimaja)	Koeru	1	575	575	0	amortiseerunud	puudub
Koeru Kultuurimaja	Koeru	2	1 349	1 349	0	hea	C
Koeru Lasteaed Päikeseratas	Koeru	1	934	934	0	hea	F
Koeru Noortekeskus	Koeru	1	170	170	0	rahuldav	C
Koeru Perekodu	Koeru	1	307	307	0	hea	puudub
Koeru Keskooli võimla	Koeru	1	984	984	0	rahuldav	C
Koeru teeninduskeskus	Koeru	1	834	534	300	hea	puudub
Ervita Raamatukogu	Koeru	1	657	130	527	rahuldav	A
Koeru Lasteaia Vao lasteaiarühmad	Koeru	1	388	388	0	hea	B
Vao Raamatukogu	Koeru	1	77	77	0	rahuldav	puudub

Lisaks on enam kui 4000 m² pinda, mida vald rendib teenuste pakkumiseks või mis on valla omandis, kuid mida ei kasutata valla põhiteenuste osutamiseks. Vald rendib eraettevõtjalt pinda kahes asukohas (Järva-Jaani Raamatukogu ruumid COOP AS, Karinu Raamatukogu ruumid Karinu PM OÜ) ning valla omandis on neli suuremat hoonet, kus omavalitsuse põhiteenuseid ei osutata. Albu põhikooli kõrvalhoone on antud rendile Tanksemäe Saffer OÜle toitlustamise

²² Sh korterid

korraldamiseks, Kurisoo mõis Aravetel ja Orina mõis Järva-Jaanis on külamuuseumide kasutuses (Aravetel valla asutus Aravete Külamuuseum) ning Koeru tervisekeskuse hoone esimese korruse ruumid on antud rendile tervishoiu- jm isikuteenuste pakkujatele ja apteegile ja teise korruse ruumid ettevõtjatele (tabel 36).

Tabel 36. Järva valla omandis kinnisvaraobjektid muus kasutuses ja valla poolt renditav pind

Albu Põhikooli toiduait	Albu - Ambla	0	324,10	0,00	324,1	hea	puudub
Kurisoo mõis - külamuuseum	Albu-Ambla	0	504,20	0,00	504,2	amortiseerunud	puudub
Järva-Jaani Raamatukogu	Järva-Jaani - Kareda	0	0,00	152,10	jah	hea	puudub
Orina mõis - külamuuseum	Järva-Jaani - Kareda	0	1 067,20	0,00	1067,2	amortiseerunud	puudub
Karinu Raamatukogu	Järva-Jaani - Kareda	0	0,00	81,60	jah	hea	puudub
Koeru tervisekeskus	Koeru	0	1 885,30	0,00	1885,3	hea	A

Koondvaates on valla omandis või asutuste kasutuses 15s asustusüksuses 54 hoonet, hoonepinda või korteriomandit kogupinnaga enam kui 56 000 m². Kõige enam objekte on Koeru alevikus ja Järva-Jaani alevis, mis on ka rahvaarvult suurimad asustusüksused vallas. Asutuste kasutuses on pinda kokku 46 130 m² - kõige enam Aravete ja Koeru alevikus (tabel 37).

Tabel 37. Kinnisvaraobjektid asustusüksuste lõikes

Asustusüksus	Hoonete/ pindade arv	Kogupind (m ²)	Pind asutuste kasutuses (m ²)	Rendipind/ avalik kasutus/ väljas (m ²)
Ahula küla	3	1 829	1 221	607
Albu küla	3	3 623	3 299	324
Ambla alevik	3	2 684	2 535	149
Aravete alevik	6	11 120	9 248	1 872
Kärvete alevik	1	429	144	285
Imavere küla	6	5 589	5 517	72
Koigi küla	6	5 296	4 174	1 122
Käskukonna küla	1	687	280	407
Päinurme küla	1	530	250	280
Järva-Jaani alev	8	7 955	6 243	1 712
Karinu küla	1	0	82	-82
Peetri alevik	2	3 861	3 387	474
Ervita küla	1	657	130	527
Koeru alevik	10	11 339	9 154	2 185
Vao küla	2	466	466	0
Kokku	54	56 064	46 130	9 934

Kõige enam on pinda ja asutuste kasutuses pinda elanike arvult valla suurimas Albu-Ambla piirkonnas. Elaniku kohta on asutuste kasutuses pinda enim Imavere-Koigi piirkonnas (5,8 m²) ja keskmisest enam ka Albu-Ambla piirkonnas (5,4 m²). Nii Järva-Jaani-Kareda kui ka Koeru piirkonnas on kõik näitajad üldjoontes samal tasemel (tabel 38).

Tabel 38. Kinnisvaraobjektid piirkondade lõikes

	Hoonete/ pindade arv	Kogupind (m ²)	Pind asutuste kasutuses (m ²)	Rendipind/ avalik kasutus/ väljas (m ²)	Elanike arv	Kasutuses pinda elaniku kohta	Asutuste kasutuses pinna osakaal	Elanike arvu osakaal
Albu-Ambla	16	19 684	16 447	3 237	3 027	5,4	35,7%	33,8%
Imavere-Koigi	14	12 103	10 222	1 881	1 753	5,8	22,2%	19,6%
Järva-Jaani - Kareda	11	11 816	9 712	2 104	2 133	4,6	21,1%	23,8%
Koeru	13	12 462	9 750	2 712	2 034	4,8	21,1%	22,7%
Kokku	54	56 064	46 130	9 934	8 947	5,2	100%	100%

Hoonete majandamiskulud kokku on enam kui 1,06 miljonit eurot aastas. Piirkondade vaates on hoonete majandamiskulu ruutmeetri kohta kõige kõrgem Järva-Jaani-Kareda ja Imavere-Koigi piirkonnas. Keskmise näitaja on 23 eurot ühe m² kohta aastas (tabel 39).

Tabel 39. Kinnisvara majandamiskulu piirkondade lõikes²³

	Kinnisvara majandamiskulu	Põhitegevuse töökohad	Tugitegevuse töökohad	Pind asutuste kasutuses (m²)	Kulu ühe m² kohta aastas
Albu - Ambla	360 837	115	27	16 447	21,9
Imavere - Koigi	258 777	70	19	10 222	25,3
Järva-Jaani - Kareda	250 201	97	20	9 712	25,8
Koeru	192 755	101	17	9 750	19,8
Kokku	1 062 570	383	83	46 130	23,0

Tugiprotsesside vaates on koristajate arv olemasoleval kinnisvaral üldvaates optimaalne. **Põhiküsimuseks on toitlustamise korraldus.**

Aravete asutustes on kaks eraldi kööki – koolis ja lasteaias/hooldekodus, eraldi köök on ka Ambla koolis – kokku on asutuste peale köögitöötajaid 6,9 töökohta. Toitlustatavate koguarv jääb alla kolmesaja ja asutuste vahelised vahemaad ei ole suured (eriti kool ja lasteaed Aravetel). Albu Põhikooli, sh lasteaiaühmi Albus ja Ahulas, toitlustab kooli kinnistul asuvast toidutarest eraettevõtte.

Imaveres on eraldi köök nii lasteaial kui ka koolil, kuigi nendevaheline vahemaa on väike – köögitöötajaid on 3,2 töökohta ja toitlustatavaid alla 150ne. Koigis saavad nii kooli- kui ka lasteaialapsed söögi samast köögist, kuid köögitöötajaid on 3 (asutuses toitlustatavaid vähem kui 150, väikeses mahus osutatakse teenust ka avalikkusele), koolikompleksist eraldiseisev köögihoone on amortiseerunud.

Järva-Jaanis saab kooli köögist söögi ka lasteaed, kuid köögis on töötajaid kokku 4 töökohta ja toitlustatavaid vähem kui 250. Peetris käivad koolilapsed söömas lasteaias, köögitöölisi on 2 ja toitlustatavaid vähem kui 60.

Koeru piirkonna asutustes on kolm eraldi kööki – kooli köögis osutab koolile teenust Baltic Restaurants Estonia AS (Daily kaubamärk), oma köök on nii Koeru lasteaias ja kahe rühma tarbeks Vaol. Lasteaedade köökides on köögitöötajaid 3,2 töökohta.

Toitlustamises ümberkorralduse tegemist on täpsemalt vaadatud koosmõjus optimeerimisettepanekutega kuuendas peatükis.

5.2. Seisukord ja investeerimisvajadus

Hinnanguliselt on valla omandis olevatest hoonetest väga heas seisukorras ainult 1 hoone ja 2% hoonete pinnast (Koigi lasteaiahoone ja tegelikult ka Aravete teeninduskeskuse osa amortiseerunud vanast koolihoonest), heas seisukorras vastavalt 23 hoonet ja 44% pinnast, rahuldavas 20 hoonet ja 44% pinnast ning amortiseerunud on 8 hoonet (tabel 40).

Tabel 40. Valla omandis kinnisvaraobjektide hinnanguline seisukord

Seisukord	Hoonete / pindade arv	Kogupind (m²)	Osakaal pinnast
väga hea	1	1 029	2%
hea	23	24 926	44%
rahuldav	20	24 458	44%
amortiseerunud	8	5 651	10%
Kokku	52	56 064	100%

²³ v.a. põhitegevuse teenuseid mitte osutavad hooned

Ligi kolmandik hoonete pinnast on C energiaklassiga, energiamärgis puudub tervelt 20l hoonel, mis moodustavad 27% valla omandis oleva kinnisvara pinnast (tabel 41).

Tabel 41. Valla omandis kinnisvaraobjektide energiamärgised

Hoonete/pindade arv	Kogupind (m²)	Osakaal
A	2	2 542
B	4	6 859
C	11	17 340
D	5	7 190
E	4	4 175
F	5	2 486
G	1	212
puudub	20	15 261
Kokku	52	56 064

Hoonete investeeringuvajadusele hinnangu andmisel on lähtutud järgnevast;

- olemasoleva olukorra visuaalsest hinnangust konsultandi poolt;
- eeldusest, et Järva vald soovib osutada teenuseid kvaliteetsete tingimustega kinnisvaral;
- eeldusest, et amortiseerunud ja halvas seisukorras hoonetele tehakse täielik rekonstrueerimine;
- vallavalitsuse ametnike esitatud hinnangutest;
- eeldusest, et tööd on vaja ellu viia esimesel võimalusel võikuni 10 aasta jooksul. Seejuures heas seisukorras hoonete taastusremondi jms vajadusi ei kalkuleerita;
- asjaolust, et maksumuste täpsusklassi on kindlasti võimalik lähteülesannete ja kalkulatsioonide alusel täpsustada.

Arvestuse kohaselt kuluks olemasolevate hoonete korrastamiseks enam kui 29 miljonit eurot (tabel 42).

Tabel 42. Kinnisvaraobjektide hinnanguline investeeringuvajadus

Kinnisvaraobjekt	Investeeringu maksumus (eurot/m²)	Investeering	Investeeringu sisu täpsustus
Ahula Rahvamaja	400	195 880	tehnosüsteemid ja siseruumide renoveerimine
Albu Põhikooli Ahula lasteaiarühmad	100	111 750	siseruumide remont raamatukogus, fassaadi värskendus jm pisetööd
Ahula Sotsiaalne Varjupaik	250	55 325	Korteri renoveerimine
Albu Põhikool (mõisahooned)	500	764 050	Välisfassaad, katuse ja siseruumide värvimine, akende restaureerimine
Albu Rahvamaja	200	354 120	Sisemised renoveerimistööd
Ambla Lasteaed-Põhikool	500	776 200	fassaad, tehnosüsteemid sh ventilatsioon, sisetööd
Ambla Kultuurimaja	700	643 720	Katus, fassaad, tehnosüsteemid, katlamaja, sisetööd
Ambla teeninduspunkt	1000	212 400	täielik renoveerimine
Kurisoo mõis - külamuuseum	1500	756 300	hoone täielik rekonstrueerimine
Aravete lasteaiarühmad	1300	2 879 890	hoone täielik rekonstrueerimine
Aravete Spordihoone	700	1 527 260	Hoone osaline renoveerimine
Aravete Keskkool	200	870 820	Siseviimistluse värskendus, osaline remont
Aravete teeninduskeskus	650	801 060	kasutuseta osa rekonstrueerimine
Aravete Kultuurimaja	1200	758 040	hoone täielik rekonstrueerimine
Kärvete Raamatukogu	700	300 160	Fassaad, katus, tehnosüsteemid, siseruumid osaliselt
Imavere Rahvamaja	900	924 840	soojustamine, fassaad, katus, avatäited, tehnosüsteemid, sisetööd
Imavere Põhikool	400	805 600	soojustamine, katus, avatäited, raamatukogu ventilatsioon ja põrandad
Imavere Lasteaed Mõmmi	100	91 810	ventilatsioon, põrandad, siseruumide viimistlus
Imavere Spordihoone	100	124 400	Võimla katus vajab väljavahetamist
Imavere teeninduskeskus	100	27 620	Sisetööd ja tehnosüsteemid
Imavere Päevakeskus	200	21 800	Ruumide renoveerimine
Koigi Raamatukogu	1200	1 249 560	Hoone vajab täielikku rekonstrueerimist
Koigi teeninduskeskus	600	190 920	Soojustamine, avatäited, sisetööd + tehnosüsteemid
Koigi kooli söökla	800	189 840	Hoone rekonstrueerimine - fassaad, siseruumid, tehnosüsteemid

Koigi võimla	100	107 380	Välisfassaad, saali põranda vahetus, siseruumide värskendus
Koigi Kool	30	54 093	Mõisaosa fassaaditööd, rõdu korrastus.
Koigi Kooli lasteaiarühmad	30	24 678	Fassaadi parandus, mänguväljaku atraktsioonide lisamine
Käasukonna Külaraamatukogu	1000	687 000	Täielik rekonstrueerimine
Päinurme Raamatukogu	70	37 128	Välistrepp, ventilatsioon
Orina mõis - külamuuseum	1500	1 600 800	hoone täielik rekonstrueerimine
Järva-Jaani Gümnaasium	1200	2 654 880	hoone täielik rekonstrueerimine
Järva-Jaani Gümnaasiumi võimla	1500	1 217 700	uue võimla ehitus Kooli juurde
Järva-Jaani Kultuurimaja	300	347 790	tehnosüsteemid, siseruumide rek
Järva-Jaani Lasteaed Jaanilill	200	232 420	Ventilatsioon, siseruumide osaline rek
Järva-Jaani Valla Avatud Noortekeskus	200	222 920	Hoone kasutusotstarbe muutmine
Järva-Jaani teeninduskeskus	50	21 370	ruumide korrastamine
Kareda teeninduskeskus	1000	3 129 800	Katus, tehnosüsteemid, fassaad, avatäited, sisetööd.
Petri Kooli lasteaiarühmad	1000	731 300	Täielik rekonstrueerimine
Ervita Raamatukogu	400	262 600	hoone rekonstrueerimine
Koeru tervisekeskus	100	188 530	II korruse ruumide sisetööd u 600m2
Koeru Keskkooli võimla	1200	1 181 040	täielik rekonstrueerimine
Koeru Keskkool (4.-12. klass)	300	866 340	Juurdeehitus, siseruumide viimistlus
Koeru Keskkool (kunstimaja)	1000	574 500	täielik renoveerimine
Koeru teeninduskeskus	300	250 170	Fassaad ja tehnosüsteemid
Koeru Kultuurimaja	100	134 870	siseruumide viimistlus, tehnosüsteemid osaliselt
Koeru Keskkool (1.-3. klass)	30	42 435	viimistlus ja parandustööd
Koeru Noortekeskus	200	33 960	Fassaad ja siseviimistlus
Koeru Perekodu	100	30 670	ruumide renoveerimine
Koeru Lasteaed Päikeseratas	100	93 400	rühma laiendus, siseruumide osaline renoveerimine
Koeru Lasteaia Vao lasteaiarühmad	100	38 820	Fassaad
Vao Raamatukogu	200	15 480	Ruumide renoveerimine

Kõige suurem investeeringuvajadus on Aravete aleviku ja Järva-Jaani alevi kinnisvaral (tabel 43).

Tabel 43. Investeeringuvajadus asustusüksustelõikes

Asustusüksus	Investeeringuvajadus
Ahula küla	362 955
Albu küla	1 118 170
Ambla alevik	1 632 320
Aravete alevik	7 593 370
Kärvete alevik	300 160
Imavere küla	1 996 070
Koigi küla	1 816 471
Käasukonna küla	687 000
Päinurme küla	37 128
Järva-Jaani alev	6 297 880
Karinu küla	0
Petri alevik	3 861 100
Ervita küla	262 600
Koeru alevik	3 395 915
Vao küla	54 300
Kokku	29 415 439

Eelnev peegeldub ka piirkondlikus vaates, kus Albu-Ambla vajalikud investeeringud moodustavad 37% valla koguvajadusest ja Järva-Jaani–Kareda piirkonna vajalikud investeeringud vastavalt 33% (tabel 44).

Tabel 44. Investeeringuvajadus piirkondade lõikes

Piirkond	Investeeringuvajadus	Osakaal	Investeeringuvajadus elaniku kohta
Albu - Ambla	11 006 975	37%	3 636
Imavere - Koigi	4 536 669	15%	2 588
Järva-Jaani - Kareda	10 158 980	35%	4 763
Koeru	3 712 815	13%	1 825
Kokku	29 415 439	100%	3 288

Arvestades valla finantspositsiooni ei ole olemasoleva põhitegevuse tulemi ja laenuvõime juures sellises mahus investeeringute elluviimine 10 aasta jooksul võimalik. Piisava rahalise suurusega toetusmeetmeid selliste funktsioonidega hoonete investeeringuvajaduse katmiseks lõppeval programmiperioodil ei olnud ja on vähetõenäoline, et tuleb ka järgneval. Järva vald ei ole võimeline olemasolevaid hooneid parendama selles tempos, kui suur on nende väärtuse langus ja tagama investeeringuid olemasoleva seisukorra säilitamiseks.

6. JÄRELDUSED JA OPTIMAALSE PIIRKONDLIKU STRUKTUURI KUJUNDAMINE

6.1. Järva valla piirkonnad

Järva valla territoorium jaotus enne haldusreformi seitsme erineva omavalitsusüksuse vahel. Kõigil valdadel oli oma vallakeskus, kuhu koondati põhilised teenused ja investeeringud. Omavalitsusüksuste ühinemisega on kaasnenud võimalus ümber vaadata ka senine toimeloogika ning viia see vastavusse muudatustega (vähenev ja vananev elanikkond, suurenenud mobiilsus jms).

Arvestades sise- ja väliskeskkonnas toimunud muudatusi ei ole Järva valla arendamisel vastavalt valla arengukavale jätkatud seitsme keskuse mudeliga, vaid nelja piirkonna mudeliga. Valla piirkondade toimeloogika kujundamisel tuleb arvesse võtta elanike arvu ja paiknemist piirkondades (tarbijad), teenuste kättesaadavust (vahemaad) ja peamisi liikumismustreid (ühendused).

Elanike arvu dünaamika, vahemaade ja liikumismustrite analüüsimise tulemusena võib kokkuvõtvalt välja tuua järgneva (vt ka p 2):

- 1) valla elanikkond väheneb kõigis piirkondades (viimasel paaril aastal veidi aeglasemalt), ainsaks kasvavaks vanusegrupiks on 65+;
- 2) piirkondadest on trendid ja üldine demograafiline olukord veidi halvem põhjaosas (Albu-Ambla);
- 3) sünid jagunevad enam-vähem võrdselt 4 piirkonna vahel (kõigis ca 20-25 sündi aastas), (haridus)teenuste pakkumise vaates on keeruline jätta samas mahus teenustega nagu enne ühinemist oli;
- 4) valla põhja- ja lõunaosa keskuste vahemaad välistavad sisuliselt võimaluse pakkuda teenust ühtselt;
- 5) valla lõunaosa (Imavere-Koigi) jaoks pole ükski teine valla piirkond (sh Koeru ja Järva-Jaani) reaalne alternatiiv teenuste kättesaadavuse tagamiseks, oluliselt lähemal on Paide, aga ka Põltsamaa;
- 6) piirkondade siseselt on kompaktsed nii Albu-Ambla kui ka Koeru (kõikjalt on piirkonna keskusesse alla 10 min). Ka Imavere-Koigi omavaheline kaugus on u 10 min, mis tähendab et piirkondade sisene optimeerimine on kättesaadavuse vaates võimalik.

Kokku on valla arengu kavandamisel mõistlik jätkata järgneva piirkondliku loogikaga:

- Vallal on kolm suuremat keskust (Aravete, Järva-Jaani, Koeru), **mille elanikkond koos tagamaaga võimaldab ka perspektiivis pakkuda peamisi kohaliku omavalitsuse teenuseid** (alusharidus, põhiharidus, vaba aja ja kultuuritegevus jne). Arengu kavandamisel on otstarbekas panustada kõigi kolme keskuse tugevdamisse peamiste avalike teenuste pakkujana. Piirkondade sisesed järgmise tasandi keskused (nt Kareda, Albu) ei oma eraldiseisvalt võrdväärset potentsiaali, mistõttu on vaja sealseid teenuseid selgelt optimeerida **ning luua arutelu, mis teenuseid vajatakse ja pakutakse järgmise tasandi keskustes**
- Valla lõunapiirkond (Imavere-Koigi) moodustab tervikuna võrdväärse piirkonna kolme eelnimetatuga, kuid selle kaks keskust ei võimalda pikemas perspektiivis eraldiseisvalt kõiki võrdväärseid teenuseid pakkuda. Kuna kahe keskuse omavaheline seos on väike ning neist ühte eelisarendamiseks välja valida on keeruline, tuleb tänases seisus jätkata võrdväärsete teenuste pakkumist ning **luua tugevam side ja seose mõlema keskuse vahel**. Pidades seejuures silmas vajadust 5-10 aasta pärast siiski teatud valikuid teha.

- Spetsialiseeritud teenuste (nt gümnaasiumiharidus) pakkumisel on otstarbekas teha koostööd maakonna keskuse Paidega ning teiste suuremate keskustega (Tapa, Põltsamaa), kuna vallas nendele piisavalt tarbijaskonda ei ole.

Piirkondade lõikes on vajadused ümberkorralduseks erinevad, need on täpsemalt välja toodu järgnevates peatükkides.

6.2. Teenuste korralduse lahendused piirkondades

Järgnevalt on esitatud kokkuvõtvalt peamised järeldused erinevate valdkondade lõikes.

Alusharidus:

- Kõigis valla piirkondades on selge perspektiiv teenusevajaduse vähenemisele, mis tähendab survet rühmade arvu vähendamisele juba lähiperspektiivis.
- Tänapäevane seis, kus vallas on palju väikeseid lasteaedu (1-2 rühmaga), tekitab olukorra, kus ei ole võimalik rühmasid optimaalselt komplekteerida. Suunaks võiks olla sõimerühmade koondamine keskustesse, väiksemates asukohtades jätta alles liitrühmad. Või lastehoiukohtade loomine sõimeealistele lastele.
- Teenust on ka edaspidi vajalik hoida kõikides piirkondades (4), kuid mitte asukohtades. Pinnakasutuses ja rühmade komplekteerimises on efektiivsusvaru.
- Teenuse pakkumine tulevikus/rühmade arvu küsimus võib tõusetuda eelkõige Ahulas, Albus, Amblas ja Vaol.
- Väiksemates asukohtades võiks tulevikus toetada lapsehoidu (alates 1,5 eluaastast), mis on paindlikum ja kuluefektiivsem.
- Eraldi teemaks on personal ja selle optimeerimine (õpetajate puhul nn 2+1 mudel vs 1+2 mudel), koormused ja palgad lasteaedades on mõnevõrra erinevad.

Üldharidus:

- Vaadates asutuste geograafilist paiknemist, koolide õpilaste arvu nii hetkel kui ka perspektiivis ning hariduskulusid, on Järva vallas liiga palju üldhariduskooli.
- Ühegi gümnaasiumi eraldi ega ka kolme gümnaasiumiosa õpilaste arv kokku ei ole piisav gümnaasiumi(de) pidamiseks vallas.
- Üldhariduse ränne Ambla, Järva-Jaani, Koigi ja Koeru piirkonnas sisuliselt puudub. Umbes pool lastest rändab valla siseselt Kareda piirkonnast Koeru ja Albu piirkonnast Aravetele, vähemal määral ka Imavere piirkonnast Koigi kooli.
- Põhikoolidest ei ole jätkusuutlikud Peetri, Albu ja Ambla kool. Demograafilisest aspektist võib hetkeolukorra ja trendide alusel pikemas vaates kahtluse alla seada ka Imavere Kooli.
- Põhihariduse kvaliteedi tagamiseks ning teenuse kestlikuks osutamiseks on mõistlik kaaluda Ambla-Aravete piirkonnas ühe kooli moodustamist asukohaga Aravetel, Peetri kooli sulgemist (lapsed jaotuvad Järva-Jaani ja Koeru (ka Paide) koolide vahel) ning Imavere-Koigi piirkonnas ainult ühe 9. klassilise kooli säilitamist. Neist viimane ettepanek on pikema perspektiivi küsimus.
- Tuleviku koolimudeli valikul on erinevaid võimalusi (4 põhikooli vs 4 põhikooli ja kuni kolm 4-klassilist kooli); riigigümnaasium Paides vs gümnaasiumiharidusega jätkamine ainult Koerus või Järva-Jaanis. Samas peab tõdema, et kestlik suund on jätkamine 4 põhikooliga.
- Töötajate koosseis ja ametikohtade jaotus haridusasutustes on väga erinev. Samuti varieerub põhitöökohaga erispetsialistidega (või sisseostetava teenusega) kaetus.

Huviharidus:

- Olemasolev huvikool on heas korras, hästi varustatud ja toimiv.
- Koeru näitel saab järeldada, et u 2000 elanikuga/200 lapsega piirkond on piisav huvikooli toimimiseks praeguses mahus.
- Teenuse ühtlase kättesaadavuse tagamiseks on soovitatav huvikooli oluline laiendamine valla teistes piirkondades, eelkõige Järva-Jaanis ja Aravetel, võimalusena ka Imavers ja Koigis.

Noorsootöö:

- Diskussiooni vajab küsimus, kas noorsootööd on igal pool vaja korraldada eraldiseisvana formaalharidusest (eraldiseisvates majades). Arvestades, et juba täna või peatses tulevikus on nt koolihooned ja kultuurimajad alakasutatud, võib olla otstarbekas eraldiseisvad tegevuspinnad üle viia muude asutuste pindadele.
- Samuti tasub kaaluda võimalusi ühendada väiksema koormusega töökohad teiste vähem koormatud ametikohtadega/huvitegevusega (näiteks kooli huvijuht ja noorsootöötaja).
- Vaja on moodustada ülevallaline asutus, mis suurendab omavahelist suhtlemist ja koostööd ning panustab mh mobiilse noorsootöö meetmete rakendamisse.

Kultuuritegevus:

- Püsivategevuse maht mitmes asutuses on väga väike ja nende pidamine sellisel kujul ei ole otstarbekas. Samuti on töötajate koosseis piirkonniti ja asutuseiti erinev.
- Järva valla ühtse identiteedi loomiseks ning ressursside võrdseks jaotamiseks on kultuuritegevus mõistlik koondada ühtseks asutuseks või neljaks piirkondlikuks asutuseks. Arvestades tausta ja tarbijaskonna suurust, peaks kultuurivaldkonna tegevust koordineerida vallaüleselt ühe asutusena, säilitades samas tegevused kõigis piirkondades. Personali vaates võiks igas piirkonnas olla 1,5-2 kultuurikorraldajat.
- Mitmes asutuses (Ahula, Ambla ja Peetri) toimub põhitegevus väga tagasihoidlikus mahus ning seetõttu on otstarbekas ka nende tegutsemismudel sellisel kujul ja kinnisvaral üle vaadata.
- Võimekate algatusrühmade olemasolul on soovitatav kaaluda kogukonna ressursi kaasamist teenuste osutamisse ning kogukondadele suurema vabaduse andmist läbi teenuste delegerimise kohtadel.

Raamatukogud:

- Praeguses olukorras on vallal raamatukogude näol 13 hallatavat asutust, mis ei ole mõistlik. Tarbijaskond on pea kõikides teeninduskohtades väike ja külastatavus madal.
- Tuleviku töökorralduse tarbeks on soovitatav moodustada asutus Järva Vallaraamatukogu ja minna üle laenutuspunktidega töökorraldusele.
- Raamatukogude lahtiolekuajad on võrrelduna kasutusintensiivsusega enamuses raamatukogudes liiga suured, võimalusteks on raamatukogude lahtiolekuajade lühendamine ja/või osade raamatukogude sulgemine.
- Soovitatav on asutuste ühendamine kultuurivaldkonna asutusega või mitmes kohas püsivalt avatud raamatukogu teenuse pakkumise lõpetamine ja piirkondlike raamatukogude moodustamine või töökohtade ühildamine.
- Üheks võimaluseks on moodustada neli piirkondlikku keskust (koondada kogud ja personal nendesse), kes mobiilselt tagavad teenuse kättesaadavuse ka väiksemates kohtades.

Sotsiaalvaldkond:

- Valdkonna teenusevajadus tulevikus on pigem kasvav - demograafiline perspektiiv on sihtgrupi arvu kasv, seda eriti 80 ja vanemate vanuserühmas.
- Üldhoolduse korraldamine olemasoleval kujul ei ole kestlik. Nii Ahula Sotsiaalne Varjupaik kui ka Aravete Hooldekeskus tegutsevad ebafunktsionaalsetes ruumides, kus ei ole võimalik tagada väärikat vananemist. Arvestades mõlema asutuse väiksust on soovitatav kaaluda mõlema tegevuse lõpetamist ja teenuse sisseostmist erasektorilt.
- Päevakeskuste olemasolu (Imavere ja valla toel Järva-Jaanis tegutsev) on vajalik, oluline on sotsiaaltranspordi korraldus.
- Tulevikuvaatavalt on küsimus, milliseid teenuseid veel juurde vaja on ning kuidas neid ühildada teiste kohapealsete teenuste pakkumisega (raamatukogud, kultuuritegevus).

Valitsemine:

- Esimese kahe tegutsemisaastaga on valla töötajaskonna struktuur ja jaotus suuresti „paika loksunud“.
- Teeninduskeskuste hoidmine kõikides olemasolevates kohtades ei ole vajalik. Arvestades valla territooriumi suurust on mõistlik, et igas piirkonnas (ja endistes vallakeskustes) on olemas füüsilised töövõimalused piirkonnas elavatele või vastuvõtivatele vallaametnikele. Kohapeal võiksid olla nn füüsilised töökohad, elanike igapäevane teenindamine (eelkõige kantseliteenused) ei ole kõikjal vajalikud.
- Teeninduskeskuste (töokohtade) hoidmine eraldi pindadel ei ole otstarbekas. Kinnisvara ümberkorralduste raames tuleb leida võimalusi nende ümberpaiknemiseks valla kasutusse jäävale kinnisvarale.

6.3. Võimalikud optimeerimisprojektid

Optimeerimisprojektide elluviimine on Järva vallale vajalik järgmistel põhjustel:

- Kulude kokkuhoiu saavutamine ei ole võimalik ilma põhimõtetlike muudatuste elluviimiseta valla teenuste korralduses. Arvestades järgnevatel kümnenditel kiirelt vähenevat maksumaksjate arvu, ei ole olemasoleva teenusekorraldusega jätkamine rahaliselt võimalik.
- Olulise mõjuga²⁴ omatulude suurendamiseks vallal võimalused puuduvad. Riigipoolses kohalike omavalitsuste rahastamises järgnevateks aastateks siduvaid kokkuleppeid tulumaksu osa, tasandusfondi või muude omavalitsuse tuluallikate kasvuks ei ole.

Analüüsi tulemusel joonistub suures pildis välja kuus peamist optimeerimisvaldkonda, mille raames ümberkorralduste elluviimine omab olulist mõju. Järgnevalt on esitatud nende loetelu ja seejärel on lühidalt kirjeldatud nende elluviimise vajadust, eeldusi, mõjusid ja omavahelisi seoseid. Arvestades, et ümberkorralduste elluviimine ei toimu eelduste kohaselt korraga ühe paketina, on teenuste ja kinnisvara optimeerimise võimalused esitatud ka eraldi väiksemate projektidena:

1. Ümberkorraldused üldhariduses:
 - 1.1. Koolide ümberkorraldamine Albu-Ambla piirkonnas
 - 1.2. Peetri kooli tegevuse lõpetamine
 - 1.3. Gümnaasiumiastmete sulgemine
 - 1.4. Imavere-Koigi piirkonnas kahe põhikooli tulevik
2. Ümberkorraldused liigse kinnisvaraga asulates:

²⁴ Mõningane varu võib peituda teenuste osutamise hinnastamise ülevaatamisel ja ühtlustamisel

- 2.1. Ambla ümberkorraldused
- 2.2. Aravete ümberkorraldused
- 2.3. Peetri ümberkorraldused
- 2.4. Koigi ümberkorraldused
- 3. Ümberkorraldused alushariduses
 - 3.1. Teenuse koondamine Aravetele
 - 3.2. Imavere ülepind
 - 3.3. Koeru lasteaia laiendus ja Vao lasteaia perspektiiv
 - 3.4. Teenuse tulevikuvajadus Peetris
 - 3.5. Toitlustamise korraldus
 - 3.6. Töökohtade ja töötasude korraldus
- 4. Raamatukogude töö ümberkorraldamine
- 5. Kultuuritegevuse ümberkorraldamine
- 6. Ümberkorraldused vallavalitsuse teenuste osutamisel
- 7. Muud ettepanekud

1. Ümberkorraldused üldhariduses

1.1. Koolide ümberkorraldamine Albu-Ambla piirkonnas

Koolide ümberkorraldamine Albu-Ambla piirkonnas sisaldab teenuse koondamist Aravetele ning koolide tegevuse lõpetamist Albus ja Amblas.

Albu-Ambla piirkonnas elab hetkel 260 põhikoolieas last, 10 aasta pärast on lapsi alla 200 . Demograafiliste protsesside jätkudes väheneb tuleviku sünnipõlvkonna suurus 25lt lapselt tasemele 15 last või vähem. Aravete Keskkooli põhikooliosas õpib 150, Albu Põhikoolis 63 ja Ambla-Aravete Koolis 42 õpilast. Albu piirkonna õpilastest käib juba täna oma piirkonna koolis vähem kui 60% lastest, Ahula kant käib Aravetele. Ambla kandi lapsed käivad küll oma kandi koolis, kuid nende olemasolev ja tuleviku arvukus on eraldiseisva põhikooli pidamiseks liiga väike. Nii Ambla kui ka Albu koolis on juba täna osalt liitklassid. Potentsiaalsete õpilaste arvult on juba hetkel piirkond kohane ühe põhikooli moodustamiseks ja tuleviku vaates on ühe kestliku kooli moodustamine ainuke lahendus.

Valdav osa nii Albu kui ka Ambla piirkonna suurematest asustusüksustest jäävad Aravetest vähem kui 10 km ja 10 minuti sõiduaja kaugusele (v.a väikese rahvaarvuga Peedu kant ning Reinevere ja Roosna külad) ehk kooli jõudmiseks läbitav vahemaa ja kuluv aeg jääb õpilastele ka tulevikus suhteliselt väikeseks. Tegu on suhteliselt kompaktsel geograafilisel piirkonnaga, mida on mõistlik käsitleda ühe teeninduspiirkonnana.

Aravete Keskkooli enam kui 4000 m² suuruses hoones on juba täna piisavalt ruumi kõikide Albu-Ambla piirkonna laste vastuvõtmiseks, gümnaasiumiosa sulgemisel (vt punkt 1.3) on võimalusi veelgi enam. Sportimisvõimalused on Aravetel mitmekesisemad.

Ühe kooliga mudelile üleminekul võib kaaluda ka etapiviisilist lähenemist – esialgu ühisele juhtimisele ülemineku ja jätkamine 4-klassiliste koolidega nii Albus kui ka Amblas – kuid tuginedes teiste omavalitsuste senisele kogemusele, soovitavad töö koostajad pingeolukorra kestvuse vähendamiseks kogukondades ja **majandusliku efekti** saavutamiseks siiski muudatuse elluviimist ühekordse otsusega.

Albu Kooli sulgemise järel on võimalusel soovitatav Albu mõisa kinnistu realiseerida. Kinnistu Albu mõisa park (7,7 ha) on looduskaitse all, peahoone ja ait (toiduait) on ehitismälestised ning kinnistul paikneb ka Albu Rahvamaja hoone. Seega on mõisa realiseerimise eelduseks kinnistu jagamine.

Alternatiiv on ka hetkel rahvamajas toimuvate tegevuste ületoomine mõisa hoonetesse, ja rahvamaja kasutusest välja jätmine, kuid nii kaoks olemasoleva saali funktsionaalsus, ruumikasutus ei oleks ikkagi efektiivne ja majanduslik efekt oleks oluliselt väiksem. Arvestades hoone suuruse ja potentsiaalse õpilaste arvuga, ei oleks 4-klassilise kooli pidamine mõisahoones otstarbekas. Kooli tegevuse lõpetamisel ja kinnistu realiseerimisel **väheneks valla kulud u 200 000 euro võrra aastas.**

Ambla kooli sulgemine on seotud ka muude asula kinnisvara ja teenuste ümberkorraldustega (vt punkt 2.1). Kooli tegevuse lõpetamisel ja koolihoone jäämisel kasutusse muus funktsioonis **väheneks valla kulud u 150 000 euro võrra aastas.**

1.2. Peetri Kooli tegevuse lõpetamine

Kareda piirkonnas elab hetkel 50 põhikoolieas last, 10 aasta pärast kümnekonna võrra enam, misjärel toimub langus allapoole olemasolevat taset. Demograafiliste protsesside jätkudes kujuneb tuleviku sünnipõlvkonna suuruseks Kareda piirkonnas 5-7 last aastas. Peetri Kool tegutseb 9-klassilise põhikoolina, kuigi koolis õpib juba viimased neli aastat alla 30 õpilase. Pooled piirkonna lapsed käivad põhikoolis väljaspool piirkonda, valdav osa neist Koerus. Ka juhul, kui kõik piirkonna lapsed valiksid õppimiseks Peetri Kooli, ei oleks tegemist kestliku ja efektiivset majandamist võimaldava haridusasutusega. Ükskõik mis vaates ei ole potentsiaalne õpilaste arv nii täna kui ka tulevikus piisav isegi 4-klassilise kooli pidamiseks.

Peetrist jäävad vähem kui 15 kilomeetri ja 15 minuti pikkuse sõiduaja kaugusele nii Järva-Jaani, Koeru kui ka Paide linn. Kooli jõudmiseks läbitav vahemaa ja selleks kuluv aeg jääb õpilastele ka tulevikus suhteliselt väikeseks ning võimalikke valikuid on mitu.

Peetri kooli sulgemine on seotud ka muude asula kinnisvara ja teenuste ümberkorraldustega (vt punkt 2.3). Kooli tegevuse lõpetamisel, arvestamata kinnisvara majandamiskulusid, **väheneks valla kulud u 150 000 euro võrra aastas.** Juhul, kui õpilased valivad õpingute jätkamiseks kooli väljaspool Järva valda, tähendab see vallale kulu u 1100 eurot õpilase kohta aastas.

1.3. Gümnaasiumiastmete sulgemine

Järva vallas elab hetkel u 270 gümnaasiumieas last ja nende arv jääb ka paarikümnel järgneval aastal 200-300 vahele. Viimasel viiel aastal on vastavast vanuserühmast osalenud gümnaasiumiõppes 42%-52% lastest, keskmiselt 48%.

Õppeaastal 2018/2019 käis gümnaasiumides 107 Järva valla last (42% vanuserühmast) ja neist Järva valla koolides 61 õpilast (vähem kui 25% vanuserühmast). Teistest omavalitsusüksustest käib Järva valla koolidesse 14 õpilast. 75 õpilast jaotuvad kolme valla kooli vahel järgnevalt: Aravete Keskkooli gümnaasiumiastmes õppis 2018/2019 õppeaastal 17 gümnaasisti, Järva-Jaani Gümnaasiumis 22 ja Koeru Keskkoolis 33 gümnaasisti. Järva-Jaani Gümnaasiumi juures toimub ka mittetstatsionaarne õpe, kus gümnaasistide arv on viimased kuus aastat olnud madalam kui 25 õpilast ning tegutseb õpilaskodu (noortekeskuse hoones), mida kasutavad vaid 3-4 kaugemalt (jt omavalitsusüksustest) pärit õpilast.

Valla gümnaasiumide lõikes nn „ristõppimist“ ei toimu, piirkonna lapsed käivad ainult oma piirkonna gümnaasiumides, seejuures Albu, Imavere, Kareda ja Koigi piirkondade laste gümnaasiumivalikud on väljaspool valda. Mujal omavalitsusüksustes õppivatest gümnaasistidest õpib kolmandik Järvamaal (peamiselt Paides) ja ülejäänud teistes omavalitsusüksustes.

Seega saab eeldada, et teiste piirkondade laste jaoks ei oleks ka ainult ühe gümnaasiumi säilitamine kolmest kunagi reaalne koolivaliku alternatiiv. Teisalt ka juhul, kui kõik valla gümnaasistid valiksid õppimiseks ühe kooli, ei oleks gümnaasiumi mõistes tegemist kestliku ja efektiivset majandamist võimaldava haridusasutusega, sest arvestades hetke ning tuleviku vastavas eas laste arvu ning osalust gümnaasiumiastmes, on Järva valla maksimaalne potentsiaal 100-140 valla gümnaasisti.

Õpilaste arv kõigi kolme kooli gümnaasiumiastmetes on kooliastme õppeesmärgi ja tavapärasest korraldusest silmas pidades väga väike, geograafiliselt ei saa lugeda ühegi gümnaasiumi lapsi teise kooli koosseisu. Nii täna kui ka tulevikus ei ole geograafilisi ja demograafilisi eeldusi ning koolivaliku mustreid silmas pidades võimalik valla gümnaasiumiastme potentsiaali realiseerida. Pole piisavalt lapsi õppe-eesmärkide ja õppekvaliteedi tagamiseks vajaliku suurusega gümnaasiumiastme pidamiseks.

Gümnaasiumiastmega jätkamise ebaotstarbekus ei ole ainult demograafiline ja geograafiline paratamatus vaid omab olulist mõju ka valla kuludele ning õppe korraldamise võimalustele põhikooliastmetes. Seega on soovitatav kõikides koolides gümnaasiumiastmete sulgemine ja Järva-Jaanis täiskasvanuhariduse pakkumise lõpetamine. Gümnaasiumiastmete sulgemisel on olemasolevatele asukohtadele geograafiliselt suhteliselt lähedal (poole tunni sõiduaja kaugusel) asuvas ja pigem hea maakondliku transpordiühendusega Paide linnas õpingute jätkamiseks riigigümnaasium olemas. Seejuures on riigigümnaasiumi uue hoone kavandamisel õpilaskohtade seisukohalt arvestatud maakonna vajadusega. Aravetele on Tapa linn isegi lähemal.

Järva valla kulud vähenevad gümnaasiumiastme sulgemisel ainuüksi gümnaasiumiõpetajate personalikulu arvestuses (lähtuvalt toetusfondi vastava eraldise suurusest) Aravetel u 40 tuhande, Järva-Jaanis u 55 tuhande ja Koerus u 30 tuhande euro võrra. Tegelikult lisanduvad neile veel muud gümnaasiumides õppe korraldamisega seotud personali- ja majandamiskulud ehk **valla kulud väheneks vähemalt 200 000 euro võrra aastas.**

Kuna kõik koolihooned jäävad kasutusse, ei ole eelneva hulgas arvestatud kinnisvara majandamiskulusid. Küll aga lihtsustab gümnaasiumiastmete sulgemisel vähenenud ruumikasutus üldhariduse ümberkorraldamist Albu-Ambla piirkonnas, võimaldab Koerus jätta lihtsamini kasutusest välja ühe õppehoone (mõisa kõrvalhoones paiknev kunstide maja) ning võimaldab arvestada Järva-Jaanis kooli rekonstrueerimisel ainult põhikooli tegutsemiseks tarviliku pinnavajaduse ja ruumikorraldusega. Samuti saab sulgeda Järva-Jaani õpilaskodu ning võtta vabanenud ruumid kasutusele muus (eeldatavalt sotsiaalvaldkonna) funktsioonis.

Lisanduvate kulude suurus sõltub gümnaasistide koolivalikust. Paide riigigümnaasiumi koolikohast eest Järva vald tasuma ei pea. Mujal munitsipaal- või erakoolis õpingute jätkamisel tähendab see vallale kulu u 1100 eurot õpilase kohta aastas (lisaks vajadusel sotsiaaltoetused transpordi või elamiskulude kompenseerimiseks).

1.4. Imavere-Koigi piirkonnas kahe põhikooliga jätkamise perspektiiv

Imavere-Koigi piirkonnas elab hetkel 200 põhikoolieas last, 10 aasta möödudes on lapsi samas suurusjärgus, kuid seejärel toimub kiire langus. Demograafiliste protsesside järgkudenes väheneb tuleviku sünnipõlvkonna suurus enam kui 20lt lapselt tasemele 13-15 last või sõltuvalt sündimuskäitumisest veelgi rohkem. Imavere Põhikoolis õppis möödunud õppeaastal 84 ja Koigi Koolis 100 õpilast.

Imavere ja Koigi piirkonna lõikes on demograafilistes protsessides märkimisväärsed erisused. Koigi piirkonna kõrgem sündimus ja väiksem väljaränne tagavad kohale suurema kestlikkuse –

põhikoolieas laste arv püsib vahemikus 80-95 last veel järgnevad 10 aastat. Imavere piirkonna madalam sündimus ja suurem väljaränne tingivad olukorra, kus põhikoolieas laste arv väheneb olemasolevalt 100lt 65ni aastaks 2030.

Potentsiaalsete õpilaste arvult on Imavere-Koigi piirkond juba hetkel kohane ainult ühe põhikooli pidamiseks. Samas, võrreldes teiste piirkondadega, kus on üks selgelt eristuv suurem keskus, on siin mõlemad keskused enam-vähem võrdse suurusega ja valiku tegemine nende vahel keeruline. Teisalt jälle on Imavere ja Koigi vaheline ruumiline ja ajaline kaugus suhteliselt väike – 12 km ja alla 10 minutit sõiduaega.

Ruumide suuruselt on mõlemad koolid võimelised vastu võtma ka teise kooli õpilased. Esteetiliselt (mõis ja park) ning kinnisvara seisukorralt on hetkel paremas olukorras Koigi Kool. Samuti oleks see arvestades transpordivajaduse mahtu ning tagamaa suurust (Päinurme kant) mõnevõrra soodsam valik. Imavere kooli eelis peitub eelkõige toitlustamise ja spordihoone olemasolus vahetult kooli juures. Ükskõik kumma kooli sulgemisel on võimalus, et kogukonnad hakkavad eelistama koole väljaspool Järva valda – Imavere piirkond Põltsamaad ja Koigi piirkond Paidet. Kinnisvara realiseerimisel on eeldatavalt siiski lihtsam müüa heas korras mõisahoonet koos pargiga kui endist majandikeskust.

Esialgu on otstarbekas jätkata siiski kahe põhikooliga, kuid kindlasti tuleb jälgida ja arvestada demograafilist perspektiivi investeeringute kavandamisel ja elluviimisel. Tulevikuprotsesse ning ka olemasolevat koolikorraldust ja piirkonna üheks sidumist lihtsustaks koolide ühendamine üheks asutuseks juba täna.

Hetkeolukorras ükskõik kumma kooli sulgemisel väheneks valla kulud ühe kooli sulgemisel u 150 000 euro võrra aastas. Võrreldes teiste koolide ümberkorraldustega on arvestatud, et eeldatavalt lisanduks enam kulu transpordikorraldusele. Väljaspool valda õppekohtade ostmise vajadus sõltub siiski õpilaste tegelikest koolivalikutest.

Kokkuvõtvalt on koolide ümberkorraldused Albu-Ambla piirkonnas ja Peetris ning gümnaasiumiastmete tegevuse lõpetamine soovitatav ellu viia kõik korraga hiljemalt peale ühinemislepingu siduvate kohustuste lõppemist ehk õppeaastast 2022/2023. Imavere-Koigi piirkonnas aga tuleb jälgida demograafilise olukorra kujunemist ja õpilaste arvu koolides.

Lisaks on võimalik üldhariduse ruumikasutust ja personalikulusid kulusid optimeerida (või tagada paremad tugiteenused ja kõrgem töötasu õpetajatele) õppekorralduse kaasajastamisega - aineklasside põhisest süsteemist loobumine, ainete kombineerimine nn „ühistundidesse“, õppeainete ülene paindlik lähenemine õppekava eesmärkide täitmisele jms koolijuhtide pädevusest ja õpetajaskonna võimekusest lähtuvad meetmed.

2. Ümberkorraldused liigse kinnisvaraga asulates

2.1. Ambla ümberkorraldused

Amba alevikus võiks võtta valla eesmärgiks teenuste koondamise ühte hoonesse. Hetkel on Järva vallas Ambla alevikus kolm asutuste kasutuses olevat kinnisvaraobjekti kogupinnaga ligi 2700 m², kõik kolm hoonet on rahuldavas seisukorras:

- endises Ambla vallamajas (212 m²) on Järva Vallavalitsuse teeninduspunkt, kus alaliselt on töökoht seitsmel ametnikul;
- Ambla Kultuurimaja (920 m², endine pritsumaja) hoones tegutsevad väga väikese püsitegevuse mahuga kultuurimaja (hoones on suur saal), raamatukogu (0,6 kohta) ja noortekeskus (0,5

kohta). Sadakond m² pinda hoone esimesel korrusel on välja renditud perearstile ja hambaravile;

- Ambla ajaloolises 2-korruselises koolihoones (1550 m²) tegutsevas põhikoolis õpib 42 last põhikooliastmetes ja ühes lasteaia liitühmas käib 15 last (osalt hoone juurdeehitus). Hoones on ka kooli köök ja väike saal.

Alevikus on teenuspinda, arvestades elanike arvu asulas ja selle tagamaal ning teenuste kasutusaktiivsust, juba täna liiga palju. Lähtuvalt demograafilist perspektiivist ja võimalikest ümberkorraldustest kooli ja lasteaia osas (vt ka punktid 1.1 ja 3.1) on peamine küsimus, kas kasutusse jätta kultuurimaja või koolihoone. Kooli (ja lasteaiaühma) tegevuse lõpetamisel jääb teenuspind tulevikuvajadusi ületama mõlemal juhul. Teisalt on Ambla näol tegemist ikkagi piisavalt suure kogukonnaga ning Eesti ja Järvamaa ajaloos mitmeski valdkonnas olulist rolli mänginud kohaga.

Kultuurimaja kasutusse jätmise poolt räägib eelkõige asukoht vahetult aleviku keskuses bussipeatuse vastas, väiksem kogupind ja mõnevõrra väiksem investeeringuvajadus (katus, fassaad ja tehnosüsteemid - u 650 000 eurot). Koolihoonet on jällegi kasutusest välja jäämisel kinnisvaraobjektina tunduvalt keerulisem realiseerida, hoone on omanäoline ning sellega on kogukond emotsionaalselt seotud. Ümberkorralduste tegemine (teiste aleviku teenuste toomine hoonesse), arvestades hetkel veel tegutseva kooli ja lasteaia väikest ruumivajadust, on ilma suuremate investeeringuteta võimalik juba täna. Kultuurimaja ruumiplaneering on lähtuvalt selle algsest funktsioonist ebapraktiline ja teiste funktsioonide sissetoomine eeldaks koheselt suuremas mahus investeerimist. Koolihoone investeeringuvajadus on ligi 800 000 eurot eelkõige fassaadi ja tehnosüsteemide rekonstrueerimiseks. Koolimaja kaugus kultuurimajast on u 500m.

Tulenevalt eeltoodud kaalutlustest soovitavad töö koostajad kasutusse jätta koolihoone, koondada muud teenused esimesel võimalusel sinna ja realiseerida olemasolevad teeninduspunkti ja kultuurimaja hooned. Koolihoones (nt paremasse tiiba) on võimalik kohaldada töökohad valla töötajatele, arstidele (nt eraldi sissepääsuga), raamatukoguruum ja noortetuba. Piirkonna kultuuritegevuseks saab kasutada kooli saali. Kõõgi säilitamine koolihoones ei ole vajalik (vt ka punkt 3.5).

Valla kulud väheneks u 60 000 euro võrra aastas. Võimalik on ühekordne tulu teeninduspunkti ja kultuurimaja kinnistute realiseerimiselt. Lisandub ühekordne kulu koolihoone siseruumide kohaldamiseks uutele funktsioonidele. Kaob investeeringuvajadus suurusjärgus 850 000 eurot. Seoses asukoha muutusega võiks kaaluda ka bussipeatuse rajamist koolihoone lähedusse.

2.2. Aravete ümberkorraldused

Hetkel on Järva vallas Aravete alevikus kolm (koolikompleksi hooneid eristades viis) asutuste kasutuses olevat kinnisvaraobjekti kogupinnaga 10 600 m², lisaks Kurisoo mõisa peahoone:

- Aravete Keskkooli koolihoone (4350 m²) on heas seisukorras. Hoones on lavaga saal-aula ja oma köök;
- Kooliga ühenduses olev vana koolihoone (1230 m²) on suures osas amortiseerunud. Kahekorruselise hoone lõunatiivas asuvad äsja korrastatud Järva valla teeninduskeskuse ruumid u 200 m² pinnal. Teeninduskeskuse ja kooli vahele jääv osa on hetkel sisuliselt kasutusest väljas (natukene ruumi kasutatakse mängutoa ja kooli pikapäevarühma tarbeks);
- Koolihoonega ühenduses olev spordihoone (2180 m²) on rahuldavas seisukorras;
- Kultuurimaja hoone (630 m², endine pritsumaja) on amortiseerunud. Hoone esiosa I korrusel on fuajee, väike saal ja juhataja tööruum, teisel korrusel on noortekeskuse ruum, pilliõppe ruum

ja seltsingu „Vokiratas“ kokkusaamise tuba. Hoone juurdeehitusena valminud tagaosas on suur lavaga saal ja lavatagused ruumid;

- Lasteaiahoone (2215 m²) seisukord on rahuldav. Hoone on rajatud 1980ndatel 12-rühmalise lasteaia tarbeks. Hetkel on hoone parema tiiva I korrusel üks rühm ja II korrusel 3 rühma 60 lapsega. Hoone vasaku tiiva alumisel korrusel on renditud ruumid perearstidele ja apteegile, II korrusel on raamatukogu ja Aravete Hooldekeskuse ruumid (hooldusteenus kuni 24le kliendile). Hoone tiibu ühendavas esiosas on lasteaia ja hooldekeskuse ühises kasutuses olev köök;
- Kurisoo mõisa peahoone (504 m²) on vallavalitsuse hallatava asutuse külamuuseumi kasutuses. Hoone on amortiseerunud, kasutusaktiivsus pigem madal. Kinnistu Kurisu tn 1 suurus on 20ha.

Asulas on hoonete pinda, arvestades elanike arvu asulas ja selle tagamaal, liiga palju ning kinnisvara seisukord osalt väga halb. Olukorra parandamiseks on otstarbekas tegevuste maksimaalne koondamine ühte asukohta ja väiksema investeringuvajadusega pinnale, tehes järgnevad ümberkorraldused:

- Rekonstrueerida vana koolihoone u 1000 m² pinda erinevate teenuste koondamiseks ühte asukohta.
- Loobumine eraldi kultuurimaja hoonest ja kultuuritegevuse korraldamine kooli saali baasil. Vana koolihoone rekonstrueeritavale pinnale II korrusel saab kohandada ruumid noortekeskusele, muusikaõppeks ja muuks kultuuritegevuseks. Olemasolev hoone on otstarbekas kas täielikult lammutada või osaliselt lammutada (juurdeehituse osa) ja konserveerida ajaloolise pritsumaja osa.
- Olemasoleva lasteaiahoone lammutamine ja uue tegelikule teenusvajadusele vastava lasteaia hoone ehitus samal kinnistul (vt täpsemalt punkt 3.1). Sellega kaasneb Aravete Hooldekeskuse tegevuse lõpetamine. Raamatukogule ja perearstidele (soovi korral ka apteegile) on võimalik kohandada ruumid vana koolihoone rekonstrueeritavale pinnale I korrusel.
- Vallal ei ole otstarbekas omada Kurisoo mõisa kinnistut ja amortiseerunud peahoonet olemasoleval kasutusotstarbel. Ka alternatiivsel otstarbel hoone ja kinnistu kasutamise vajadusi ei ole teadvustatud. Asutuse Aravete Külamuuseumi tegevus olemasolevas asukohas tuleks lõpetada, kinnistu realiseerida ja vajadusel kohaldada muuseumituba koolikompleksis (uues või vanas osas, alternatiiviks on ka võimalus keldrikorrusel).

Välja toodud ümberkorralduste elluviimisel väheneks valla kulud u 80 000 euro võrra aastas, sealhulgas kultuurimaja kasutusest välja jätmise tulemusel 30 000 euro võrra, uue lasteaiahoone rajamisega seotud muutustega 35 000 euro ja külamuuseumi tegevuse lõpetamisega 15 000 euro võrra. Aravete Hooldekeskuse tegevuse lõpetamisega kaasnev täiendava kulu suurus sõltub eelkõige sellest, millise hinnaga on võimalik osta vajalikud 12 hoolekande teenuskohta turult (maksumuse vahe võrreldes olemasoleva teenuse hinnaga, oma teenuse hind on hetkel 600-630 eurot kuus). Võimalik on ühekordne tulu Kurisoo mõisa ja võimalusel ka kultuurimaja hoone müügist (viimane eeldab küll kinnistu Piibe mnt 27 jagamist).

Investeringuvajadus uue lasteaiahoone rajamisel (1400 m²) on u 2,3 miljonit eurot, mis on soodsam kui olemasolevas hoones tarvilik täielik rekonstrueerimine maksumusega u 2,9 miljonit eurot. Koolihoone vana osa kasutusele võtmise investeringukulu on u 800 000 eurot. Kultuurimaja kasutusest välja jäämisel väheneb investeringuvajadus u 750 000 euro võrra ja Kurisoo mõisa realiseerimisel samuti u 750 000 euro võrra. Seega, arvestades nii püsikulusid, investeringuvajadusi kui ka teenuste korraldust, on ümberkorraldus kuluefektiivne.

2.3. Peetri ümberkorraldused

Hetkel on Järva vallal Peetri alevikus kaks asutuste kasutuses olevat kinnisvaraobjekti kogupinnaga 3860 m²:

- Kareda teeninduskeskuse hoone (3130 m²) Peetri alevikus on rajatud 1980ndate lõpul selges usus kollektiviseeritud põllumajandusega ühiskonnakorralduse helgele jätkumisele. Arvestades piirkonna (sh kohaliku asula) väikest rahvaarvu on hoone võrreldes vajaduste ja võimalustega selgelt üledimensioneeritud, ebafunktsionaalse ruumiplaneeringuga ja kulukas pidada. Hoonest on valla asutuste – teeninduskeskus, kool, raamatukogu, rahvamaja (sh spordisaal) - kasutuses u 2650 m², sadakond m² on välja renditud büroopinda ja ülejäänud on kasutusest ja osalt ka küttest väljas;
- Peetri kooli lasteaiahoone (730 m²) on täielikult amortiseerunud ja ruumiplaneeringult efektiivseks majandamiseks ebafunktsionaalne. Kahekorruselises viilkatusega hoones on kaks lasteaiaühikut 29 lapsega ning köök ja söögisaal, kus käivad söömas ka koolilapsed. Arvestades rühmade arvu ja funktsionaalsust on hoones pinda liiga palju ja tegevuse jätkamine olemasolevas hoones alternatiivi olemasolul ebaotstarbekas (vt ka punkt 3.4).

Kõikide asutuste põhitegevuse mahtu iseloomustavad näitajad Peetri alevikus on tagasihoidlikud ehk asulas on teenuspinda, arvestades elanike arvu asulas ja selle tagamaal ning teenuste kasutusaktiivsust, oluliselt enam kui vajalik. Seetõttu on soovitatav loobumine olemasolevast kinnisvarast ja uue lasteaed-kogukonnahoone ehitus (nt olemasoleva lasteaia kinnistule). Nii teeninduskeskuse hoone kui ka olemasolev lasteaiahoone on soovitatav lammutada.

Uus kogukonnahoone peaks üleschituselt olema paindliku funktsionaalsusega. Vajadus on kuni kahe väiksema lasteaia liitühiku ruumidele (kuni 200 m², toid Järva-Jaanist või Koerust), saal 70 m², vallaametnike vastuvõtutöökohad ja/või kaugtöö võimalused elanikele kuni 50 m², raamatukoguruum kuni 50 m², vajadusel ruumid perearstile ja teistele rentnikele (kui kohal on vajadus ja nõudlus), lisaks üld-, abi ja tehnoruumid – kokku enam kui 400 m² pinda investeeringu maksumusega kuni 700 000 eurot.

Investeeringuvajadus olemasoleva teeninduskeskuse rekonstrueerimiseks on u 3,1 miljonit ja lasteaia rekonstrueerimiseks u 700 000 eurot. **Uue lasteaed-kogukonnahoone rajamisel väheneksid valla kulud u 100 000 euro võrra aastas** ja tarvilik investeeringuvajadus 3 miljoni euro võrra.

2.4. Koigi ümberkorraldused

Hetkel on Järva vallal Koigi külas kuus asutuste kasutuses olevat kinnisvaraobjekti kogupinnaga 5600 m²:

- Koigi mõisahoone koos juurdeehitusega (1800 m²) on heas seisukorras. Hoones tegutseb Koigi Kool;
- küla keskel eraldi hoones paikneva koolisöökla (240 m²) seisukord on rahuldav. Hoone vajab rekonstrueerimist ja sisseseade uuendamist, investeeringuvajadus on u 200 000 eurot, mistõttu on mõistlik kaaluda toitlustamise korraldamise jätkumist muus asukohas;
- lasteaiahoone (820 m², mõisa endine hobusetall) on väga heas seisukorras. Hoones on 2 lasteaiaühikut 40 lapsega, 370 m² on kasutuses kooli klassidena (tööõpetus, kodundus, käsitöö);
- võimlahoone (1070 m²) seisukord on hea. Võimla paikneb koolist paarsada meetrit eemal, hoones on ka noortekeskuse ruumid;
- raamatukoguhooone (1040 m²) seisukord on rahuldav, energiaklass E. Raamatukogu kasutuses on ainult 137 m² pinda. Ülejäänud hoone kasutus jaguneb kultuuriseltsi, perearsti ja hambaravi ning nelja korteri vahel, osa hoonest on kasutusest väljas. Hoone rekonstrueerimise mõttekkus on, arvestades investeeringuvajadust 1,25 miljonit eurot, ebaotstarbekas;

- Koigi teeninduskeskuse hoone (320 m²) on pigem heas seisukorras, kuid on rajatud elumajaks, mistõttu on muude teenuste pakkumiseks ebafunktsionaalne. Valla kasutuses on 230 m² pinda, ülejäänul osutatakse erinevaid teenuseid. Investeeringuvajadus on ligi 200 000 eurot (soojustamine, avatäited, tehnosüsteemid ja sisetööd).

Asulas on hoonete pinda, arvestades elanike arvu piirkonnas, liiga palju ning kinnisvara seisukord osalt ebarahuldav ja olemuselt ebafunktsionaalne. Olukorra parandamiseks on otstarbekas tegevuste koondamine ja investeeringuvajaduse vähendamine, tehes järgnevad ümberkorraldused:

- Uue kogukonnahoone rajamine teenuste koondamiseks ühte asukohta külakeskuses. Hoone valikul on kolm peamist alternatiivi: olemasoleva teeninduskeskuse Mõisavahe tee 9 lammutamine ja rajamine samale asukohale või osaline ümberehitus, hoone Mõisavahe tee 9a rekonstrueerimine-ümberehitus (kultuurimälestis) või hoone Mõisavahe tee 8 rekonstrueerimine (lagunenud kultuurimälestis kaitsealuses mõisapargis).
- Raamatukoguhuone kasutamisest välja jätmine ja lammutamine. Sellega kaasneb vajadus rajada perearstile, hambaravile ja raamatukogule ruumid uues hoones (kuni 150 m² pinda). Koigis valla poolt koordineeritud kultuuritegevus puudub, tegevust korraldab MTÜ Koigi Kultuuriselts. Otstarbekas on kultuuritegevuse korraldamine mõisahoones, kus on olemas saal ja koolivälisel ajal vabad ruumid ehk eraldi uute ruumide rajamine ei ole tarvilik. Hoones asuva nelja korteri elanikele on vaja korrastada korterid Koigi küla olemasolevates elumajades, kus vallal on munitsipaalkortereid ka olemas.
- Kooli sööklale uute ruumide rajamisel on kaks alternatiivi - kas uude keskushoonesse või kooli juurdeehituse I korrusele 2-3 klassiruumi asemele. Pinnavajadus koos köögi ja söögisaaliga on u 150 m².

Uue keskushoone rajamisel koos valla teeninduskeskuse (kuni 5 töökohta), arstide ruumide, raamatukogu ja sööklaga on pinnavajadus kuni 500 m² ja ilma sööklata 300 m². Investeeringuvajadus on sõltuvalt kinnistu valikust vastavalt kuni 900 000 eurot ja kuni 650 000 eurot (sh söökla kohaldamine kooli ruumides). **Uue keskushoone rajamisel väheneks valla kulud u 40 000 euro võrra aastas.** Ühekordse kuluna tekib lisaks muudele investeeringutele nelja korteri renoveerimise vajadus summas kuni 60 000 eurot. Ära langev investeeringuvajadus on u 1,6 miljonit eurot.

Osalt on Koigi investeerimisotsused sõltuvad piirkonna tuleviku hariduskorraldusest. Koolitegevuse mahu vähenemisel on alternatiiviks ka uue hoone rajamisest loobumine ja raamatukoguhuone kasutusest välja jätmisel tarvilike ruumide leidmine kooli kasutuses olevates ruumides.

3. Ümberkorraldused alushariduses

3.1. Albu-Ambla piirkonna alushariduse korraldus - Ahula, Ambla ja Albu tegevuskohtade perspektiiv

Albu-Ambla piirkonnas on neli lasteaeda 9 rühma ja 124 lapsega 2300 m² suurusel pinnal ehk keskmiselt on 13,7 last rühmas ja rühma kohta pinda 255 m². Piirkonnas on kokku 138 lasteaiaaas last ja nende arv kahaneb järgmise kümne aasta jooksul 80-90 lapseni. Lasteaedade tegevuskohad on järgnevad:

- Ahula 2 lasteaiarühma asuvad kortermajast ümber ehitatud hoones (kus tegutses varem lasteaed-alkool) ja selle juurdeehituses 430 m² suurusel pinnal;
- Albu 2 lasteaiarühma asuvad rahvamaja hoones 270 m² suurusel pinnal;
- Ambla 1 lasteaiarühm paikneb Ambla koolihoones ja selle juurdeehituses (160 m²);

- Aravete 4 lasteaiarühma paiknevad Aravete lasteaiahoones 1460 m² suurusel pinnal (vt ka punkt 2.2).

Hajutatud teenusekorraldus tingib olukorra, kus rühmade keskmine täituvus on väike ja 1-2 rühmaga tegevuskohtades on võimalik moodustada ainult liitrühmasid (kuni 18+2 last), mitte aiarühmasid (kuni 20+4 last). Samuti ei ole väikestes tegevuskohtades, arvestades laste arvu sünnipõlvkonnas, perspektiivi eraldi söimerühmade moodustamisel (kuni 14+2 last) või on see tulenevalt alatäituvusest majanduslikult ebaotstarbekas.

Sarnaselt koolidele, arvestades asustusüksuste ajalist-ruumilist vahemaad ja demograafilist olukorda (tuleviku sünnipõlvkonna suurus on u 15 last või vähem), on piirkonnas tulevikus võimalik ja mõistlik opereerida ühe lasteaiaga (vt ka punkt 1.1).

Aravetele on otstarbekas uue 5 rühmaga lasteaija rajamine. Laste arvu jätkuval vähenemisel saab sulgeda kõigepealt Ahula ning seejärel Ambla ja Albu tegevuskohad. Kuna kõik nimetatud hooned jäävad eeldatavalt endiselt valla bilanssi, siis on tulevikus vastava nõudluse olemasolul võimalik toetada hoiuteenuse pakkumist asukohtades.

Laste arvu langusest ja teenuse koondamisest lähtuv personalikulude vähenemine õpetajate töötasude arvel on ühe rühma sulgemisel 40-50 tuhat eurot. **Kõikide rühmade sulgemisel väiksemates tegevuskohtades (Ahula, Albu ja Ambla) vähenevad valla kulud suurusjärgus 250 000 eurot.** Demograafiliste trendide jätkudes on see reaalne aastaks 2025/2026. Hiljemalt kaasnevalt üldhariduse ümberkorraldamisega piirkonnas, soovitatavalt varem, on protsesside juhtimiseks ja adekvaatse suurusega rühmade komplekteerimiseks otstarbekas viia kõik tegevuskohad ühtse juhtimise alla.

3.2. Imavere lasteaija ülevaade

Imavere Lasteaija Mõmmi kolmes rühmas käis möödunud õppeaastal 51 last. Lasteaias lapsi on piirkonnas viie aasta pärast eeldatavalt 20 võrra vähem (ja 10 aasta pärast 25 võrra vähem). Lasteaia opereerib algselt 4-5 rühma tarbeks rajatud hoone (6 tiiba, sh saal ja köök) pinnaga 920 m². Teenusevajaduse kiirel kahanemisel on lapsi peagi vaid kahe rühma jagu.

Imavere Päevakeskus tegutseb hetkel korterelamus korteritest kohandatud pinnal (109 m²) ja vajab suuremaid ruume. Samuti korraldab päevakeskus eluasemeteenust vahetult lasteaija läheduses paiknevas Kodutares. Otstarbekas on eraldada osa lasteaija pinnast päevakeskuse tegevuse tarbeks, ehitades vaheseinad ja eraldi sissepääsu hoone lääneküljel. Lasteaija köögi säilitamine ei ole vajalik (vt punkt 3.5). Lasteaija õuealast eraldatud sissepääs on võimalik rajada kinnistu loodenurka.

Ümberkorraldusega ei kaasne olulist kokkuhoidu, korteripinnast loobumisel oleks **kokkuhoid kinnisvara majandamiskuludelt u 5000 eurot aastas** ja investeringuvajadus väheneks u 20 000 euro võrra. Samas tekivad kulud lasteaija ruumide ümberkohaldamisel, kuid need on eeldatavalt samas suurusjärgus korteri realiseerimisest saadava tuluga ning alakasutatud pind saab täidetud seda vajava tegevusega.

3.3. Koeru lasteaija laiendus ja Vao lasteaija perspektiiv

Koeru piirkonnas tegutseb lasteaed Päikeseratas kahes tegevuskohas 7 rühma ja 116 lapsega 1550 m² suurusel pinnal ehk keskmiselt on 16,5 last rühmas ja rühma kohta pinda 221 m². Piirkonnas on kokku 120 lasteaias last ja nende arv paaril järgneval aastal veel suureneb (kuni 130 õppeaastal 2022/2023), kuid seejärel kahaneb uue kümnendi lõpuks 95 lapseni. Tegevuskohad on järgnevad:

- Koeru lasteaiahoones (1160 m²) on 5 lasteaiaühma 92 lapsega, oma köök, hoone on heas seisukorras;
- Vao hoones (390 m²) on 2 lasteaiaühma 24 lapsega, oma köök, hoone on heas seisukorras.

Tuleviku laste arvu juures püsib piirkonnale viiest lasteaiaühmast. Laste arvu vähenemisel on otstarbekas sulgeda Vao rühmad ja koondada teenus Koeru. Demograafiliste trendide jätkudes on see reaalne aastaks 2025/2026. Vaol tegevuse lõpetamisel (ja hoone realiseerimisel) **vähenevad valla kulud ligikaudu 120 000 euro võrra aastas**. Seejuures ei ole arvestatud köögi kuludega, mille tegevus kohal on otstarbekas lõpetada esimesel võimalusel (vt punkt 3.5).

3.4. Teenuse tulevikuvajadus Peetris

Kareda piirkonnas elab hetkel 36 lasteaiaees last ja nende arv püsib järgnevatel aastatel samas suurusjärgus, kümne aasta pärast on neid u 30, misjärel toimub langus tasemele paarkümmend last. Demograafiliste protsesside jätkudes kujuneb tuleviku sünnipölvkonna suuruseks Kareda piirkonnas 5-7 last aastas, kõrge sündimuskordaja vähenedes veelgi vähem.

Arvestades, et teenusevajadus prognoositavalt järgneva kümnendi jooksul ühe rühma tasemele ei lange, tuleks kodulähedase teenuse säilitamiseks uue lasteaed-kogukonnahoone rajamisel arvestada ruumidega kahele liitrühmale (kuni 18 last rühmas), kuid need on soovitatav rajada kergel moel ümberkohandatavatenä. Arvestades vabu ja perspektiivis vabanevaid kohti Järva-Jaani lasteaia, on üks alternatiiv planeerida Peetrisse ainult üks rühm, ühendada asutused ja näha piirkonnale kohad ette Järva-Jaanis. Sel juhul väheneb nii tegevuskulu (kui Järva-Jaanis on võimalik jätkata nelja rühmaga) kui ka investeringuvajadus. Teine võimalus on jätkata kahe rühmaga Koeru lasteaia filiaalina, kuna asutusel on juba olemasole kogemus mitmes tegevuskohas toimimisel.

Peetri Kooli tegevuse lõpetamisel tuleb sõltuvalt valitud alternatiivist lasteaed ühendada Järva-Jaani või Koeru lasteaia.

3.5. Toitlustamise korraldus

Toitlustamise korraldusest on juba töös antud varasemalt täpsem ülevaade peatükis 5.1.

Kokkuvõtvalt:

- Albu-Ambla piirkonnas on kokku 3 kööki 6,9 töökohaga, toitlustatavaid vähem kui 300. Albu ja Ahula asutusi toitlustab eraettevõtja mahus u 120 kooli- ja lasteaialast;
- Imaveres on 2 kööki 3,2 töökohaga, toitlustatavaid vähem kui 150;
- Järva-Jaanis on 1 köök, kuid töökohti on 4 ja toitlustatavaid vähem kui 250;
- Peetris on 1 köök 2 töötajaga, toitlustatavaid vähem kui 60;
- Koeru piirkonnas on 2 valla kööki 3,2 töötajaga, toitlustatavaid vähem kui 120. Kooli toitlustab eraettevõtja mahus vähem kui 300 last.

Mitme lähestikku paikneva või väikese mahuga köögi pidamine ei ole ei tegevuslikult ega ka majanduslikult põhjendatud. Toitlustamise ümberkorraldamisel on:

- Ambla-Aravete piirkonnas võimalik jätta kasutusest välja 2 kööki (Aravete lasteaed ja Ambla kool) ja koondada 3,9 töökohta;
- Imaveres võimalik jätta kasutusest välja lasteaia köök ja koondada 1,2 töökohta;
- Järva-Jaanis võimalik koondada vähemalt 1 töökohta
- Peetris on võimalik köök sulgeda, korraldada toidu vedu Järva-Jaanist või Koerust ja koondada 2 töökohta,
- Koeru piirkonnas võimalik sulgeda üks köök ja koondada 1,2 töökohta.

Kokku on võimalik sulgeda vähemalt 5 kööki ja koondada 8,3 töökohta. Arvestades valla köögitöötajate keskmist töötasu (u 650 eurot kuus), **oleks kokkuhoid personalikuludelt ligi 100 000 eurot aastas**. Majandamiskulud vähenevad eeldatavalt 10-20 tuhat eurot, mis on võrreldavas suurusjärgus toiduveo korraldamise kuludega. Üldjuhul on vedu vaja korraldada 1 kuni 2 korda päevas, lasteaiade õhtuõde pannakse kaasa koos lõunasöögiga ja serveeritakse õpetaja abi poolt kohapeal. Vajalik on teha ühekordne investeering transportimiseks kasutatavatesse nõudesse. Alternatiiviks on tulevikus ka kõikide valla lasteaedade ja koolide toitlustusteenuse sisseostmine erasektorilt, kuid selle praktiliste võimaluste ja majanduslike mõjude väljaselgitamine eeldab täiendava analüüsi koostamist.

3.6. Töökohtade ja töötasude korraldus

Valla erinevates asutustes on lasteaiapersonali palgatasemed mõnevõrra varieeruvad. Kui vanemõpetaja töötasu on asutustes läbivalt 1250 eurot kuus ja lasteaiatöötaja töötasu 1125 eurot kuus, siis õpetaja abide töötasude osas on olulised erinevused. Peetris on õpetaja abi töötasu 570 eurot kuus, Koerus ja Koigis 580, Imaveres 590, Albu-Ambla piirkonna asutustes 650 ja Järva-Jaanis 750 eurot kuus (lisaks on Koerus assistendi töökohad töötasuga 695 eurot kuus). Seejuures kasutavad kõik lasteaiad 2 õpetajat + 1 õpetaja abi süsteemi, üldjuhul on rühma kohta 3 töötajat ning palgataseme erinevused ei peegelda kuidagi keskmise laste arvu erinevust rühmades.

Sarnase iseloomuga töökohtade töötasu ühtlustamine kõrgeimal olemasoleval tasemel (750 eurot) tähendaks vallale 65 000 euro suurust lisakulu. Ühtlustamine keskmisel tasemel (650 eurot) u 6000 euro suurust lisakulu.

Kokkuhoidu võimaldaks töösüsteemi muutmise, kus rühmas on 1 vanemõpetaja ja 2 õpetaja abi, rakendamine. Arvestades töötasuks vastavalt 1250 ja 700 eurot kuus, oleks **kokkuhoid võrreldes olemasoleva personalikuluga 60 000 eurot aastas** (tabel 45).

Tabel 45. Töökohtade koosseis ja tööjõukulud lasteaedades

	Albu	Ahula	Ambla	Aravete	Imavere	Järva-Jaani	Koeru	Vao	Koigi	Peetri	Kokku
Laste arv	27	31	15	55	51	78	92	24	39	29	441
Rühmade arv	2	2	1	4	3	5	5	2	2	2	28
Vanemõpetaja	2	2	1	4	3	5	5	2	2	2	28
Õpetaja abi	4	4	2	8	6	10	10	4	4	4	56
Vanemõpetaja töötasu	1250	1250	1250	1250	1250	1250	1250	1250	1250	1250	1250
Õpetaja abi töötasu	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700
Palgakulu aastas	85 097	85 097	42 548	170 194	127 645	212 742	212 742	85 097	85 097	85 097	1 191 355
Palgakulu aastas praegu	87 505	79 076	52 884	172 602	146 270	240 840	292 460		90 877	90 556	1 253 070
Vahe	-2 408	6 021	-10 336	-2 408	-18 625	-28 098	-79 718	85 097	-5 780	-5 459	-61 715

4. Raamatukogude töö ümberkorraldamine

Hetkel tegutseb valla hallatava asutusena 13 raamatukogu, mis ei ole mõistlik. Raamatukogude töökorralduse muutmisel on eelkõige kaks varianti (tabel 46):

- raamatukogude lahtiolekuaegade lühendamine, osade raamatukogude sulgemine;
- ühe asutuse Järva Vallaraamatukogu moodustamine ja üleminek mobiilsele töökorraldusele.

Tabel 46. Raamatukogude lahtiolekuaegade lühendamine ja sulgemise mõju

	Ambla	Aravete	Kärvete	Ahula	Albu	Imavere	Käsuksa	Järva-Jaani	Karinu	Peetri	Koigi	Päinurme	Koeru ²⁵	Vao	Ervita	Kokku
Põhitegevuse kulud	19 769	20 684	14 248	21 470	15 667	24 402	21 717	36 194	10 539	19 611	23 490	21 069	36 113	13 152	13 152	311 277
Tööjõukulud	6 994	11 657	4 663	11 039	7 677	12 102	8 537	17 389	5 609	10 115	12 524	9 634	23 056	9 152	9 152	159 300

²⁵ Vao ja Ervita hariraamatukogude kulude eristus on hinnanguline

Majandamiskulud	12 775	9 027	9 585	10 431	7 990	12 300	13 180	18 805	4 930	9 496	10 966	11 435	13 057	4 000	4 000	151 977
Kinnisvarakulu	5 505	3 615	4 980	1 275	2 260	2 210	7 260	4 020	1 530	1 480	2 945	6 950	1 450	1 000	1 000	47 480
Tööjõukulud	35%	56%	33%	51%	49%	50%	39%	48%	53%	52%	53%	46%	64%	70%	70%	51%
Kinnisvarakulud	28%	17%	35%	6%	14%	9%	33%	11%	15%	8%	13%	33%	4%	8%	8%	15%
Töötajate arv	0,6	1,0	0,4	1,0	0,8	1,1	0,9	1,5	0,5	0,6	1,0	1,0	2,0	1,0	1,0	14,3
Töötajate muutus	-0,5	-0,3	-0,35	-0,4	-0,5	-0,35	-0,4	-0,5	-0,3	-0,25	-0,5	-1	-0,5	-0,5	-5,1	
Tööjõukulu muutus	0	0	0	-5 520	-3 071	-3 851	-4 017	-5 796	0	-5 058	-3 131	-4 817	-11 528	-4 576	-4 576	-55 940
Töötajate arvu muutus	-0,6	1	-0,4	-1	-0,75	-0,1	-0,85	0,5	-0,5	-0,6	0	-0,5	0	-1	-1	-5,8
Kulude muutus	-19 769	20 684	-14 248	-21 470	-15 667	-2 218	-21 717	12 065	-10 539	-19 611	0	-7 535	0	-13 152	-13 152	-112 996

Esimesel juhul väheneks töökoormus Ahula, Albu, Imavere, Käsukonna, Järva-Jaani, Peetri, Koigi, Pärnurme, Koeru, Vao ja Ervita raamatukogudes - kokku 5,1 koha võrra ning tööjõukulu kokkuvõtte oleks u 55 000 eurot aastas.

Asutuse Järva Vallaraamatukogu puhul toimub üheksa raamatukogu sulgemine (Ambla, Käravete, Ahula, Albu, Käsukonna, Karinu, Peetri, Vao ja Ervita) ning igasse piirkonnakeskusesse jääb u 2 töökohta (v.a Imavere-Koigi, kuhu jääks 2,5 töökohta, kuna arvestades geograafilist paiknemist on vajalik valla kohaolu säilitamine). Kokku jääks 8,5 töökohta, üks neist direktori funktsiooniga. **Kulude kokkuvõtte** (eeldades lisanduvaid teenusekorralduse, ruumide, transpordi jms kulusid summas 45 000 eurot) **oleks u 70 000 eurot aastas**. Tekib ühekordne tulu korterite ja kinnistute müügist.

5. Kultuuritegevuse ümberkorraldamine

Valla kultuuritegevust oleks otstarbekas olemasoleva 6 eraldi organisatsiooni asemel korraldada ühes asutuses, nt nimega Järva Valla Kultuurikeskus. Kultuuritöötajaid on vallas hetkel 7,3 ametikohta (5,3 juhatajat ja 2 kunstilist juhti). Majandustegevuse töökohti on kaheksas tegevuskohas kokku 9,3.

Asutuse struktuuris oleks juht ja kunstiline juht (koordineerimistegevus ja kultuuritöö korraldamine), 1-2 piirkondlikku kultuurikorraldajat, jagatud tehniline tugi ning koristajad hoonetes. Töötajate arvus (v.a kasutusest välja jäävate hoonete tugipersonal) muudatusi ei kaasneks.

Tegevuskohtade vaates on soovitatavad muutused Ambla ja Peetri kohta juba kirjeldatud punktides 2.1. ja 2.3. Arvestades peaaegu olematut tegevusaktiivsust ja Aravete lähedust, et ole samuti otstarbekas Ahula rahvamaja säilitamine, hoone tuleks realiseerida. Ahula lasteaiahoone saab rühmade äraviimisel jääda ka kogukonnakeskuse funktsiooni täitma. **Ümberkorraldusega kaasneb kokkuvõtte u 25 000 eurot aastas** ja ühekordne tulu kinnistu realiseerimisest.

6. Ümberkorraldused vallavalitsuse teenuste osutamisel

Täpsem ettepanekute tegemine vallavalitsuse struktuuri ja töötajaskonna koosseisu kohta ei sisaldunud käesoleva analüüsi koostamise lähteülesandes. Järgnevalt on siiski esitatud mõningad ettepanekud.

Järva Vallavalitsuse kui ametiasutuste struktuuris on 83 ameti- ja töökohta. Valla juhtimise ja teenuste arendamise seisukohalt otseselt ebavajalikud tegevused võib olla mõistlik delegeerida ja töökohad üle viia. Näiteks tasub kaaluda kinnisvara majandamise, transpordi korraldamise, kalmistute hooldamise jms seotud töökohtade viimist valla kommunaaletevõtte koosseisu.

Ambla teeninduspunktis ja Kareda teeninduskeskuses ei ole püsivat vastuvõttu kantseleitöötaja näol vaja (kinnisvara ümberkorraldusi on juba kirjeldatud vastavalt punktides 2.1 ja 2.3). Imavere-Koigi piirkonnas piisaks ühest kantseleitöötajast kahe keskuse peale. Samuti ei ole Imaveres

otstarbekas ka teeninduskeskuse jätkamine eraldisesivas hoones Viljandi mnt 11. Teeninduskeskusele saab kohandada tööruumid rahvamaja eesosas paiknevale 70 m² suurusele pinnale. Hoone realiseerimisel vähenevad valla kulud u 10 000 euro võrra aastas, lisaks ühekordne müügitulu. Kolme töökoha koondamisel vähenevad personalikulud enam kui 30 000 euro võrra. **Ümberkorralduse tulemusel kokku vähenevad kulud 40 000 euro võrra aastas.**

7. Muud ettepanekud, mille elluviimisega ei ole esimene kiire:

- Konserveerida Koeru Keskkooli Aruküla mõisas paiknev kunstiainete hoone ja tuua vastav tegevus kooli juurde. Säilitamaks mõisakompleksi terviklikkust ei ole hoonet siiski otstarbekas realiseerida.
- Kohandada Koeru Noortekeskusele ruumid Koeru Kultuurimaja lavatagustes ruumides ja lammutada hetkel kasutuses olev eraldiseisev konteinertüüpi lisaehtis kinnistul.
- Kohandada Järva-Jaani Noortekeskusele ruumid Järva-Jaani Kultuurimaja lavatagustes ruumides. Hetkel kasutuses olev hoone (noortekeskus, sotsiaalkorterid, hostel) kohaldada täielikult sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna funktsioonide täitmiseks (perearstid ja sotsiaalkortereid juurde).
- Paigutada Koeru raamatukogu kultuurimaja II korruselt ümber teeninduskeskuse I korrusele.
- Võimalusel müüa Orina mõisa kinnistu.
- Moodustada asutus Järva Valla Noortekeskus – koondada noorsootöö vallas ühe katuse alla.

6.4. Ümberkorralduste tegevuskava ja mõjud

Ümberkorralduste mõjul väheneks valla omandis olevate kinnisvaraobjektide arv 52lt 32ni ja valla asutuste kasutuses olevate kinnisvaraobjektide arv 48lt 31ni.

Ümberkorralduste elluviimisel on võimalik ka valla hallatavate asutuste arvu oluline vähendamine – kui hetkel on neid 41, siis tulevikus 15. See lihtsustab oluliselt vallavalitsuse koormust majandusarvestuses ning sisutegevuste planeerimises ja jõustamises. Muudatustega luuakse eeldused juhtimiskvaliteedi tõstmiseks, mis omakorda aitaks tagada tegevusvaldkondade koordineeritud ja territoriaalselt ühtlustatud arengut.

Töö koostajad pakuvad välja ajakava muudatusprojektide eeldatava elluviimise ajale. Optimeerimisprojektide tervikmahus elluviimisel võib tegevuskulude kokkuhoid valla eelarves (võrrelduna 2019. aasta eelarvega) küündida kuni 1,8 miljoni euroni. Iga projekti tegevuskavas määratud ajast varajasem realiseerimine suurendab kumulatiivset kokkuhoidu (vabanevad vahendid) vastava projekti mahus. Investeeringuvajadus olemasolevasse kinnisvarasse väheneb kuni 12,5 miljoni euro võrra (tabel 47).

Tabel 47. Tegevuskava mõju vallaeelarvele

Optimeerimisprojekt	Eeldatav aeg	Kokkuhoid	Kaduv investeeringuvajadus	Lisanduv investeeringuvajadus
1. Ümberkorraldused üldhariduses:		850 000	750 000	0
1.1. Koolide ümberkorraldamine Albu-Ambla piirkonnas	2022	350 000	750 000	
1.2. Peetri kooli tegevuse lõpetamine	2022	150 000		
1.3. Gümnaasiumiastmete sulgemine	2022	200 000		
1.4. Imavere-Koigi piirkonnas kabe põhikooli tulevik		150 000		
2. Ümberkorraldused liigse kinnisvaraga asulates:		280 000	12 150 000	3 900 000
2.1. Ambla ümberkorraldused	2021-2022	60 000	850 000	
2.2. Aravete ümberkorraldused	2021	80 000	5 900 000	2 300 000
2.3. Peetri ümberkorraldused	2021-2022	100 000	3 800 000	700 000
2.4. Koigi ümberkorraldused		40 000	1 600 000	900 000
3. Ümberkorraldused alushariduses		575 000	240 000	0
3.1. Teenuse koondamine Aravetele	2025	250 000		
3.2. Imavere ülepind	2020	5 000	20 000	
3.3. Koeru lasteaia laiendus ja Vao lasteaia perspektiiv	2025	120 000	40 000	
3.4. Teenuse tulevikuvajadus Peetris	2022	40 000	180 000	
3.5. Toitlustamise korraldus	2020	100 000		
3.6. Töökohtade ja töötasude korraldus		60 000		
4. Raamatukogude töö ümberkorraldamine	2021	70 000	1 300 000	
5. Kultuuritegevuse ümberkorraldamine	2021	25 000		
6. Ümberkorraldused vallavalitsuse teenuste osutamisel	2022	40 000		
7. Muud ettepanekud			2 130 000	100 000
KOKKU		1 840 000	16 570 000	4 000 000

Valla omandis olevate hoonete pind väheneb 26% võrra u 14 500 ruutmeetri ja valla asutuste kasutuses olevate hoonete pind samuti 26% u 12 000 m² võrra. Eestis keskmiselt on ühel omavalitsusel elaniku kohta hallatavat hoonepinda u 4,2 ruutmeetrit²⁶ ja Järva vald liigub vastavale näitajale oluliselt lähemale. Samas, arvestades mitmekeskuselist piirkondlikku struktuuri ja suurt pindala, ei olegi Eesti keskmisega samaväärse näitaja saavutamine võimalik (tabel 48).

²⁶ Ülevaade omavalitsuste hoonestatud kinnisvarast ja selle haldamisest, Riigikontroll 2016

Tabel 48. Pind asutuse kasutuses enne ja peale optimeerimist

Näitaja	Hoonete pind (m²)	Hoonete pind asutuste kasutuses (m²)
Enne optimeerimist	56 064	46 107
Peale optimeerimist	41 646	34 119
Muutus	-14 418	-11 989
Muutuse %	-26%	-26%
Pinda elaniku kohta aastal 2019	6,2	5,1
Pinda elaniku kohta aastal 2025 (peale elluviimist)	5,1	4,2

Kasutusest välja jääva kinnisvara võõrandamisest on hinnanguliselt võimalik saada tulu u 1-3 miljonit eurot.

Ümberkorralduste elluviimisel on Järva vallal võimalik oluliselt oma eelarvepositsiooni parandada ja saavutada arvestatav investeerimisvõimekus. Kahtlemata on mitmete väljatoodud projektide elluviimine tehniliselt ja emotsionaalselt keeruline (eriti haridusvaldkonnas), kuid teenuste sisuliseks parendamiseks võimaluste loomise ja omavalitsuse kestliku arengu seisukohalt paratamatult vajalik.

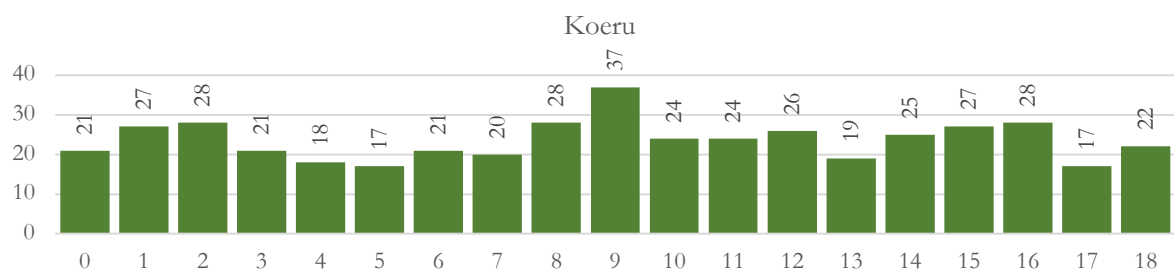
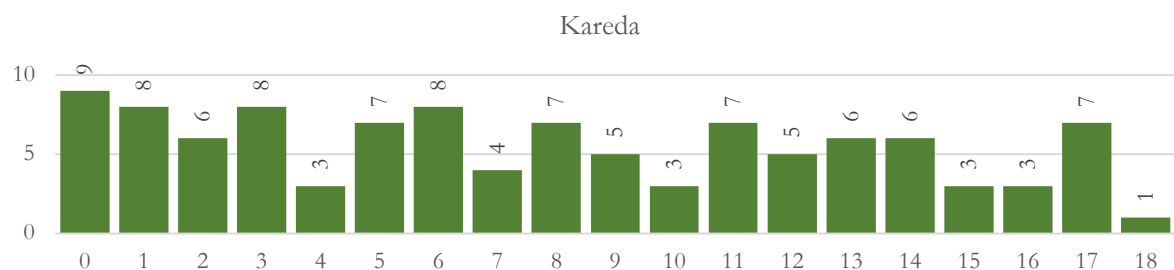
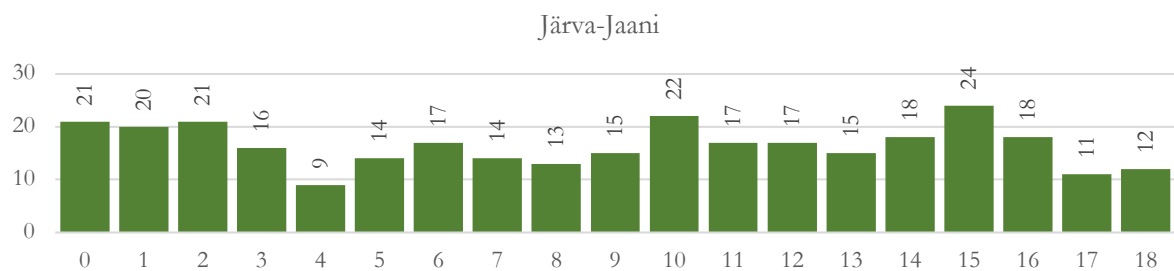
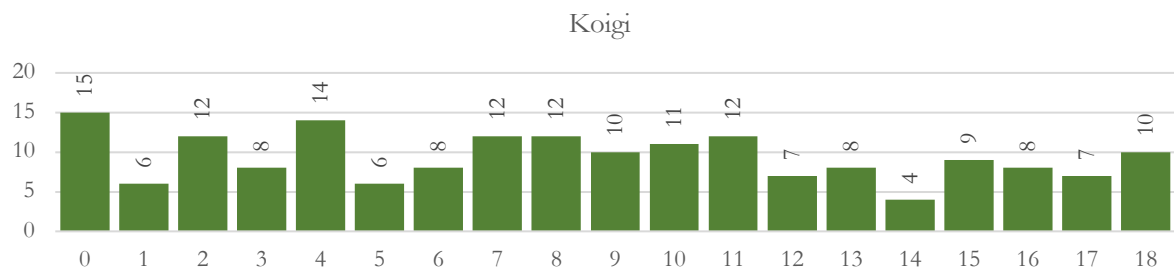
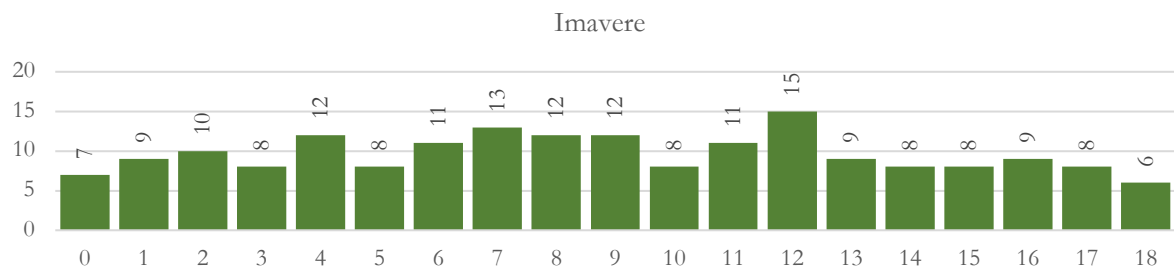
Seejuures juhivad analüüsi koostajad tähelepanu, et analüüsis ei ole tehtud ettepanekuid töö sisulise korralduse kohta valdkondades. Ettepanekud puudutavad eelkõige pinnakasutuse ja tööjõuga seotud optimeerimisvõimalusi kulude kokkuhoiu eesmärgil või teenuste osutamise mahu vastavusse viimist tarbijaskonnaga. Väljatoodud soovitude ellu rakendamine võib sõltuvalt projektist eeldada täiendavat analüüsi ja kavandamist.

Lisa 1. Rahvaarv ja muutus kantides

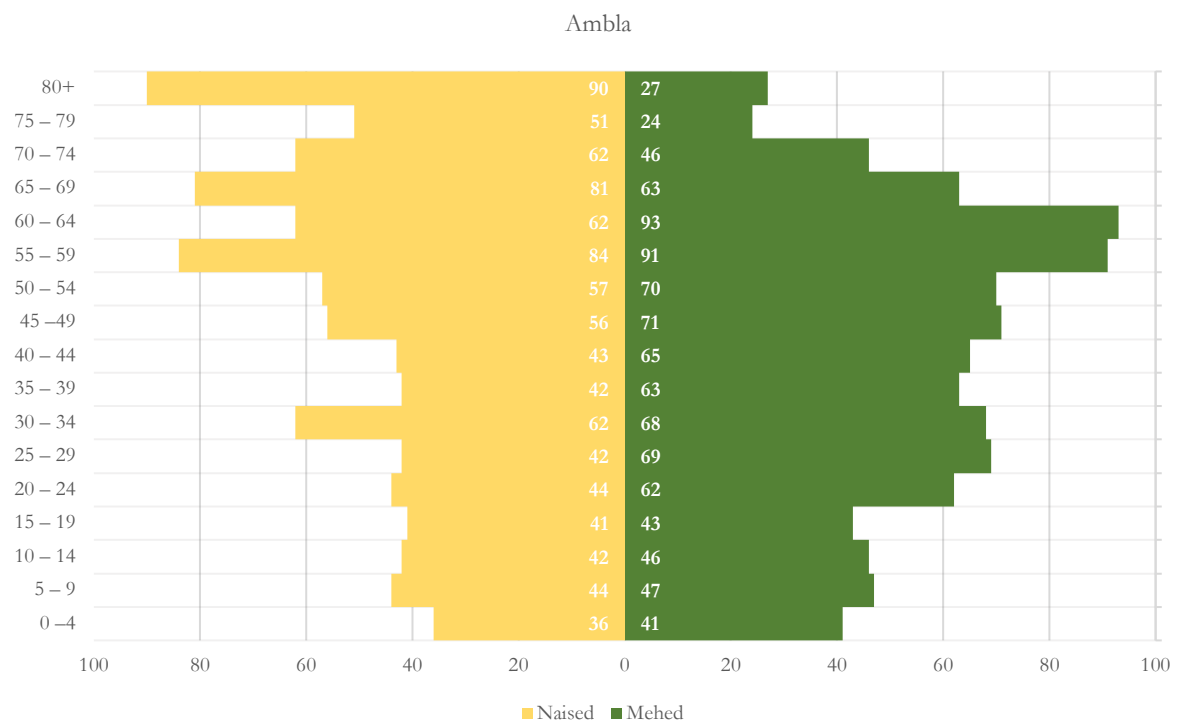
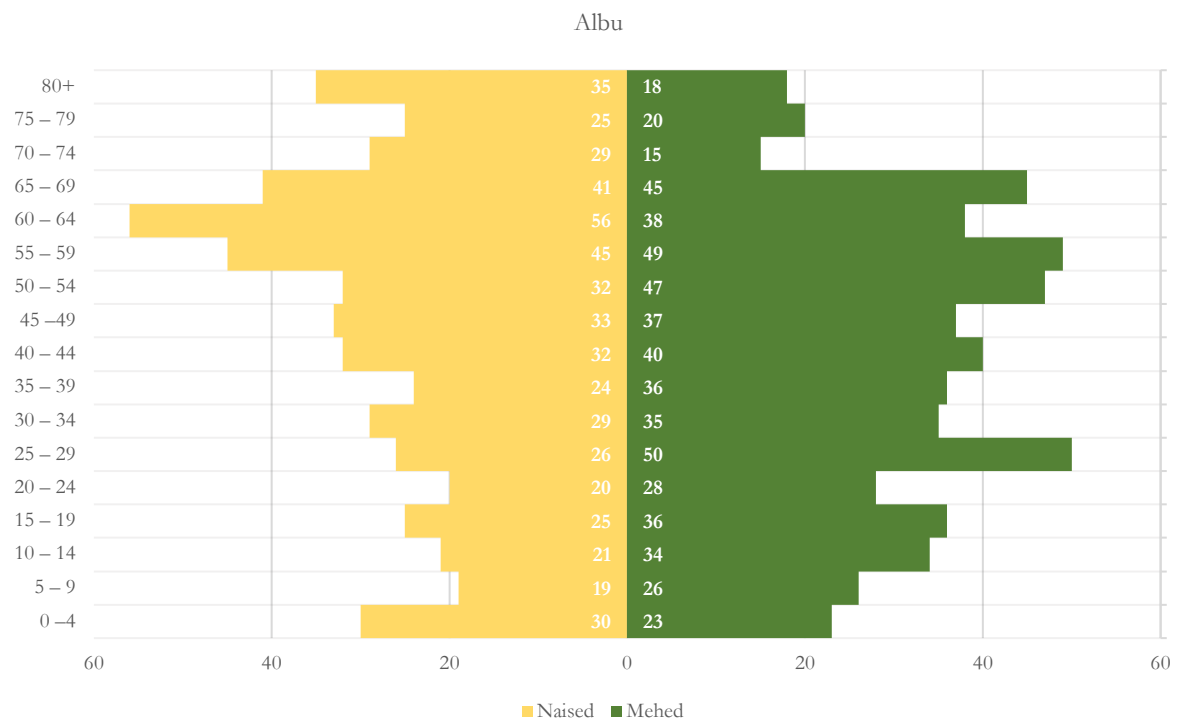
Piirkond	Kant	0 – 6	7 – 18	19 – 64	65+	Kokku	0-18	19-64	65+	Muutus 14-19	Muutus 14-19
Albu-Ambla	Ahula	25	54	258	87	424	19%	61%	21%	-45	-10%
Albu-Ambla	Albu	27	40	230	72	369	18%	62%	20%	-80	-18%
Albu-Ambla	Kaalepi	14	24	109	41	188	20%	58%	22%	-18	-9%
Albu-Ambla	Peedu	2	17	71	28	118	16%	60%	24%	-16	-12%
Albu-Ambla	Ambla	32	56	374	151	613	14%	61%	25%	-79	-11%
Albu-Ambla	Aravete	67	107	578	224	976	18%	59%	23%	-111	-10%
Albu-Ambla	Käravete	15	42	213	69	339	17%	63%	20%	-53	-14%
Järva-Jaani - Kareda	Järva-Jaani	101	161	677	249	1188	22%	57%	21%	-87	-7%
Järva-Jaani - Kareda	Jalgsema	2	8	42	20	72	14%	58%	28%	-2	-3%
Järva-Jaani - Kareda	Karinu	15	27	140	60	242	17%	58%	25%	-34	-12%
Järva-Jaani - Kareda	Peetri	28	28	167	63	286	20%	58%	22%	-9	-3%
Järva-Jaani - Kareda	Kareda	14	19	137	44	214	15%	64%	21%	-3	-1%
Järva-Jaani - Kareda	Müüsleri	7	10	89	25	131	13%	68%	19%	-2	-2%
Koeru	Vao	27	64	210	74	375	24%	56%	20%	-10	-3%
Koeru	Koeru	85	169	675	264	1193	21%	57%	22%	-119	-9%
Koeru	Ervita	33	53	221	73	380	23%	58%	19%	-26	-6%
Koeru	Kuusna	8	11	46	21	86	22%	53%	24%	1	1%
Imavere-Koigi	Koigi	50	60	300	104	514	21%	58%	20%	-30	-6%
Imavere-Koigi	Väike-Kareda	2	9	40	15	66	17%	61%	23%	-7	-10%
Imavere-Koigi	Päinurme	8	15	121	61	205	11%	59%	30%	-19	-8%
Imavere-Koigi	Sõrandu	9	26	66	32	133	26%	50%	24%	9	7%
Imavere-Koigi	Imavere	44	97	391	97	629	22%	62%	15%	-56	-8%
Imavere-Koigi	Käukonna	21	22	113	50	206	21%	55%	24%	-20	-9%
Järva vald	Kokku	636	1119	5268	1924	8947	20%	59%	22%	-816	-8%

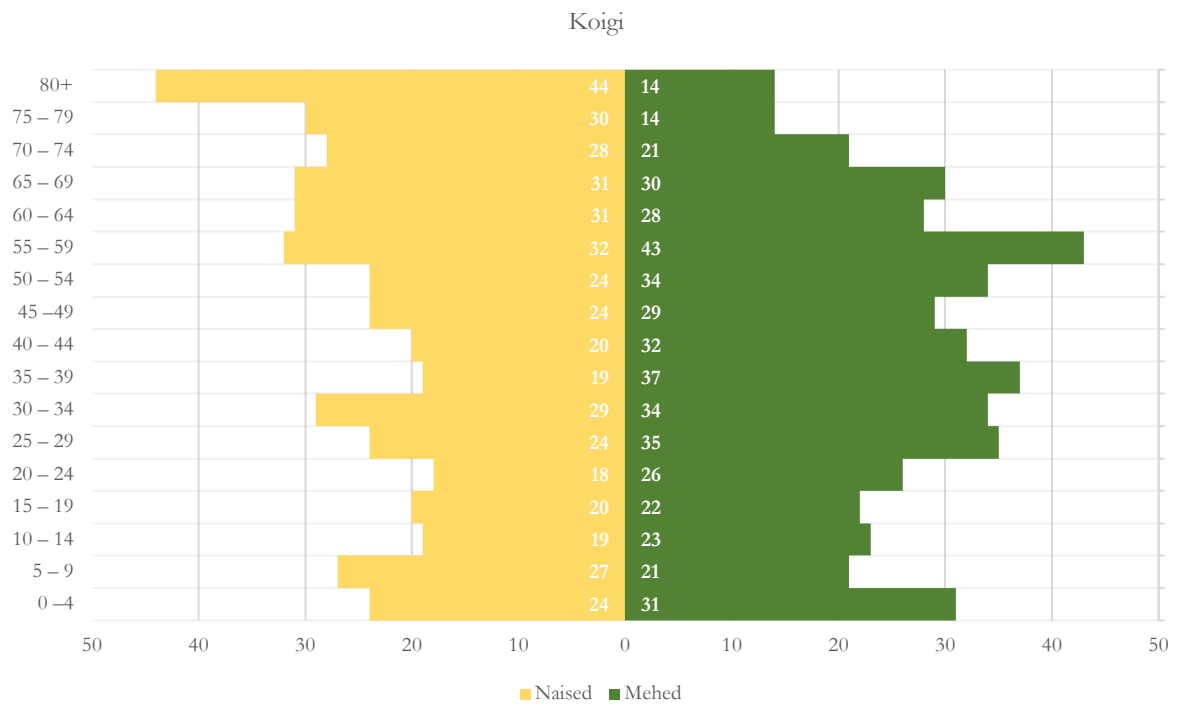
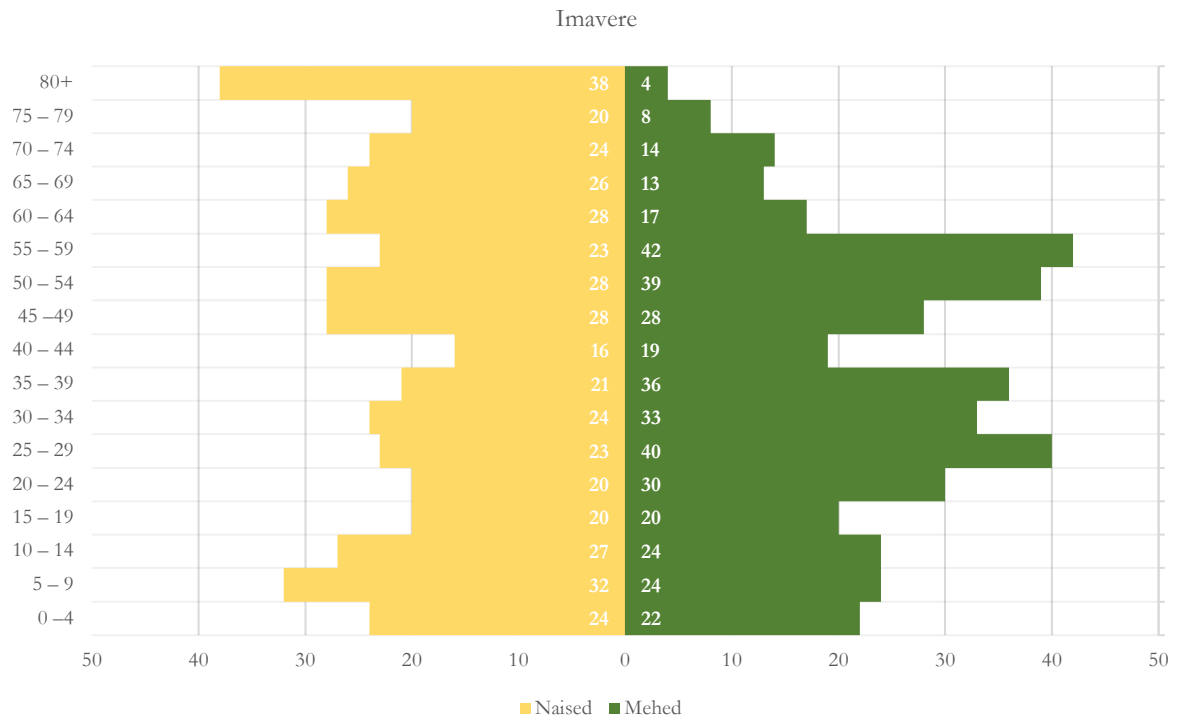
Lisa 2. Vanuserühm 0-18 piirkondades

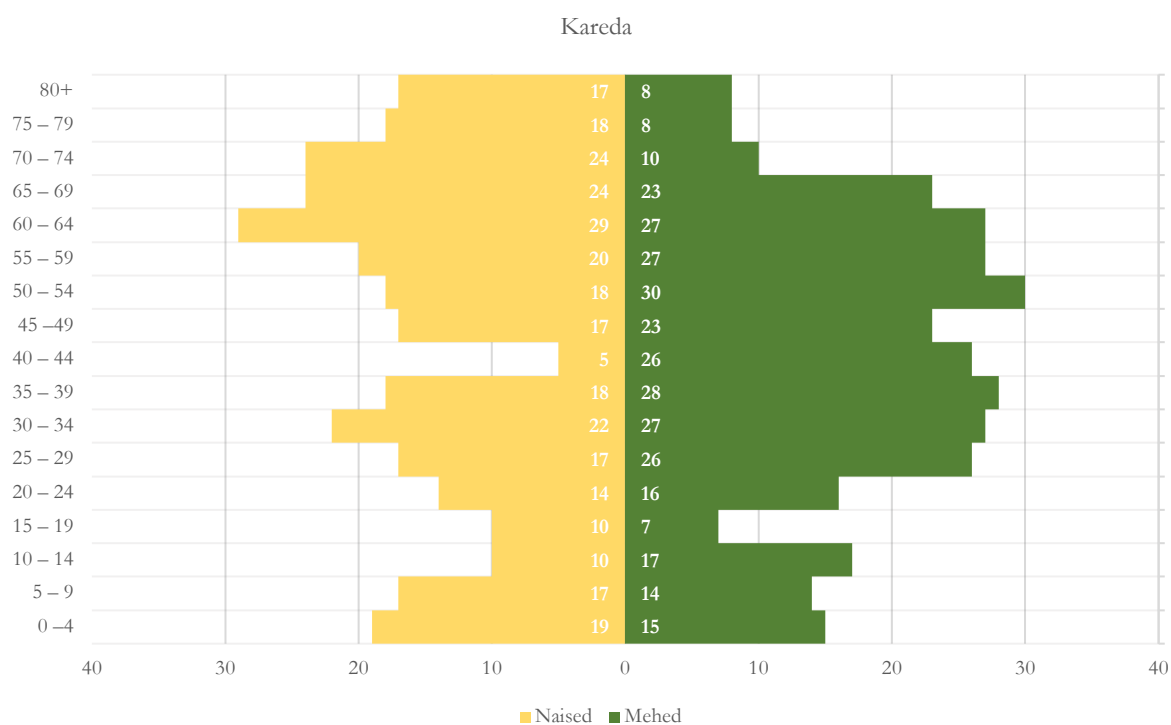
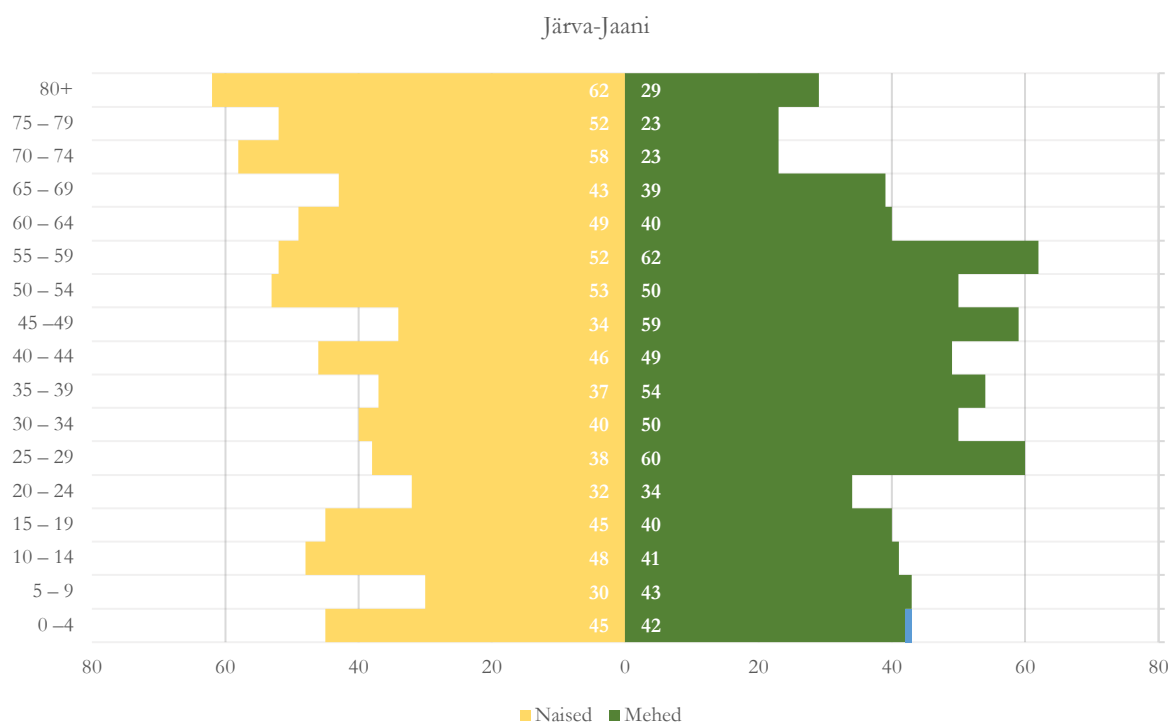

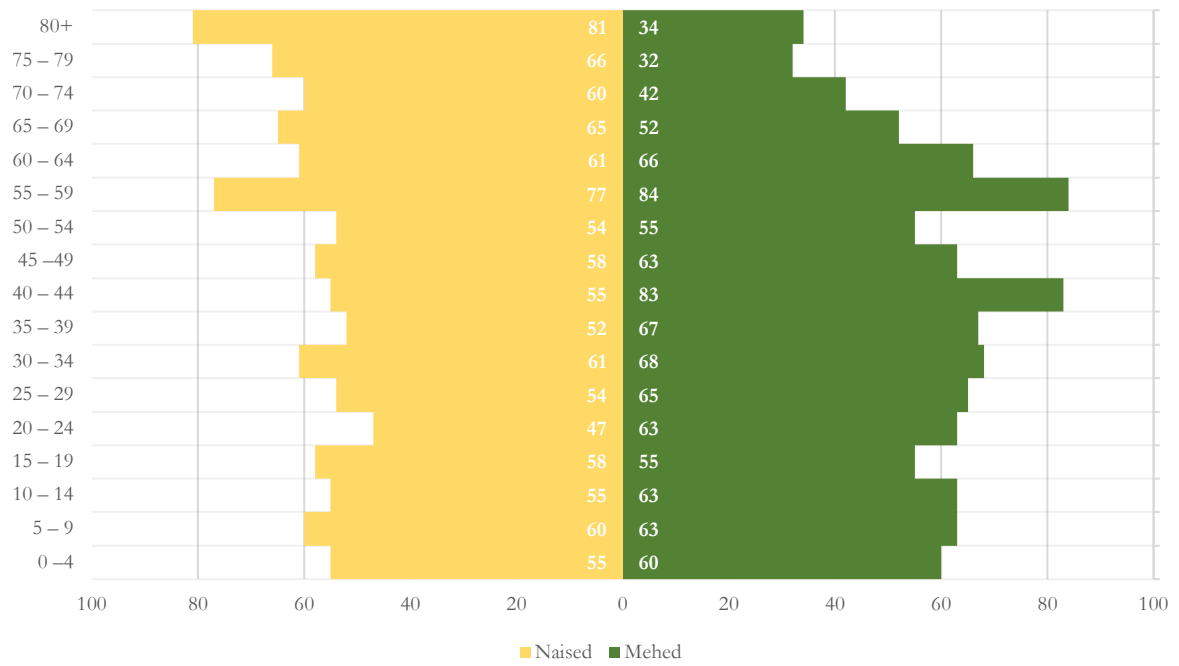
Lisa 3. Rahvastiku vanusstruktuur piirkondades

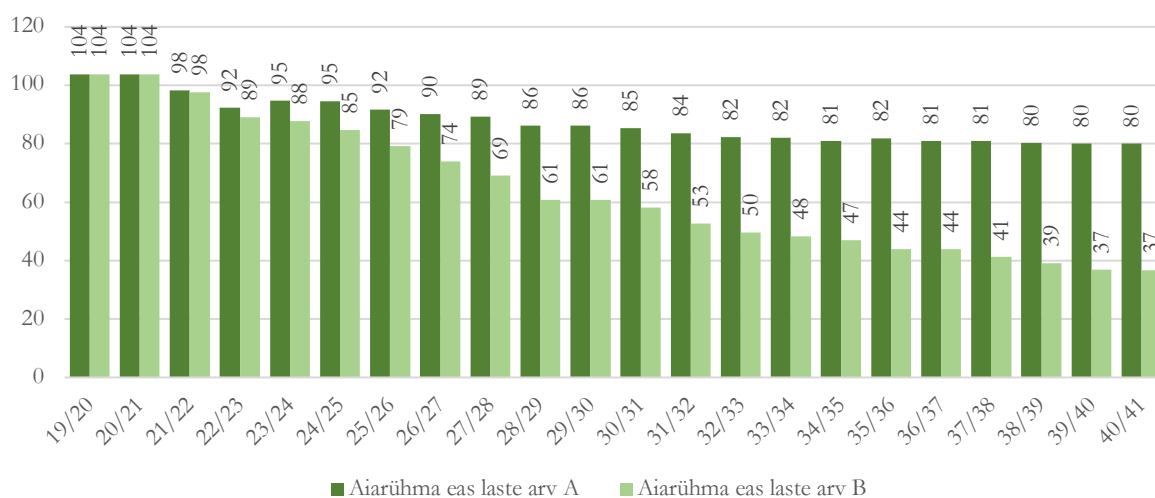
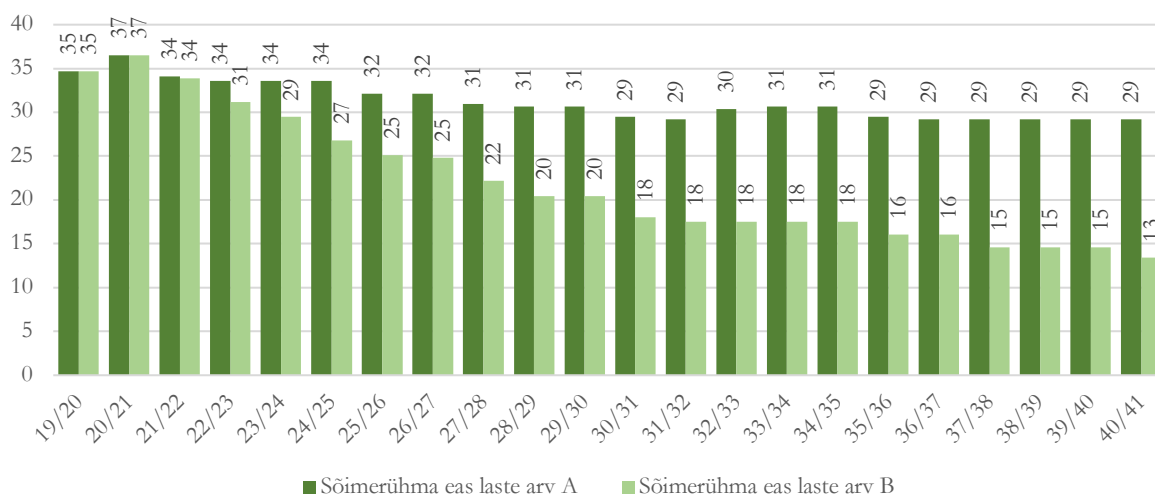
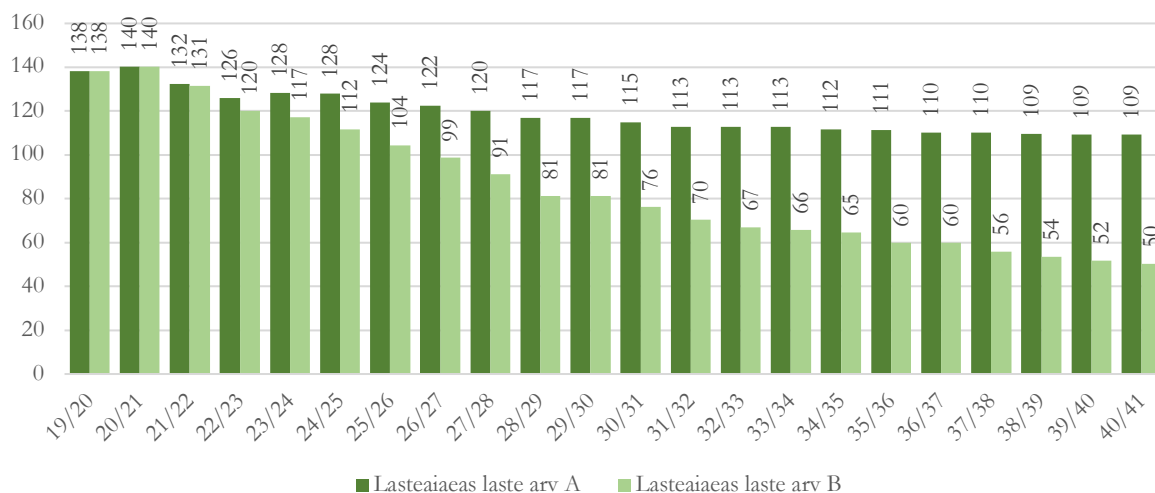

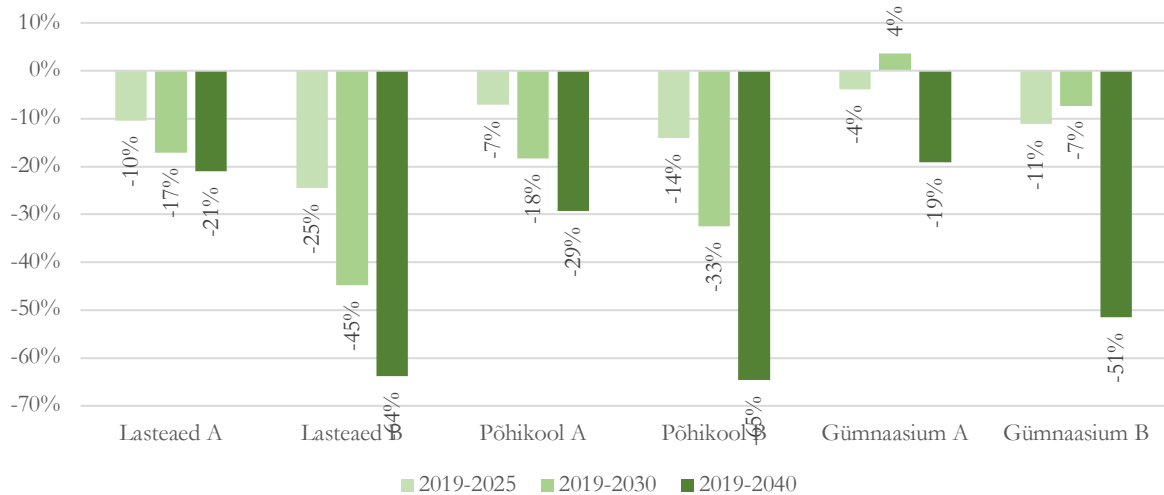
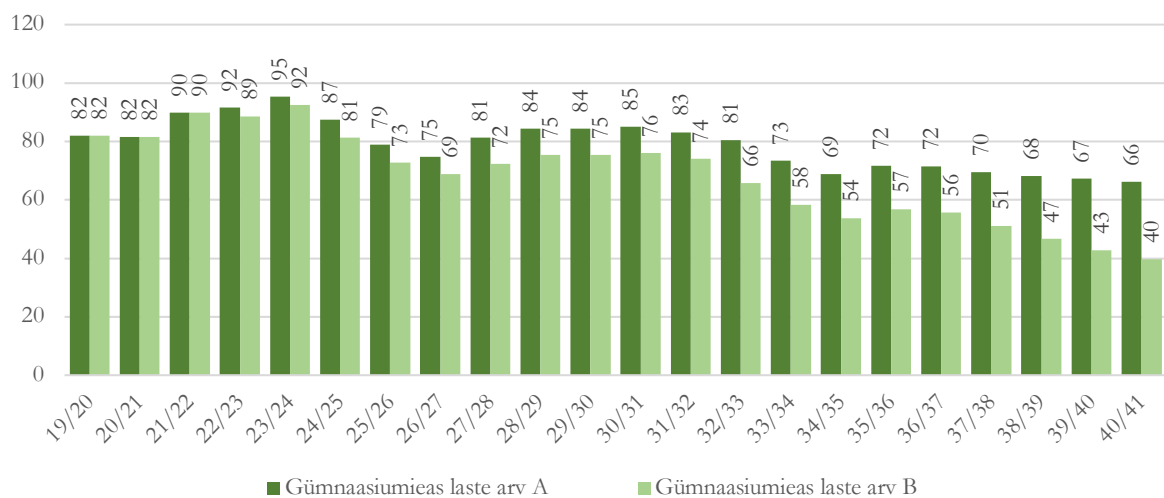
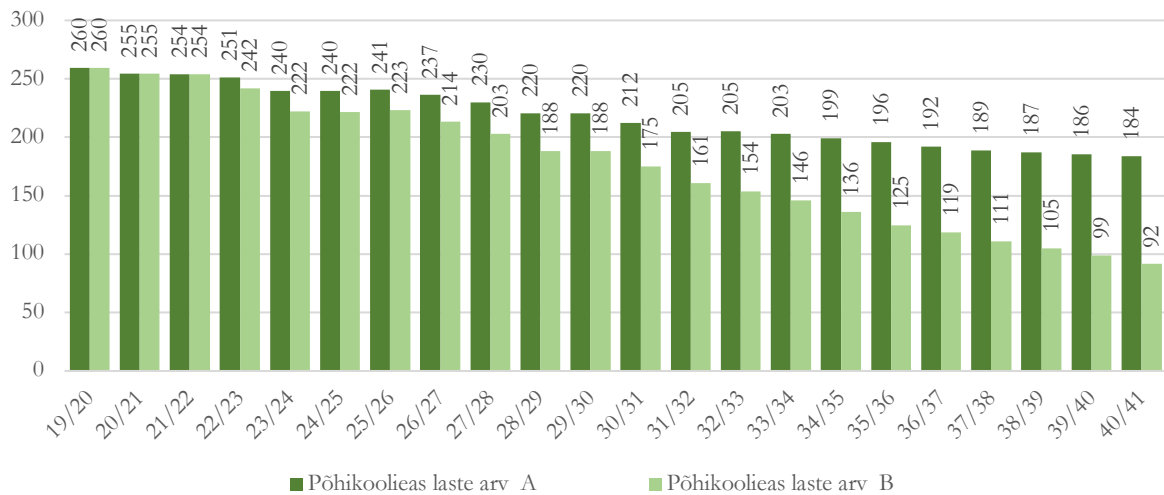
Koeru

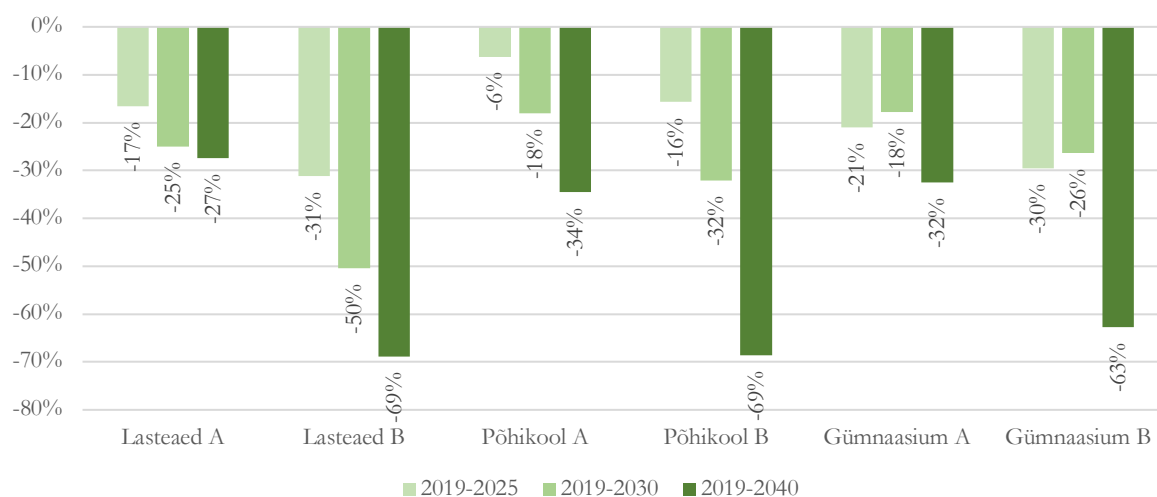
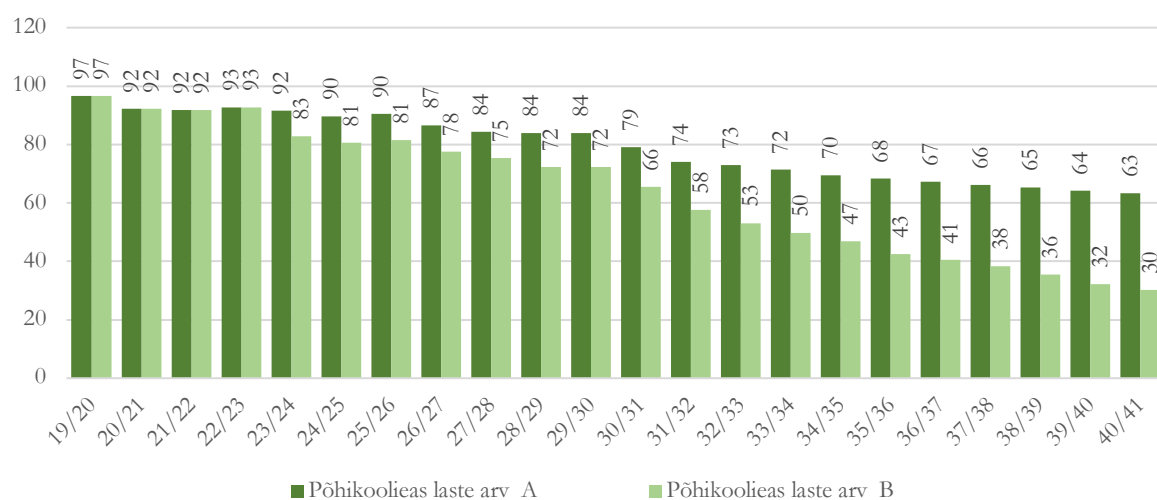
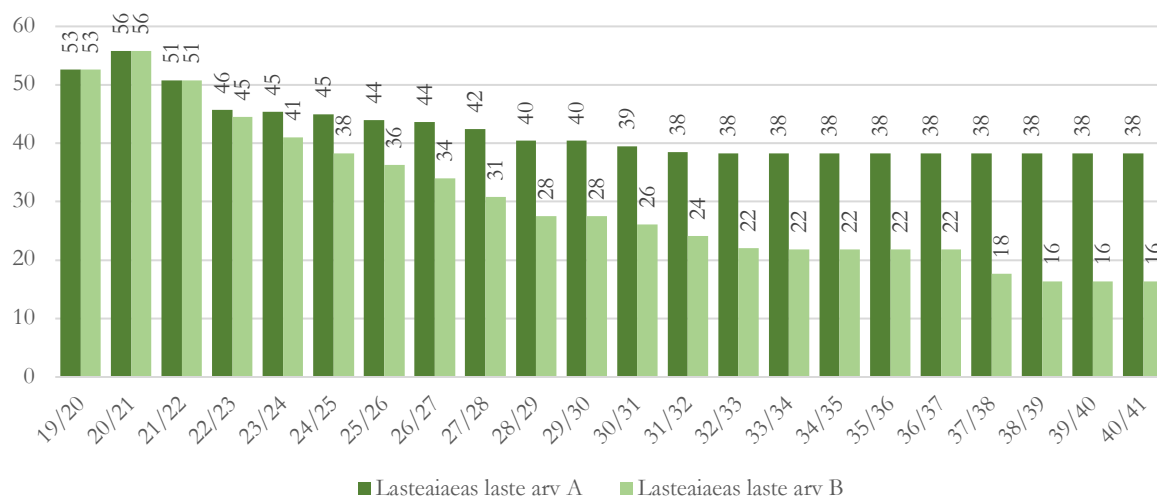
Lisa 4. Rahvastikuprognoos piirkondades

Lisa 4.1 Albu-Ambla piirkond

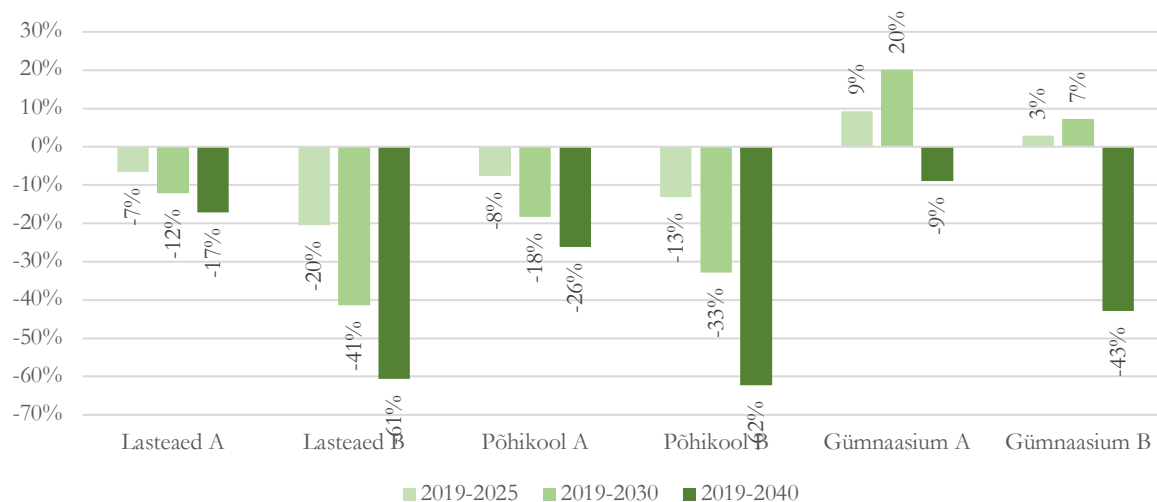
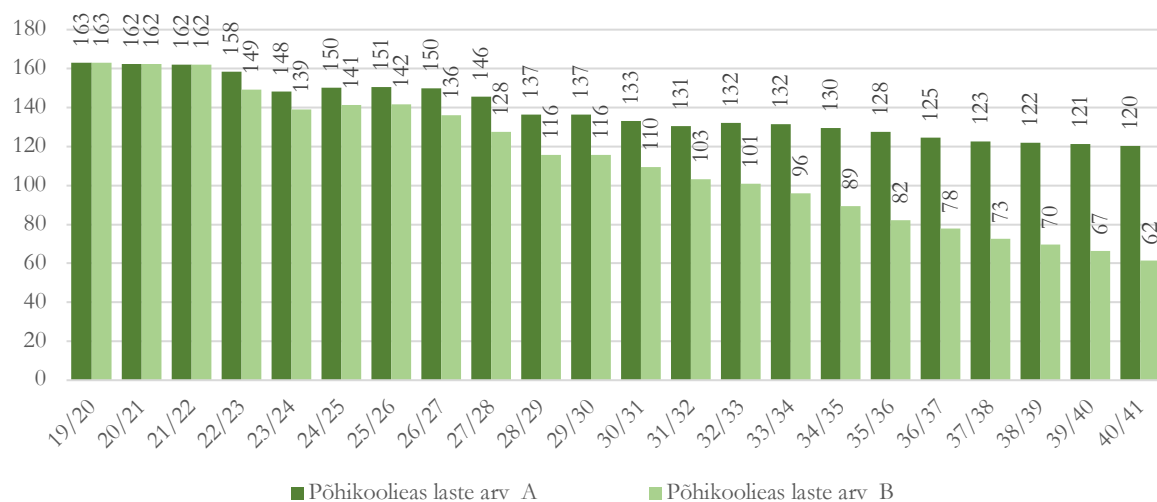
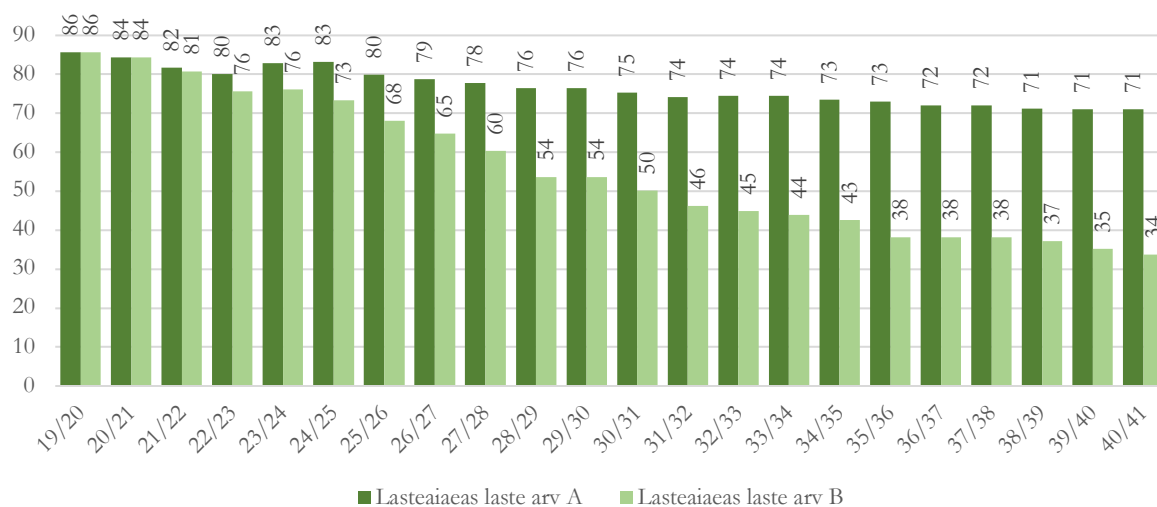

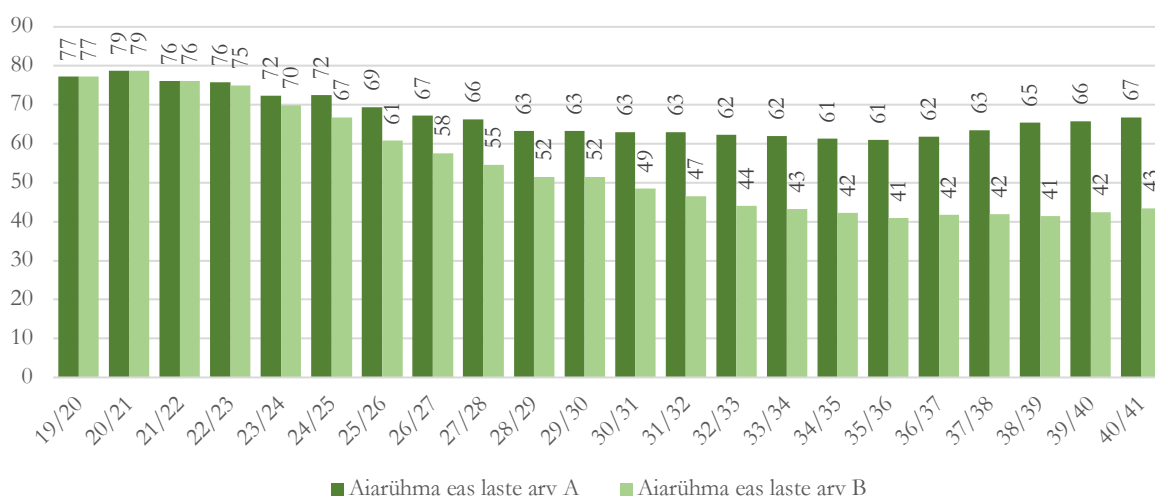
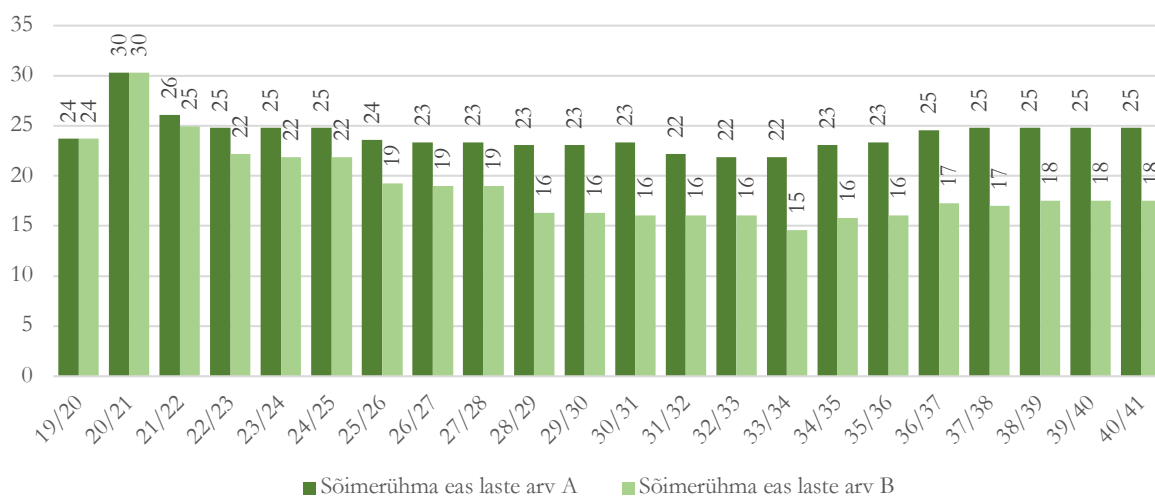
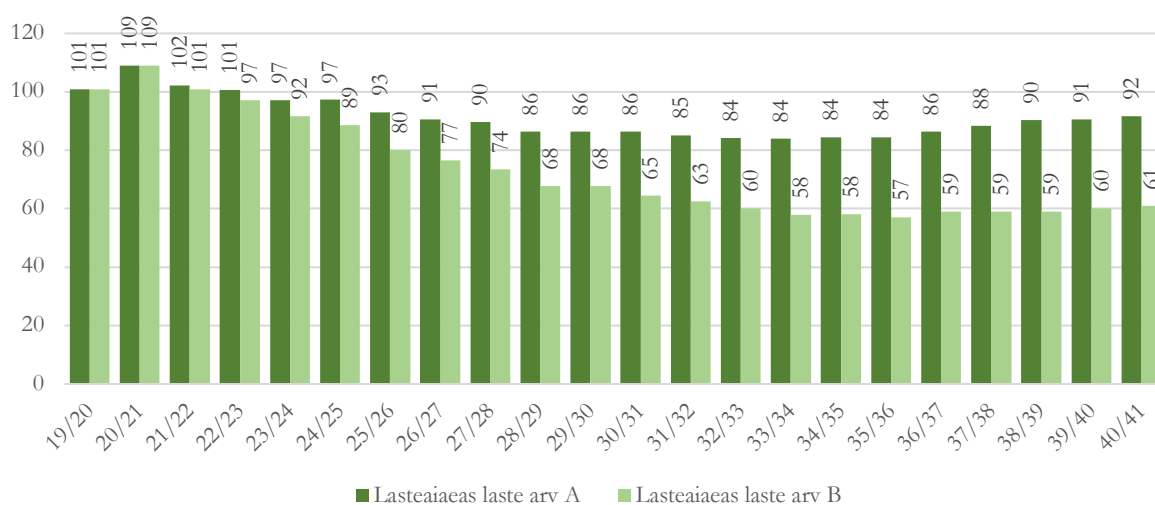
Lisa 4.1.1 Albu

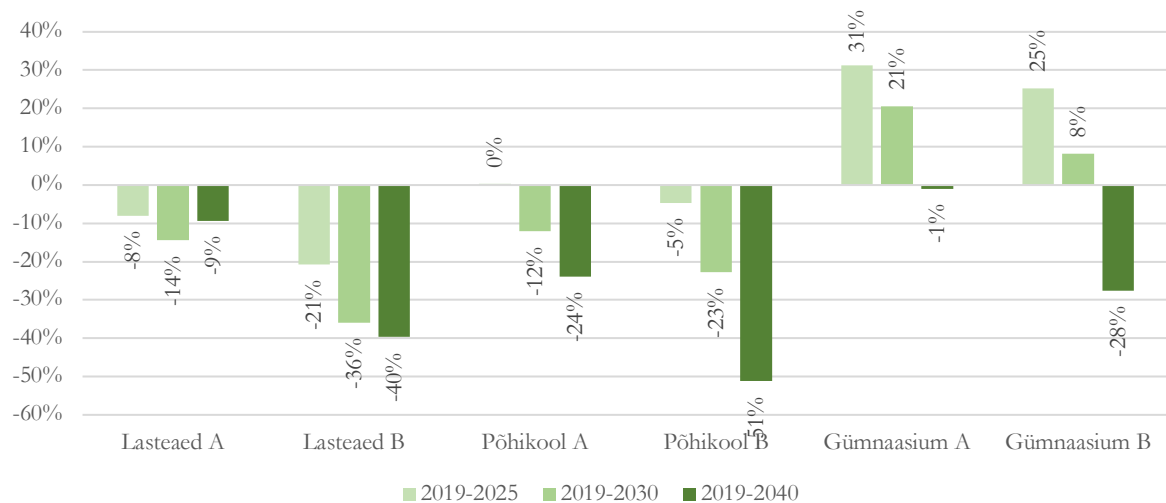
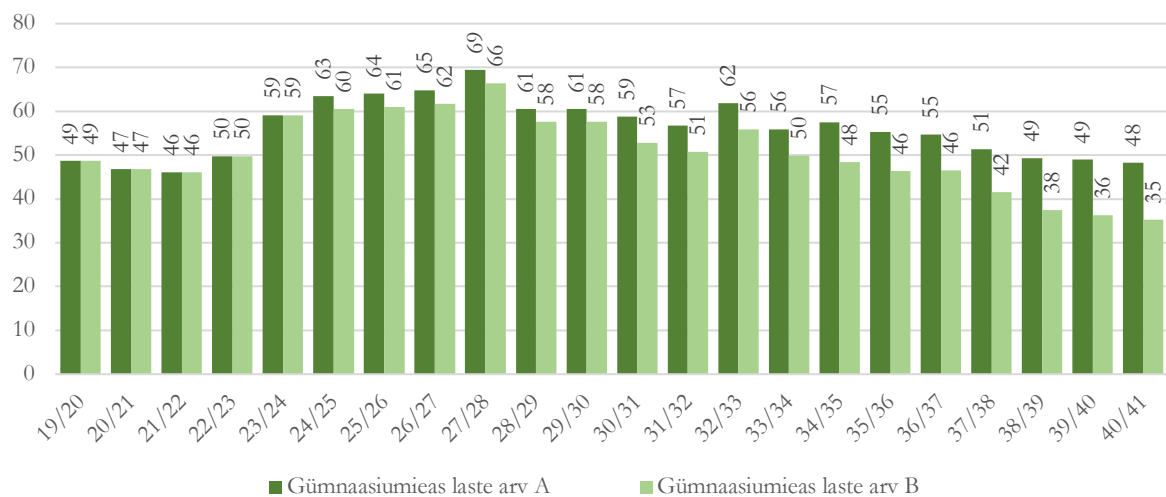
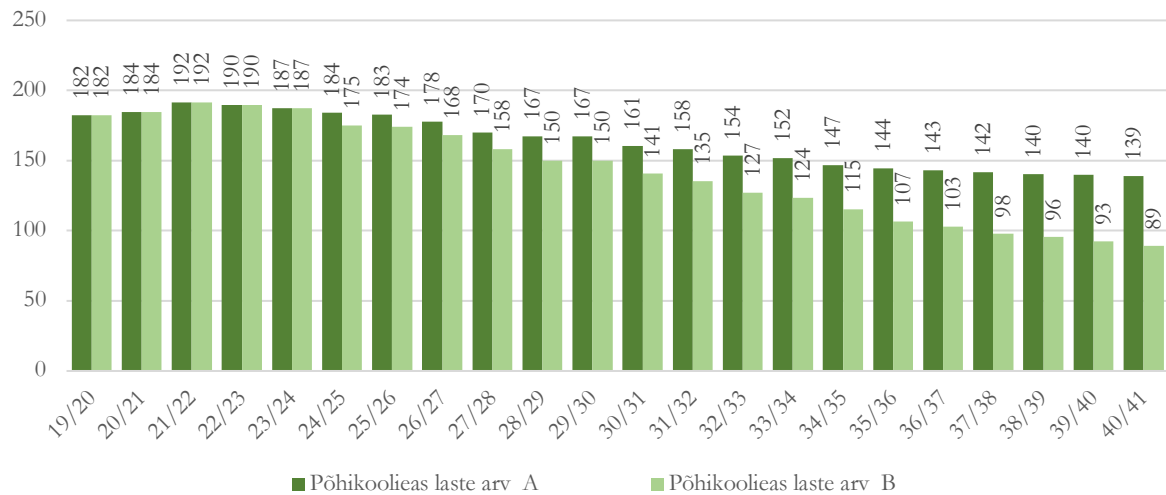

Lisa 4.1.2 Ambla

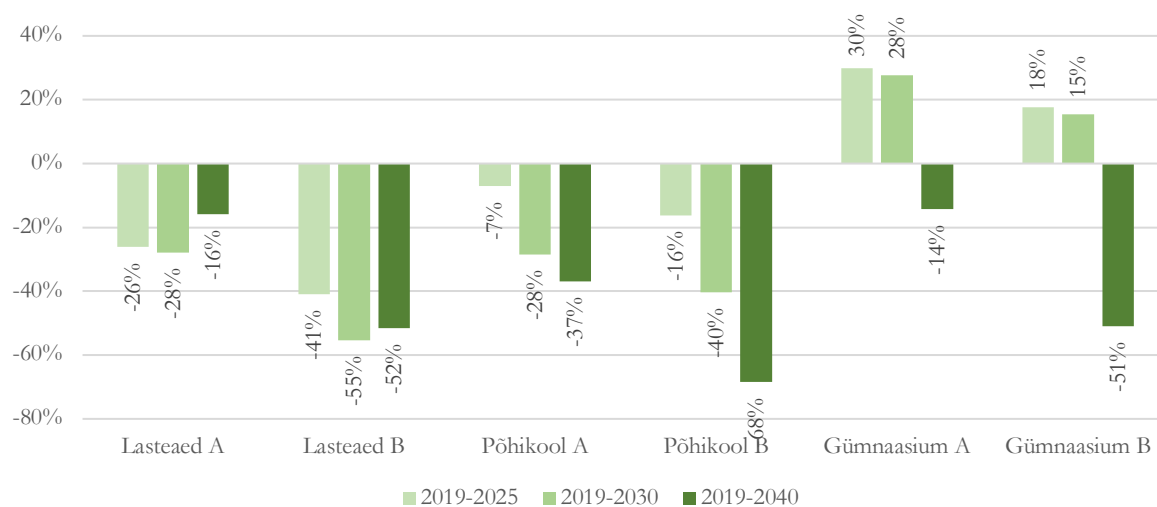
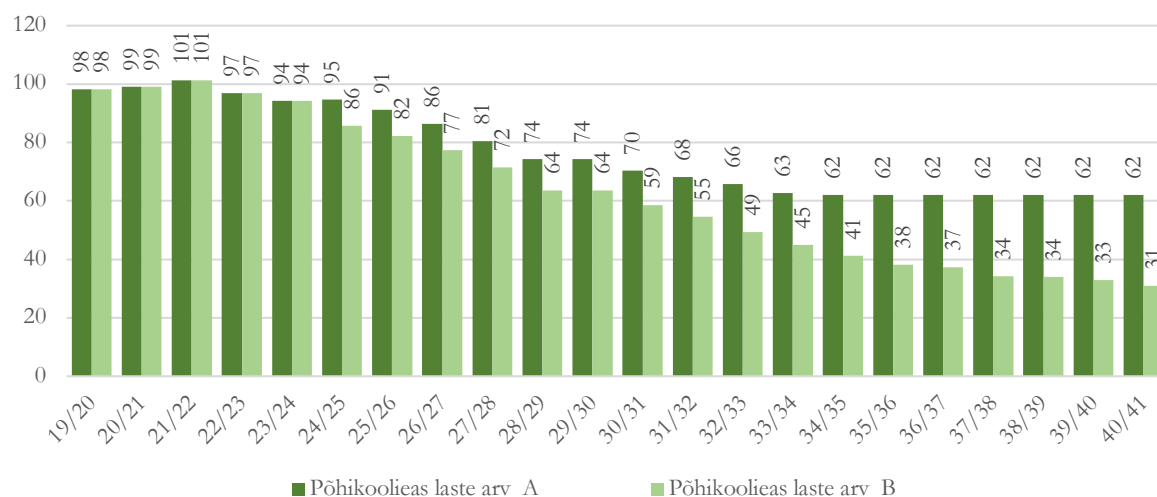
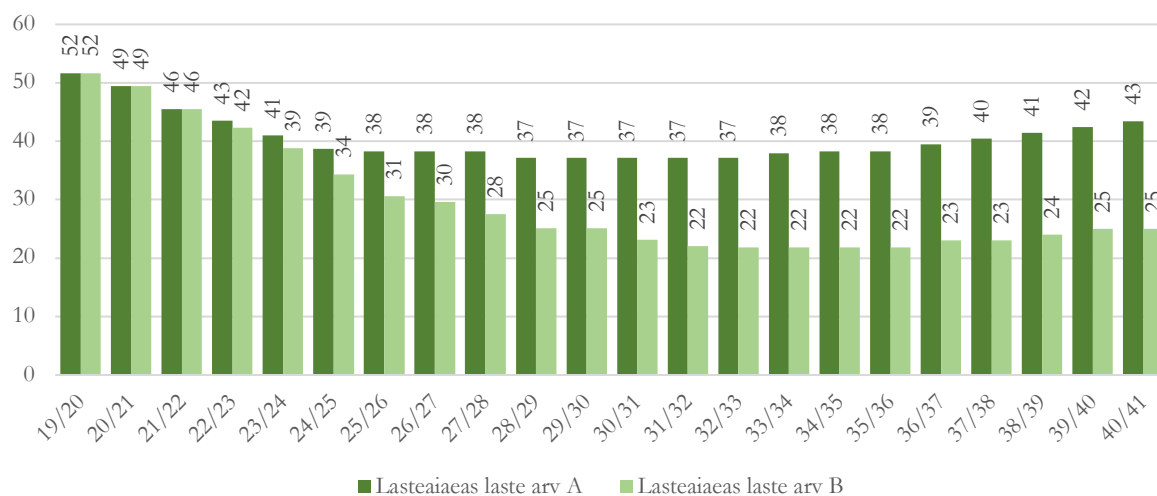

Lisa 4.2 Imavere-Koigi piirkond

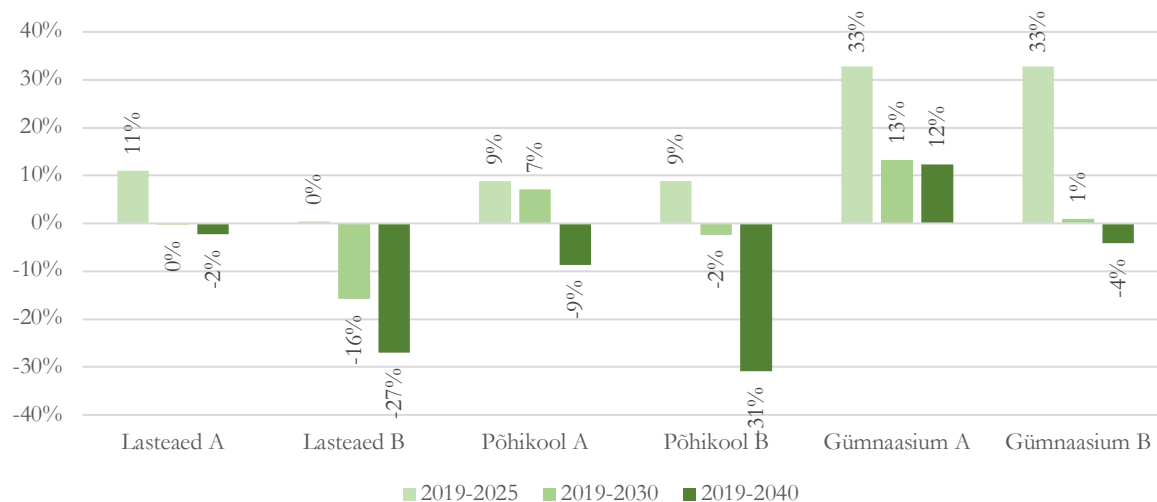
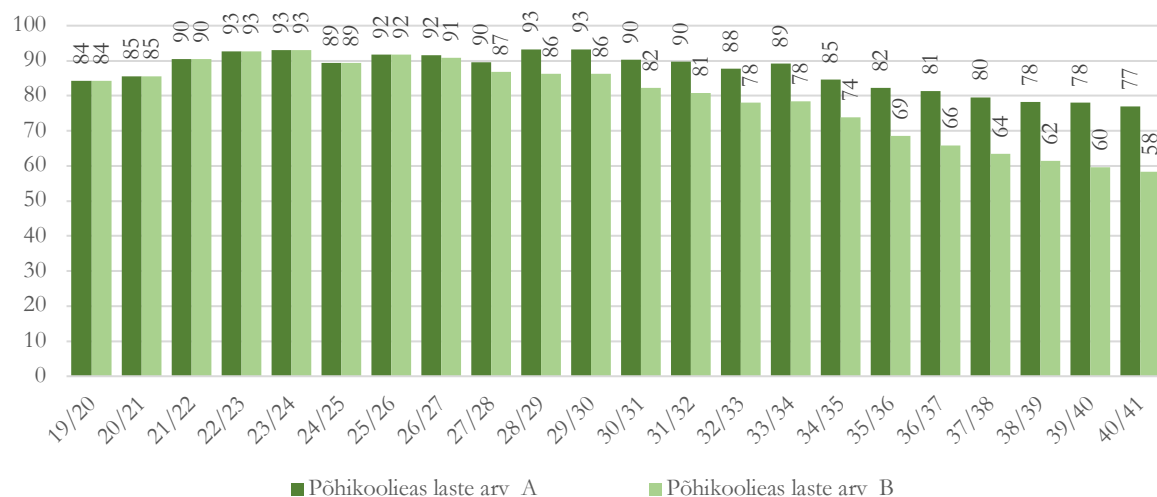
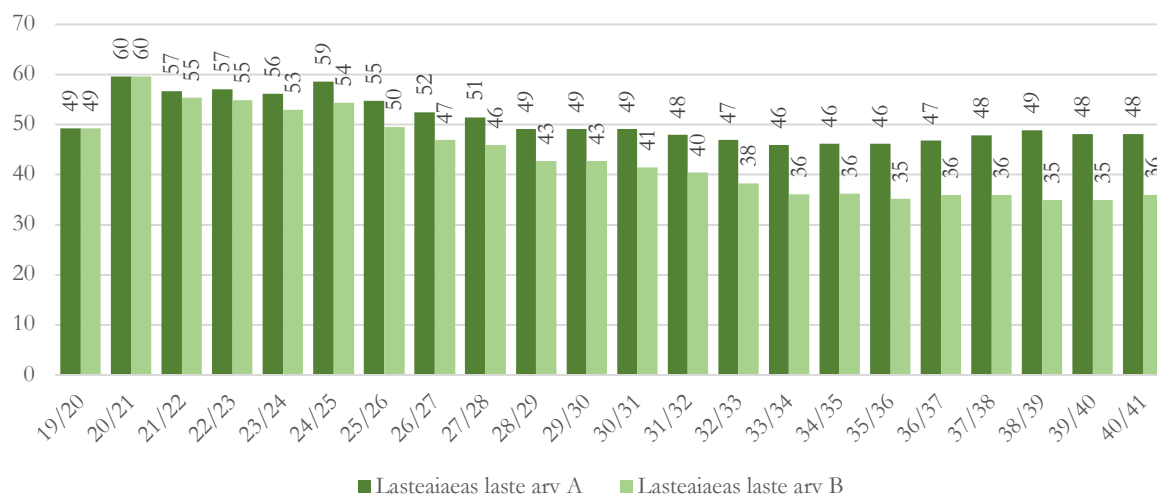

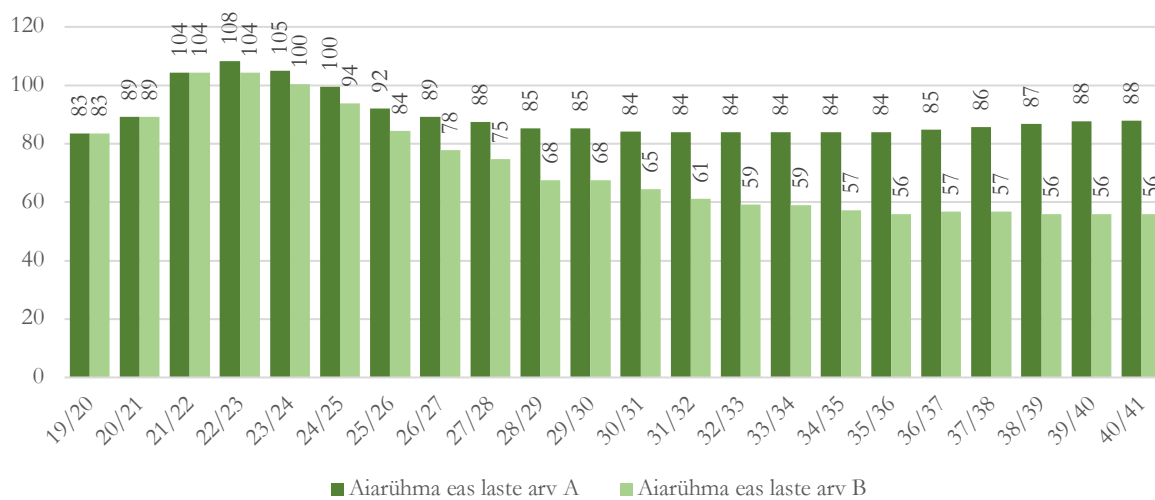
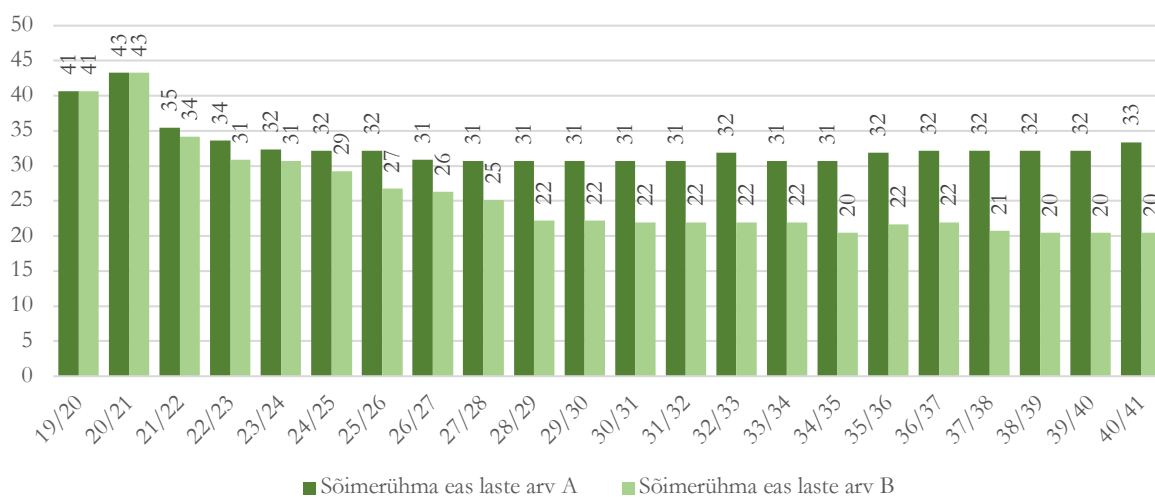
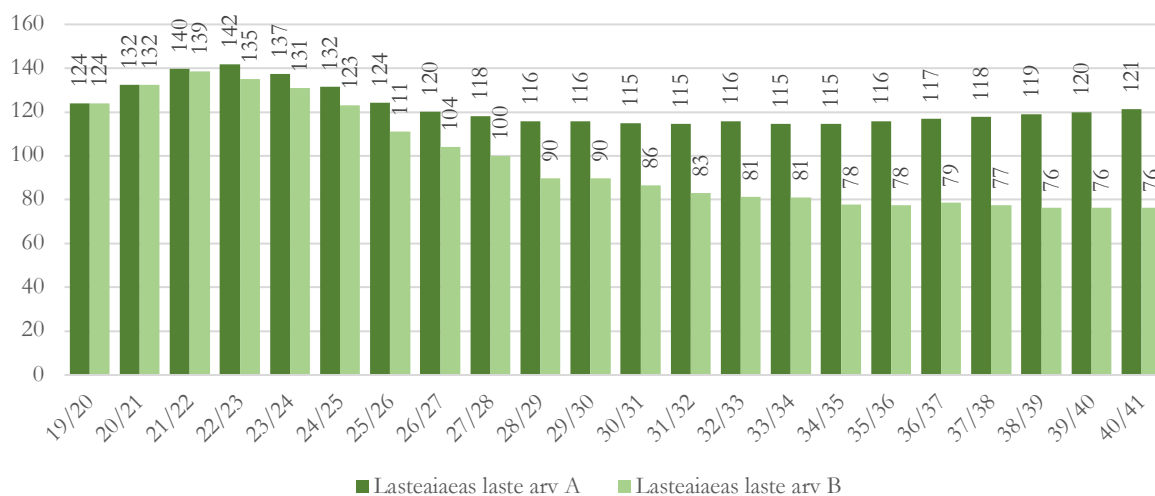
Lisa 4.2.1 Imavere

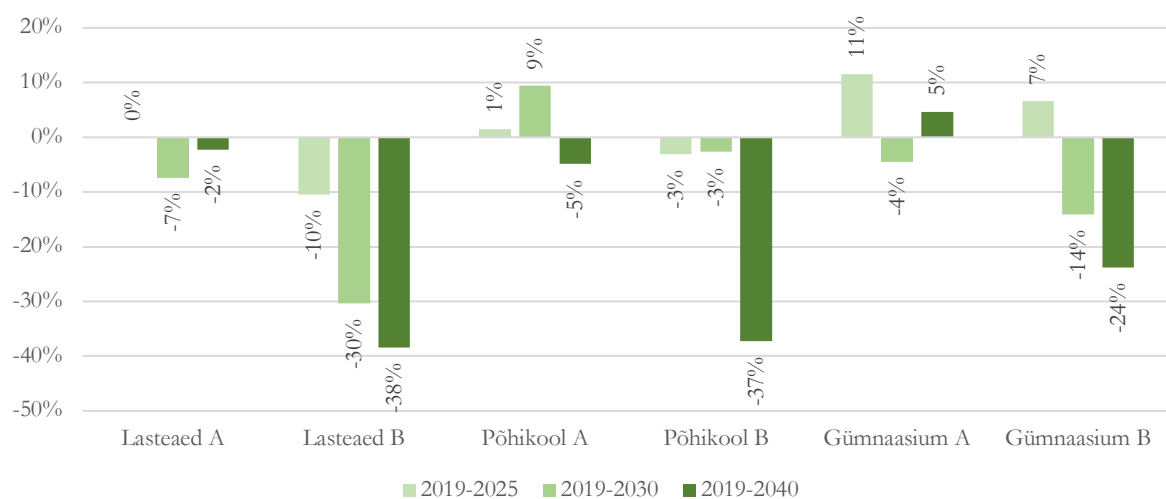
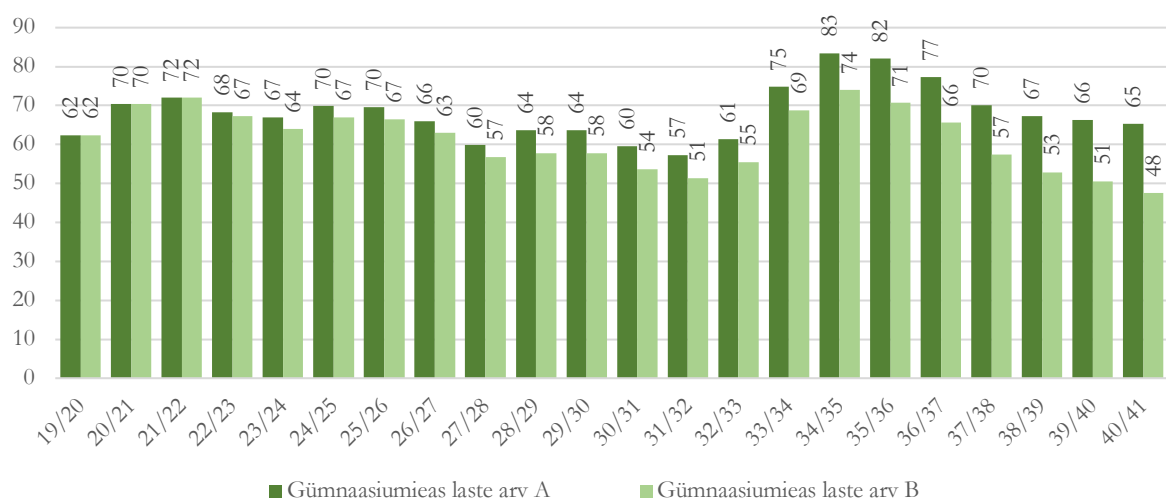
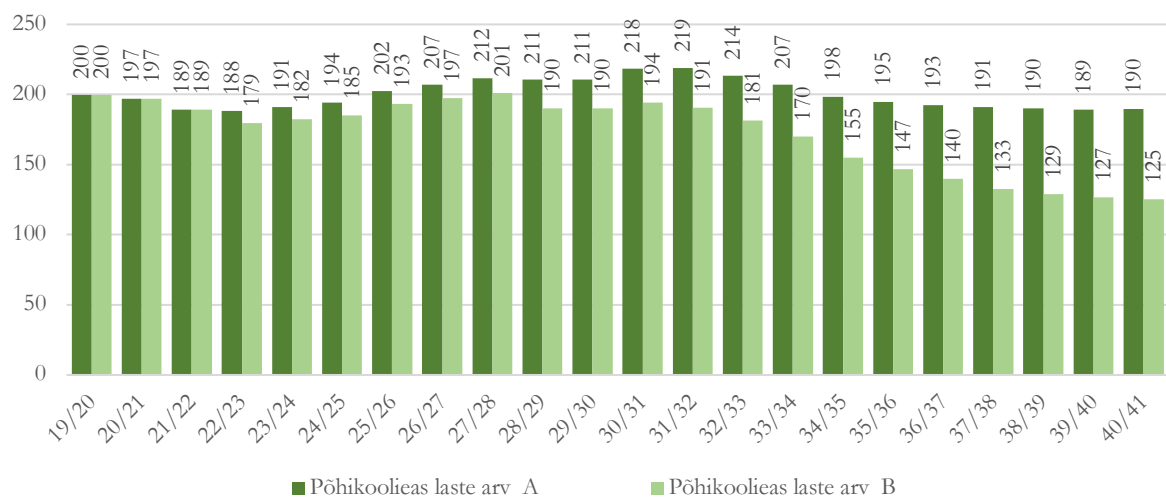

Lisa 4.2.2 Koigi

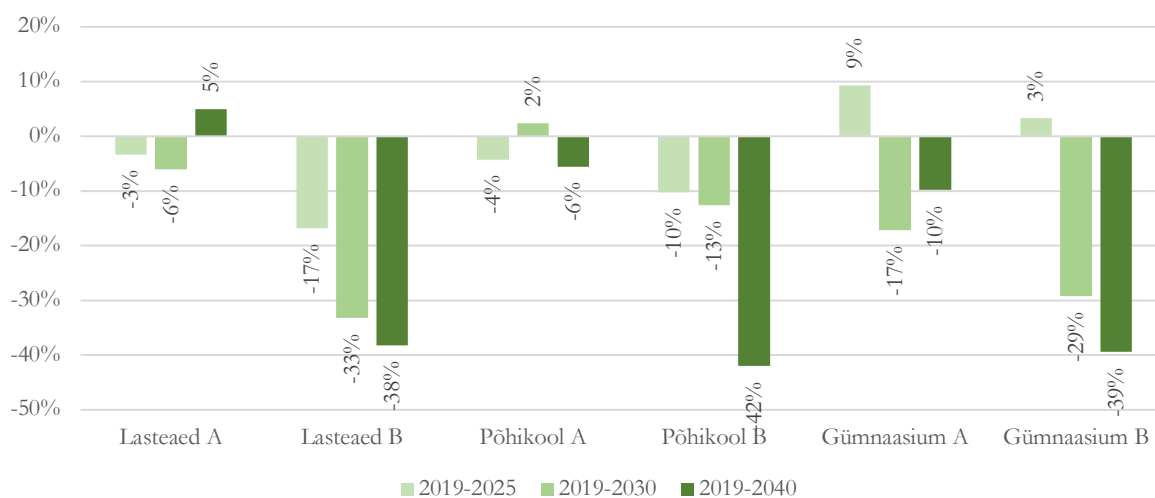
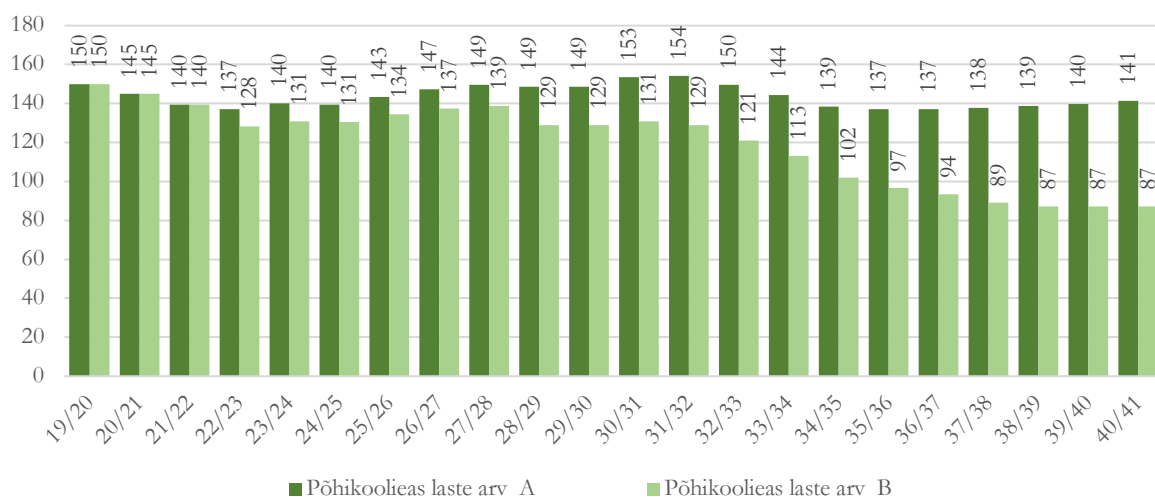
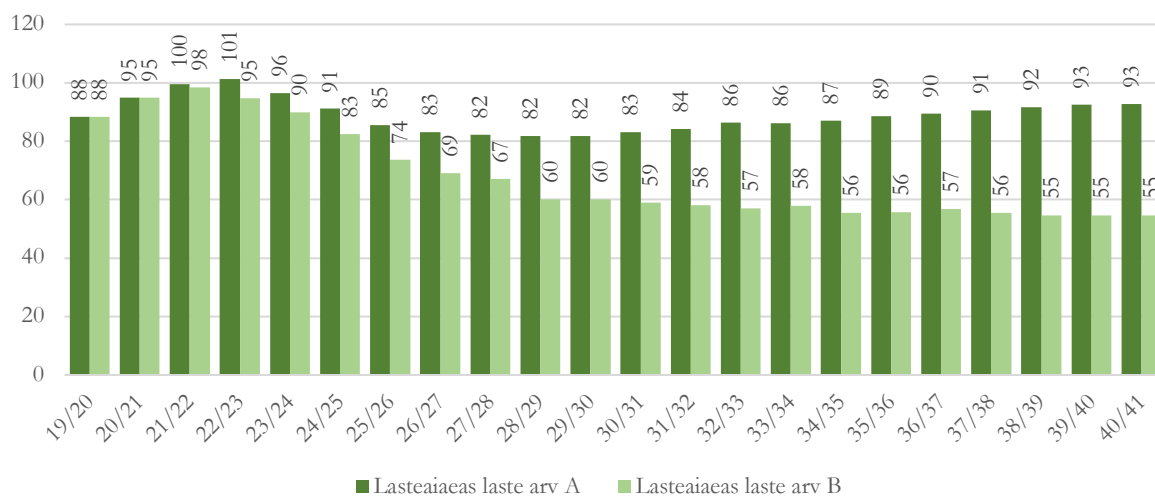

Lisa 4.3 Järva-Jaani – Kareda piirkond

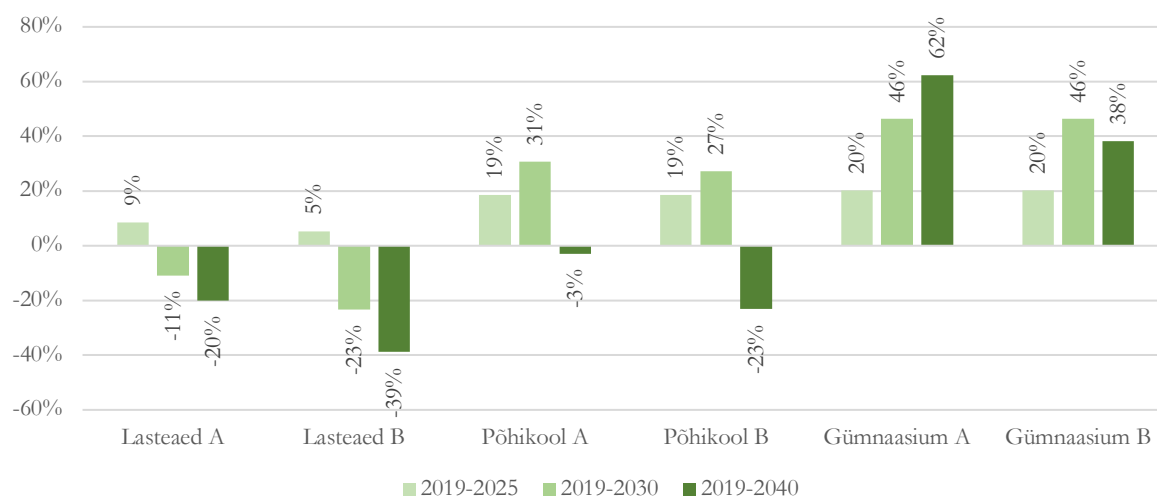
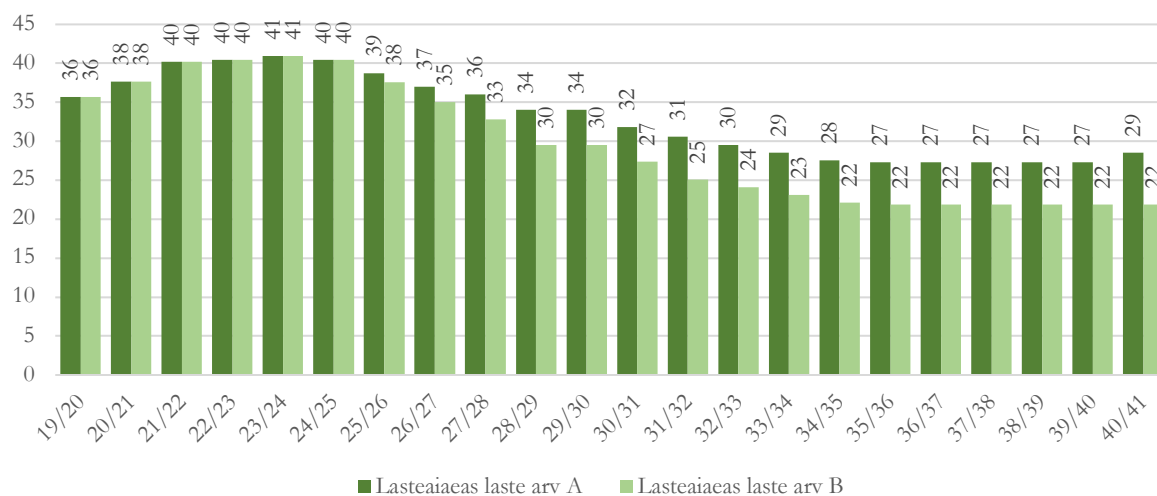

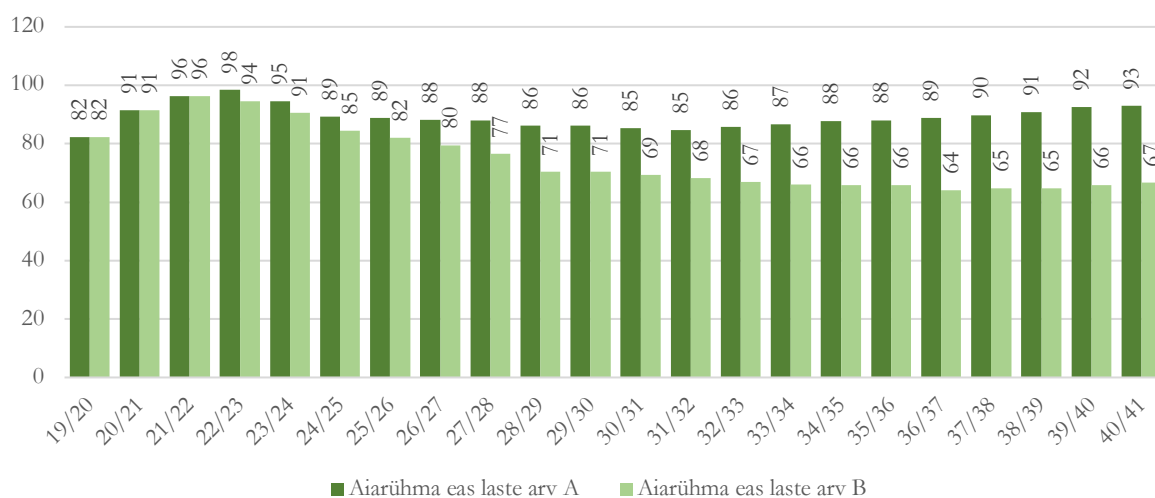
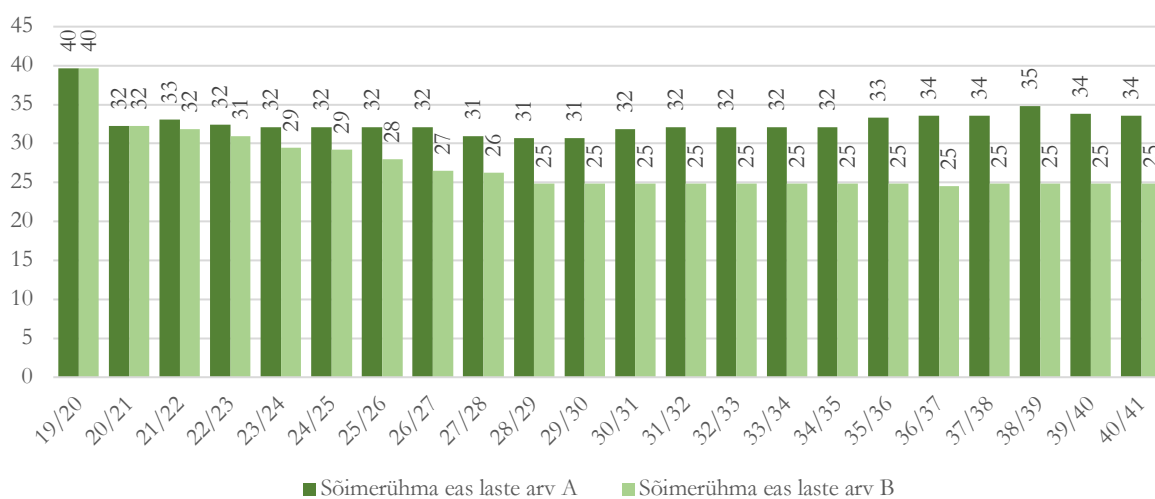
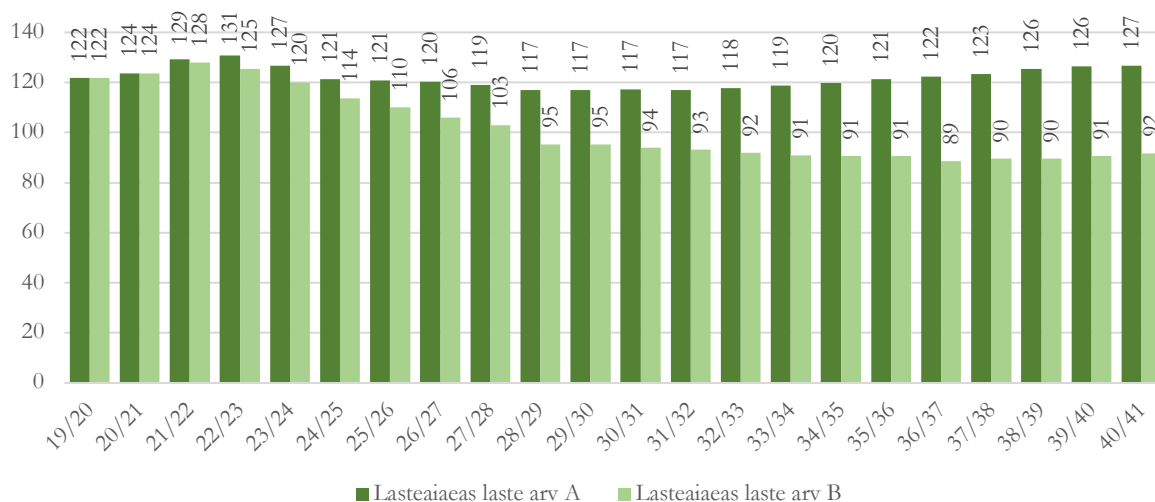
Lisa 4.3.1 Järva-Jaani

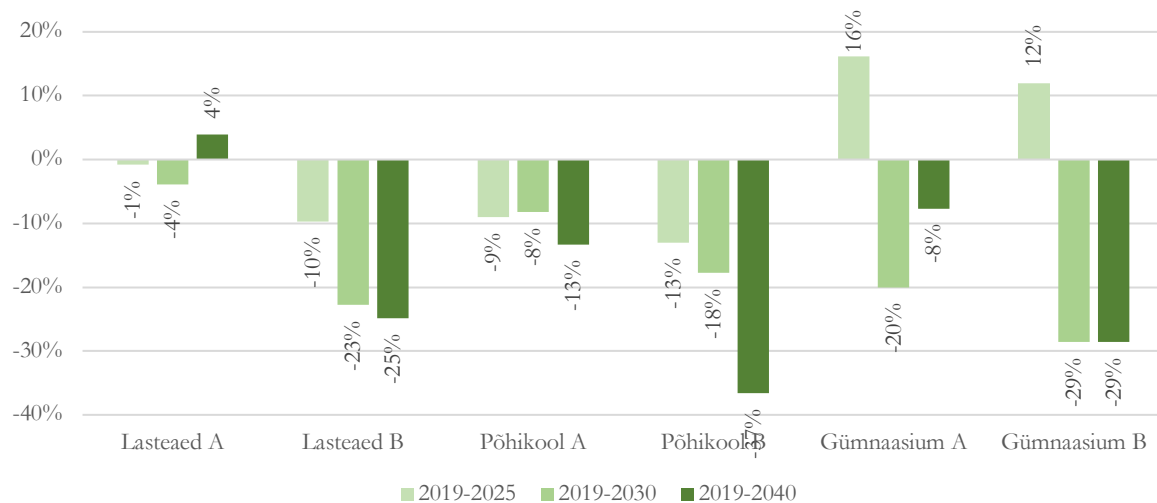
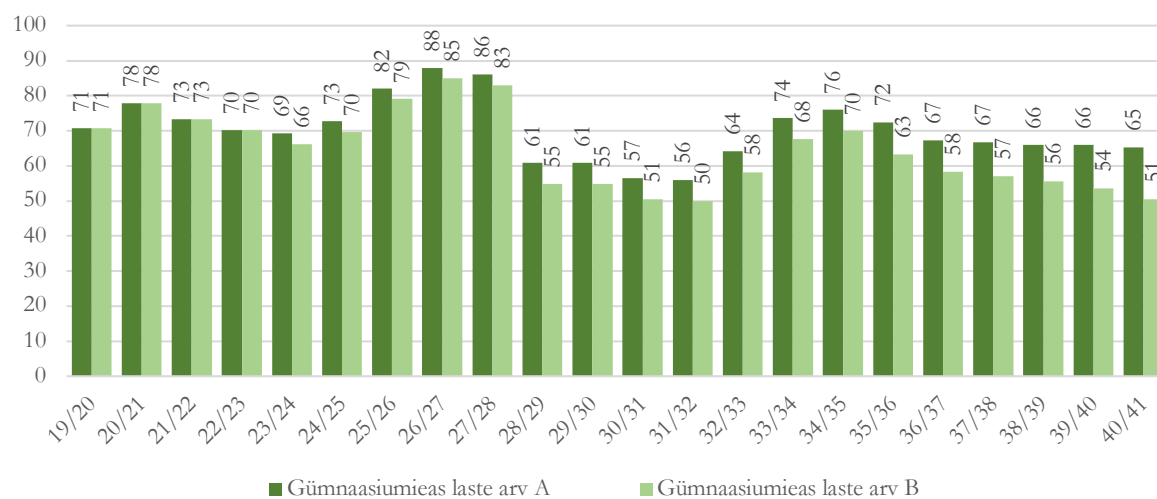
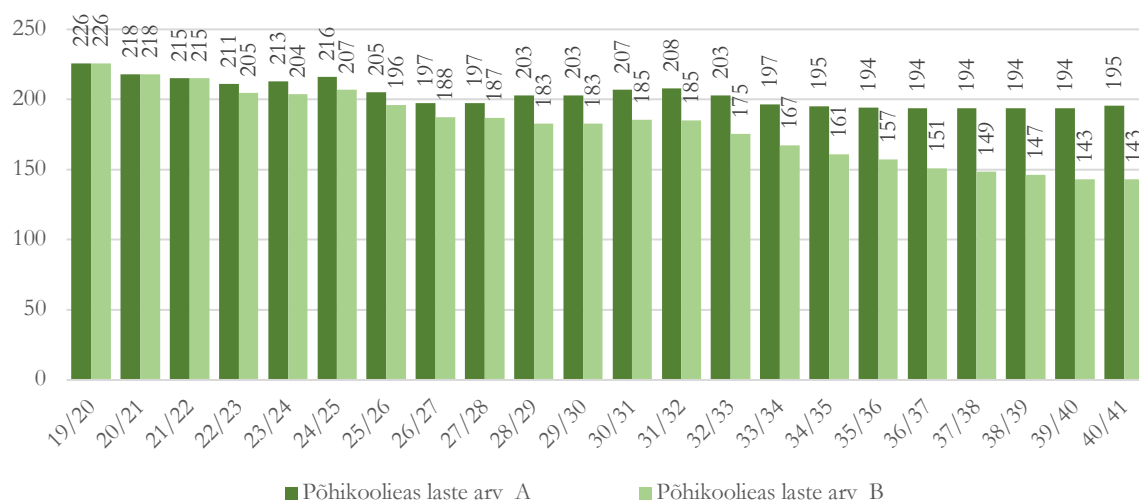

Lisa 4.3.2 Kareda

Lisa 4.4 Koeru piirkond

Lisa 5. Lasteaedade töökohtade koosseis

	Albu	Ahula	Ambla	Aravete	Imavere	Järva- Jaani	Koeru (sh Vao)	Koigi	Peetri	Kokku
Direktor/juhataja					1	1	1			3,0
Õppeala juhataja				1		0,5	1	0,2		2,7
Vanemõpetaja	1	1		0,6			1	1,8		5,4
Õpetaja	2	1	2,35	6	6	10	9	2	4	42,4
Assistant							4			4,0
Õpetaja abi	3	4	1	5	4	5	7	2	2	33,0
Liikumine ja muusika	0,5	0,5	0,125	1,3	0,5		1,875	0,16	0,25	5,2
Logopeed				0,3	0,4	1	1	0,4	0,1	3,2
Eripedagoog	0,25	0,25				0,5				1,0
Muu (med /tuguisik jms)						0,1	1			1,1
KOKKU	6,8	6,8	3,5	14,2	11,9	18,1	26,9	6,6	6,4	101,0
Tugistegevuse töökohtade arv										
Kinnisvara töötajate arv										
Majandusjuhataja				0,5	0,5		1			2
Sisekoristaja / pesu					0,5	1	1,5			3
Remonditöötaja / hooldustehnik				0,5			0,25			0,75
Majahoidja, valvur, garderoob				0,5	0,5	1	1,45		0,4	3,85
Toitlustuse töötajate arv										
Peakokk /söökla juhataja				1						1
Kokk				0,5	1		2,5		1	5
Kokaabi /lasteaia abitööline							0,5		1	1,5
Köögitööline/koristaja					0,25					0,25
KOKKU	0	0	0	3	2,75	2	7,2	0	2,4	17,35
KÕIK KOKKU	6,8	6,8	3,5	17,2	14,7	20,1	34,1	6,6	8,8	118,3

Lisa 6. Koolide töökohtade koosseis

	Albu Põhikool	Ambla- Aravete Kool	Aravete Keskikool	Imavere Põhikool	Järva-Jaani Gümnaasium	Koeru Keskikool	Koigi kool	Peetri Kool	Kokku
Põhitegevuse töökohtade arv									
Direktor/juhataja	0,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	6,7
Õppeala juhataja	0,5	0,5	1,0	0,5	1,0	1,0	0,5		5,0
Infojuht			0,3	0,3	1,0	1,0		0,1	2,6
Arendusjuht /karkäärinõustaja				0,2				0,7	0,9
Haridustehnoloog	0,3		0,5						0,8
Gümnaasiumiõpetaja			3,0		5,2	4,6			12,8
Õpetaja	10,5	8,8	12,6	11,5	22,0	19,7	12,5	8,0	105,6
Õpiabi õpetaja						2,0			2,0
Abiõpetaja	0,5		1,5		2,0	2,0			6,0
Kutseõppe õpetaja			0,5		1,0	1,0			2,5
HEV koordinaator				0,2				0,1	0,3
Treener									0,0
Logopeed				0,2		0,5			0,7
Psühholoog									0,0
Sotsiaalpedagoog	0,3		1,0	0,5	1,0	1,0		0,2	4,0
Eripedagoog	0,5		1,0	0,8	1,0	0,5	1,0	0,3	5,1
Huvitegevus töökohtade arv									0,0
Pikapäevarühma õpetaja	0,6	0,5	0,4	0,5	0,5	1,8	1,0		5,3
Huvijuht		0,4	0,9	0,4	1,0	1,0	0,2	0,2	4,1
Ringijuhendaja / huviharidse õpetaja		0,5	1,3			3,0	0,1		4,9
Raamatukogu juhataja/hoidja		0,3	1,0	0,3	0,5	1,0	0,4		3,4
Abitegevuse töökohtade arv									
Sekretär-asjaajaja, juhiabi		0,2	1,0	0,4	0,5	1,0	0,1	0,5	3,7
Garderoobi valvur / spordihoone administraator							1,1		1,1
IT administraator / spetsialist							0,5		0,5
Muu (med /tuguisik jms)	0,5								0,5
KOKKU	13,7	12,2	27,0	16,7	37,7	42,1	18,4	10,6	178,3
Tugitegevuse töökohtade arv									
Kinnisvara töötajate arv									
Majandusjuhataja	0,75	0,5	1	0,5	1	1	1		5,75
Sisekoristaja / pesu	1	1,5	3	3	3	5	2	2	20,5
Välikoristaja / heakorra töötaja									0
Remonditöötaja / hooldustehnik	0,25	0,5		0,6	1				2,35
Majahoidja, valvur, garderoob	1	0,5	0,5		1	3	1		7
Kütja / koristaja	1								1
Muud kinnisvara töötajad						0,67			0,67
Toitlustuse töötajate arv									0
Peakokk /söökla juhataja			1		1		1		3
Kokk		0,9	1	1	2		2		6,9
Kokaabi /lasteaia abitooline									0
Köögitööline/koristaja		1	1	1	1				4
KOKKU	4	4,9	7,5	6,1	10	9,67	7	2	51,17
KÕIK KOKKU	17,7	17,1	34,5	22,8	47,7	51,8	25,4	12,6	229,4